

STREEKOMROEP WEST-FRIESLAND X SCHOOL VOOR JOURNALISTIEK

07/11/2025

DOOR BRAM SCHUTTE,
JOSSE LUIKEN,
JO-ANNE LOOSMAN,
ANNE MINNAARD,
ANNE-MARIE VOS
EN JUST VAN WESTEN.

COACH: JASPER VAN VUGT
SWF: ERIK BOUT, THOMAS FRANKEN
EN ISA HOOGLAND

Inhoud

Inleiding	3
Empathize	5
De koloniale geschiedenis en West-Friesland	5
De doelgroepen en platformen van Streekomroep West-Friesland.....	9
Organisaties en politieke partijen	11
Analyse Streekomroep West-Friesland	14
Analyse bereik en zichtbaarheid.....	15
Nederlandse media over koloniale verleden	18
Interviewopzet	21
Ontwikkeling onderzoeksvraag ‘empathize’	23
Define	24
Interviews.....	25
0-25 met bi-culturele achtergrond.....	25
25-50 met bi-culturele achtergrond	25
50+ met een bi-culturele achtergrond.....	26
0-25 zonder bi-culturele achtergrond	26
25-50 zonder bi-culturele achtergrond	27
50+ zonder bi-culturele achtergrond.....	27
Focusgroep.....	29
0-25 zonder bi-culturele achtergrond	29
25-50 met bi-culturele achtergrond	29
50+ zonder bi-culturele achtergrond.....	30
50+ met bi-culturele achtergrond	31
Persona’s.....	32
Persona 1: Pieter de Boer, West-Fries zonder bi-culturele achtergrond.....	32
Persona 2: Aylin Cicek West-Fries met bi-culturele achtergrond (Turks-Nederlands)	32
Ideate	33
Crossmediaal werken	34
Hoe breng je dit in de praktijk?	34
Andere tips.....	35
Prototype.....	37
Prototype 1.0: Wat zou de VOC waard zijn in huidige tijd en wat is er met dat geld gebeurd?..	37
Prototype 2.0: Intergenerationeel trauma door koloniale verleden: kan je pijn voelen van je voorouders?	38
Aanvulling op prototype 2.....	39

Uitwerken prototype voorbeeld	40
Test	61
Testgroep: 0-25 jaar, met en zonder bi-culturele achtergrond.....	62
Artikel.....	62
Carrouselpost.....	62
Explainer	63
Testgroep: 25-50 jaar, met en zonder migratieachtergrond.....	63
Artikel.....	63
Testgroep: 25-50 jaar, zonder bi-culturele achtergrond	64
Artikel.....	64
Explainer	64
Podcast	65
Testgroep: 50-80 jaar met bi-culturele achtergrond	66
Artikel.....	66
Explainer	66
Podcast	67
Prototypes: versie 1 en 2.....	68
Verantwoording veranderingen	70
Artikel.....	70
Carrouselpost.....	70
Explainer	70
Podcast	71
Conclusie	72
AI-Verantwoording.....	74
Bronnenlijst deskresearch	79
Bronnenlijst prototypes	86
Podcast.....	86
Artikel	86
Explainer.....	87
Carrouselpost	87
Bijlage	88
Definitieve prototype artikel	88
Codeerboek	91

Inleiding

Streekomroep West-Friesland wil een jaar lang een onderzoeksjournalistiek pilot doen over het koloniale verleden van de regio. Daarvoor zijn wij ingeschakeld om te onderzoeken hoe zij dit het best aan de man kunnen brengen. Het resultaat is dit uitgebreide rapport met een doelgroepenonderzoek, strategie en prototypes. De producties worden door onderzoeksjournalisten van de streekomroep gerealiseerd en moeten bijdragen aan bewustwording en dialoog.

Innovatie

Het doel is om dit complexe en gevoelige onderwerp op een toegankelijke manier bespreekbaar te maken binnen de regio, zonder olie op het vuur te gooien, maar wel met ruimte voor verbinding en reflectie. Via innovaties binnen de publieksgerichte strategie van de omroep en hun productieformats willen we inwoners van West-Friesland actief betrekken bij het onderwerp van het koloniale verleden en migratie.

De producties moeten inhoudelijk sterk en goed onderbouwd zijn, met aandacht voor de historische en maatschappelijke context. Tegelijkertijd is het belangrijk dat ze aantrekkelijk en toegankelijk worden gebracht, zodat ze een groot bereik en impact hebben bij het publiek

Geschiedenis

Hoorn speelde een prominente rol in het Nederlandse koloniale verleden als een van de belangrijkste steden van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC). Een van de bekendste figuren uit deze periode is Jan Pieterszoon Coen, geboren in Hoorn. In 1893 werd op de Roode Steen in Hoorn een standbeeld van JP Coen geplaatst. Destijds werd hij gepresenteerd als een held en stichter van Batavia (het huidige Jakarta). In de loop der jaren is dit beeld echter steeds meer onderwerp van discussie geworden. Tegenstanders wijzen op Coens rol in de massamoord op de Banda-eilanden in 1621, waarbij honderden mensen omkwamen. Zij vinden dat het standbeeld een eerbetoon is aan een koloniale dader en pleiten voor verwijdering of toelichting met context.

Streekomroep West-Friesland probeert de West-Friezen te betrekken door een grote doelgroep aan te slaan. Dit gaat uit van arbeidsmigranten van verschillende generaties tot subculturen.

Methode 'design thinking'

Om de hoofdvraag van de opdrachtgever zo goed en nauwkeurig mogelijk te beantwoorden, hanteren wij de methode design thinking. Dit is een iteratief proces dat in vijf fasen verloopt, waarbij steeds de doelgroep en de historische context van de opdracht centraal staan. Onze opdrachtgever vindt het wenselijk dat we deze stappen, van empathize tot test, doorlopen.

De fasen zijn:

1. Empathize (inleven): we verdiepen ons in de doelgroep en hun ervaringen, gevoelens en behoeften rondom de omroep, nieuws en specifiek het koloniale verleden en het standbeeld van Jan Pieterszoon Coen.
2. Define (definiëren): we formuleren een heldere probleemstelling op basis van de inzichten uit de empathiefase.
3. Ideate (ideeën genereren): we ontwikkelen creatieve en diverse oplossingen of ideeën om de probleemstelling aan te pakken.

4. Prototype (prototype ontwikkelen): we werken een of meerdere ideeën concreet uit, bijvoorbeeld in de vorm van een conceptproductie of visueel plan, zodat ze getest kunnen worden.
5. Test (testen en verbeteren): de prototypes worden beoordeeld door de doelgroep en experts; feedback wordt gebruikt om de ideeën verder te verbeteren en aan te passen.

Op deze manier hoopt de Streekomroep nieuwe inzichten en geteste ideeën te verkrijgen voor de discussie over het koloniale verleden in West-Friesland, en bijvoorbeeld over de betekenis en presentatie van het standbeeld van JP Coen in Hoorn.

Empathize

Het doel van de empathize-fase is ons verdiepen in de doelgroep, hun perspectieven, emoties en ervaringen. Ook kijken we naar het gedrag van de media en context van de opdracht.

De koloniale geschiedenis en West-Friesland

De West-Friezen waren een belangrijke speler in het koloniale verleden van Nederland. Nog voordat de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC) werd opgericht, kwamen enkele koopmannen in Hoorn op het idee om, net als Amsterdam, Middelburg, Delft, Rotterdam en Enkhuizen, in samenwerkingsverband schepen naar het verre Zuid-Azië te sturen. Maar voordat het hiervan kwam besloten de Staten-Generaal al deze particuliere voorcompagnieën samen te voegen tot de VOC (Heuser & Dicke, 2023). De kamer van Amsterdam vertegenwoordigde de helft, Middelburg een kwart en Rotterdam, Delft, Enkhuizen en Hoorn ieder een zestiende. De West-Friezen waren dus verantwoordelijk voor een achtste van de compagnie.

De eerste Nederlandse plantagekolonie bevond zich in de jaren twintig in de 17^e eeuw op de Banda-eilanden (van Pagee, 2021, p. 87). De VOC verlangde naar een monopolie op nootmuskaat, wegens de kostbaarheid van het product, en dwong dit af door meerdere vloten richting Zuid-Azië te sturen. Geweld hoefde niet geschuwd te worden.

De Bandanezen verzetten zich hevig wegens hun eeuwenlange marktpositie, wat leidde tot gewelddadige conflicten tussen de twee volken. Uiteindelijk ontstond er in 1621 een bloedig hoogtepunt. De Hoornse Jan Pieterszoon Coen besloot op 24 april tot de totale ontvolking van Banda en de vernietiging van alle gebouwen en schepen (Heuser & Dicke, 2023). Van de 15.000 Bandezenen overleefden er 789 de massamoord, die op orders van Coen tot slaaf werden gemaakt. Hij noteerde exact: 287 mannen, 256 vrouwen en 246 kinderen (van Pagee, 2021, p. 82). In het Nationaal Archief (2025) spreken ze van “de genocide op Banda.”

Coen werd, volgens het Nationaal Archief (2025), na het excessieve geweld teruggeroepen naar Nederland en gevraagd om het geweld te temperen. Desondanks beloofde ze hem voor de verovering van het monopolie en werd hem een tweede termijn als gouverneur-generaal aangeboden.

In de naam van de VOC werden er honderdduizenden slaafgemaakte mensen uit Azië en Zuid- en Oost-Afrika verhandeld en tewerkgesteld. J.P. Coen legde de basis en stichtte met slavenarbeid Batavia. Een duidelijk aantal van het Hoornse en West-Friese aandeel is niet te geven, maar het is wel duidelijk dat Hoornse VOC-dienaren slaven hielden en dat er Hoornse VOC-schepen werden gebruikt (Heuser & Dicke, 2023).

Grootste bedrijf ooit

Voor Hoorn was de VOC een belangrijke pijler van de economie. Peper uit Azië was één van de belangrijkste exportproducten van Hoorn en besloeg uiteindelijk een kwart van de totale export. Door de koloniale handel steeg het gemiddelde vermogen van een Hoornse vroedschap (red.: een college van burgerverepresentanten) in de achttiende eeuw tot zo'n tweehonderdduizend gulden. Maar van deze koloniale en slavenhandel profiteerde niet alleen de investeerders. Ook een Hoornse touwslager bijvoorbeeld, was door de continue vraag naar touw voor de bouw van compagnieschepen voor de rest

van zijn leven zo goed als verzekerd van een inkomstenbron (Heuser & Dicke, 2023). Bovendien waren er ook Hoornse VOC-bewindhebbers die tegelijkertijd eigenaar waren van zo'n toeleveringsbedrijf.

“In de geschiedenis van het westerse kapitalisme staat de VOC nog steeds bekend als het grootste bedrijf dat ooit heeft bestaan.”, stelt Francisca Pattipoli in Banda (van Pagee, 2021). In 1637 was de VOC 78 miljoen gulden waard. Omgerekend naar nu is dat 7,5 biljoen euro.

Schepen en slavenhandel

West-Friesland deed niet alleen mee aan de VOC, maar had ook een hand in de West-Indische Compagnie (WIC). De compagnie werd in 1621 opgericht en had als hoofddoel het aantasten van de koloniale bezittingen van Spanje en Portugal door kaapvaart en verovering van kolonies (Heuser & Dicke, 2023). De WIC bestond uit vijf afdelingen: de kamers Amsterdam, Zeeland, De Maze, Noorderkwartier (West-Friesland) en de Stad en Lande. Hoewel de kamers Amsterdam en Zeeland het meest te zeggen hadden, behoorden de Hoornse en Enkhuizense bewindhebbers tot de weinigen in de Republiek die inspraak hadden. Tussen 1674 en 1740 was Hoorn verantwoordelijk voor de uitvaart van zeker meer dan de helft van de schepen van het Noorderkwartier voor de slavenhandel (Heuser & Dicke, 2023) en reed het Noorderkwartier de meeste schepen uit voor de slavenhandel van alle kleinere kamers van de WIC (Noorderkwartier, De Maze en Stad en Lande).

Van de circa 300.000 slaafgemaakte Afrikanen die door de WIC zijn verhandeld, kwamen er naar schatting 33.000 tot 35.000 voor de rekening van het Noorderkwartier. Alleen al onder de vlag van de WIC verscheepte Hoorn naar schatting 17.000 slaafgemaakte Afrikanen, wat meer is dan het totale aantal inwoners van de stad in de 17^e en 18^e eeuw (Heuser & Dicke, 2023).

De landen die een verleden hebben met het koloniale verleden van Nederland/West-Friesland (Heuser & Dicke, 2023): Curacao, Aruba, Bonaire, Sint-Maarten, Sint-Eustatius, Saba, Guyana, Suriname, Brazilië, Angola, West-Afrika, Indonesië, Sri Lanka, India, Bangladesh, Myanmar, Madagaskar, Mozambique, Zuid-China.

De ontstane trots

De trots op dit verleden vond zijn oorsprong niet in de 17e eeuw zelf, maar kreeg pas in de 19e eeuw vorm, gevoed door de opkomst van nationalisme en romantiek (Van Velzen, 2023). Monumenten zoals het Coen-standbeeld zijn hier duidelijke voorbeelden van. De oorsprong ligt in het enthousiast binnenhalen van de Fransen in de Republiek in 1795, waarbij er in rap tempo politieke hervormingen werden ondernomen met uiteindelijk de eerste grondwet van Nederland als resultaat in 1798.

Na meer dan twee eeuwen een republiek te zijn werd Lodewijk Napoleon getrouwd als vorst van het Koninkrijk Holland (Jansen, 2019). Enerzijds wilde Lodewijk de Nederlandse cultuur verzelfstandigen en bevorderen, maar aan de andere kant moest hij impopulaire maatregelen treffen. Door de toenemende druk van de Fransen en dankzij de existentiële crisis nam de behoefte aan een duidelijke en welonderscheiden identiteit toe (Jensen, 2012). De oude republiek bestond niet meer, wie waren wij nog als land?

Na de Franse revolutie werd geschiedenis voor iedereen, volgens Marita Mathijssen (2013), niet alleen de koningen en adellieden, maar ook de gewone man had toegang. Dit werd mogelijk gemaakt dankzij de openbaarmaking van kennis in onder andere archieven, bibliotheken en musea. De periode van

“lange 19^e eeuw”, vanaf de Franse revolutie tot de 1ste wereldoorlog, staat te boeken als de eeuw van het romantische nationalisme.

In deze eeuw werd de nationale geschiedenis niet alleen onderzocht, maar ook actief toegeëigend en aangepast aan de behoeften van de tijd (Mathijssen, 2013). In literatuur werden gebeurtenissen en helden uit het vaderlandse verleden verheerlijkt om Nederland als groots land neer te zetten. Heldenverering speelde een belangrijke rol bij de vorming van een nationale identiteit: helden werden gemodelleerd naar wat de samenleving op dat moment nodig had (Jensen, 2008). Historici zijn het erover eens dat dit proces van natievorming en nationalisme in heel (West-)Europa zorgde voor meer aandacht voor het nationale verleden, dat vervolgens weer de nationale identiteit versterkte.

Wanneer het bestuderen van erfgoed wordt geselecteerd op basis van de behoeften van het heden en als hulpbron voor actuele conflictsituaties, wordt het “erfgoeddissonantie” genoemd (Tunbridge & Ashworth, 1996). Zo wordt erfgoed ook gezien als middel om een scala aan identiteiten en sociale en culturele waarden en betekenissen in het heden te construeren (Jensen, 2012). Dit zagen we dus gebeuren in de 19e eeuw, waarbij er een strenge behoefte was een Nederlandse nationale identiteit en Nederlandse trots.

Zo opperde in 1884 een schooldocent in Hoorn om een monument te plaatsen voor Jan Pieterzoon Coen om in 1887 zijn 300ste verjaardag te vieren (Snijders, 2012). Er werd een comité voor gevormd, bestaande uit de burgemeester en andere vertegenwoordigers van het West-Friese volk. Het comité stelde het centrale punt op het historische plein voor met de support van het overgrote deel van de lokale overheid. Daarnaast werd er in heel het land geld ingezameld om het standbeeld te bewerkstelligen. Het standbeeld werd uiteindelijk in 1893 onthuld met passende feestelijkheden, bijgewoond door verschillende regeringsministers. Waaronder de minister van Buitenlandse Zaken en de voormalige burgemeester van Hoorn, baron Van Dedem, die in 1891 minister van Koloniën was geworden. Baron Van Dedem verklaarde, volgens Snijder (2012) met volle overtuiging:

“Coens standbeeld is veilig te midden van zijn stad en nakomelingen. Zolang Hoorn, West-Friesland en Nederland hun geschiedenis niet vergeten, zal deze plek als heilige grond worden geëerd.”

Nu wordt ook duidelijk waar de verering van specifiek Coen vandaan komt. In een inzamelingsbrief geven de initiatiefnemers aan waarom de “zeeheld” zoveel lof verdient. Ze omschrijven hem als scherpzinnig, standvastig en een doortastende man, en in de onbekende wereld waar hij terecht kwam behield hij zijn ‘Hollandsche aard’ en stichtte hij ‘een Hollandsche stad’ (Westfries Archief, 2025). De commissie benadrukte dat het Nederlandse volk Coen een standbeeld verschuldigd was, als uiting van trots en verbondenheid met zo’n grote man. Daarbij werd verwezen naar zijn lijfspreuk *“Dispereert niet!”*, die in verband werd gebracht met de nationale wapenspreuk *“Je maintiendrai”* (Westfries Archief, 2025).

Het standbeeld van Coen is niet het enige bouwwerk dat een geschiedenis heeft omtrent het koloniale verleden in West-Friesland. De sporen van de VOC, en de WIC in mindere mate, zijn nog goed te vinden in Hoorn en omstreken. De rijkdom die Hoorn heeft gehad door het koloniale verleden is terug te zien in bijvoorbeeld het kantoor van “de Kamer” en een aantal voormalige pakhuizen. Ook is het hoofdkantoor van de WIC-Noorderkwartier te zien aan de Binnenluiendijk met boven de deur de tekst: GWCH (Geoctroyeerde West-Indische Compagnie Hoorn) (Van Stipriaan, 2022). Deze en andere historische plekken zijn allemaal te vinden in het archief van MappingSlavery (Stam et al., 2018).

Al langer weerstand

De grotere protesten tegen de slavernij begonnen pas aan het einde van de 18e eeuw. Uiteindelijk kwam er pas een einde aan de slavenhandel onder invloed van verlichting en de Franse revolutie. Nederlands was één van de laatste Europese landen die het afschafte (de abolatie), per 1 juli 1863 waren de slaafgemaakte in Suriname officieel vrij. (Geschiedenislokaal Westfriesland, 2025).

Toch waren er in West-Friesland al eerder geluiden die tegenstand boden. Zo stelde de Hoornse dominee Hondius, in 1679, dat de mensenhandel tot de ergste zonden van een mens behoorde. En een eeuw later stelde dominee Engelberts om voortaan geen koffie meer te drinken, omdat het feitelijk het bloed van de slaafgemaakte was (Van Stipriaan, 2022).

Wanneer we kijken in de 19^e eeuw, tijdens het plaatsen van het standbeeld van Coen, was er ook geen louter positief geluid over het vereren van het slavernijverleden. Zo schreef historicus J. A. Van der Chijs, over het standbeeld van Coen (Van de Beek, 2011): “Ik betwijfel of zulks nog zou verrijzen. Aan zijn naam kleeft bloed.”

Langzame verandering

Na de officiële onafhankelijkheid van Indonesië, in 1949, werd sinds de jaren '60 steeds meer vragen gesteld over het vereren van het koloniale verleden. Daarnaast is het zelfbewustzijn van Nederlanders met een migratieachtergrond uit de voormalige koloniën over de eenzijdige publieke herinnering in het laatste decennium sterk gegroeid (KNAW, 2023).

In 2010 ontstond het idee, op verzoek van de Hoornse journalist Eric van de Beek, om het standbeeld in te ruilen voor een monument van P.J. Liorne (een Hoornse scheepsbouwer) met het argument dat Coen te veel geassocieerd is met de genocide op Band (Johnson, 2013). Ook op sociale media ontstond een steeds bredere achterban voor de discussie over het beeld. Met als gevolg een petitie en een burgerinitiatief die de gemeente verzocht om het standbeeld weg te halen (Johnson, 2013).

Als reactie op de discussie en de petitie is ervoor gekozen om standbeeld wél te laten staan, maar de informatieve tekst bij het beeld te vernieuwen. Directeur Ad Geerdink van het Westfries Museum verklaarde in RTL Nieuws (Van de Beek, 2011): ‘Het was een gewelddadige persoon Maar hij was niet de enige in zijn tijd. Want in die tijd werden geen zoete broodjes gebakken.’

Van Beek was niet tevreden met het veranderen van de tekst en omschreef het als het ontkennen van genocide (www.doorbraak.eu, 2012).

Protesten en burgerinitiatieven

De afgelopen jaren zijn er veel demonstraties geweest, wat soms uitliep op rellen. In juli 2020 liep een protest in Hoorn rond het standbeeld van Jan Pieterszoon Coen uit de hand. Er werd vuurwerk afgestoken, stoeptegels gegooid en een journalist mishandeld. De politie publiceerde later camerabeelden van verdachten om hen te kunnen identificeren (NOS, 2020a).

Enkele maanden later besloot de gemeenteraad het burgerinitiatief om het standbeeld te verplaatsen niet direct in stemming te brengen. In plaats daarvan werden zogenoemde “stadsgesprekken” georganiseerd, waarin inwoners met verschillende perspectieven hun mening konden geven over de toekomst van het beeld en bredere thema's rond inclusie en diversiteit (NOS, 2020b).

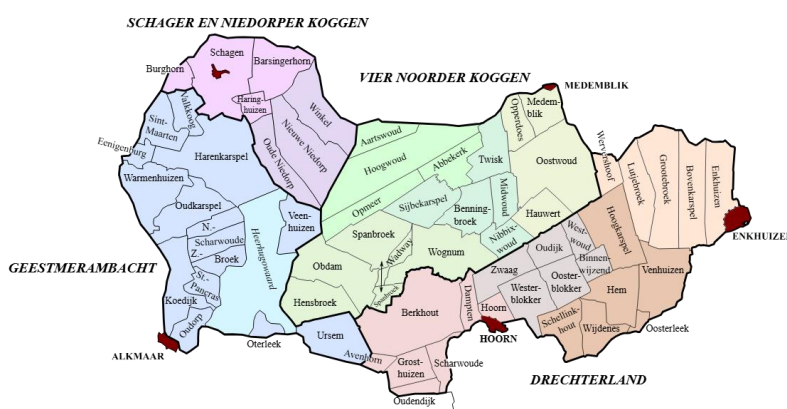
Toch bleef de discussie voortduren. Begin 2024 besloot de gemeenteraad opnieuw om geen knoop door te hakken. Er komt eerst een tweede ronde stadsgesprekken, wat bij inwoners en politici tot frustratie leidde, omdat men vindt dat de discussie te lang blijft voortslepen (NOS, 2024).

De discussie over een monument kan drie mogelijke bronnen hebben (KNAW, 2023):

1. Wie of wat is er afgebeeld: Verdient die persoon het wel om geëerd te worden?
2. De vorm, beeldtaal en plaats: Hoe is het afgebeeld en waar? Laat het monument het verhaal in waarde?
3. De mate van informatie en communicatie: Betreft het ontbrekende of eenzijdige informatie?

De doelgroepen en platformen van Streekomroep West-Friesland

Streekomroep West-Friesland (hierna genoemd als SWF) is een fusie van WEEFF, Van Hoorn Zeggen en HoornRadio. De naam zegt het al, doelgroep van de opdrachtgever zijn alle inwoners van de streek West-Friesland. Die streek bevat de volgende gemeentes: Drechterland, Koggenland, Medemblik, Opmeer, Stede Broec, Hoorn en Enkhuizen.

SWF was in 2024 actief op:

1File:Westfriesland Ambachten Bannen 1750.svg - Wikimedia Commons, 2012

- TV
- Radio: WEEFF (analoog) en HoornRadio (streaming)
- Website
- Nieuwsapp
- Sociale media: Facebook, Instagram, YouTube, Spotify, TikTok en LinkedIn

Het hoofddoel, volgens hoofdredacteur Erik Bout, is de klassieke nieuwsvoorziening: Wat gebeurt er in de regio? Dat gebeurt vaak in de vorm van korte nieuwsberichten, want de website en hoeveelheid berichten speelt een belangrijke rol in de financiering. Tegelijkertijd wil de omroep meer investeren in langlopende projecten en onderzoeksjournalistiek. Ook wordt er steeds meer ingezet op sociale media, waar aparte, doelgroepgerichte content voor wordt gemaakt.

NH Nieuws, waar de omroep mee samenwerkt, heeft een groot onderzoek gedaan naar de doelgroep en hun mediagebruik, op basis van leeftijd. Daaruit komen drie profielen:

- Identiteitsontdekkers (t/m 25 jaar): Zij gebruiken vooral sociale media, zoals TikTok en Instagram. Voor deze groep maakt de omroep speciale content. Eva, hoofdredacteur social, richt zich specifiek op hen.
- Betrokken lokalen (26 t/m 50 jaar): Zij willen weten wat er in hun directe omgeving speelt: nieuws over scholen, politiek en buurtzaken. Ze gebruiken sociale media (vooral Instagram en

Facebook), de mobiele website (veel op de telefoon), en ook een beetje radio. De streekomroep-radiozender WEEFF wordt in deze groep goed beluisterd.

- Traditioneel gesettelden (50+): Deze groep luistert veel naar radio. Ook kijken ze relatief vaak tv. Voor de liefhebbers zijn er specifieke programma's, zoals opera-uitzendingen.

Naast leeftijd spelen er ook culturele achtergronden mee. In de regio wonen ook mensen met een bi-culturele achtergrond, waaronder een Molukse en Turkse gemeenschap. Met name de Molukse gemeenschap draagt nog steeds de intergenerationele pijn van het kolonialisme. (Stichting Steekomroep West-Friesland, SWF, 2024)

Meningen worden doorgegeven van generatie op generatie en alle doelgroepen hebben een mening over dit onderwerp. De omroep wil al die groepen met elkaar verbinden en voor elke West-Fries een stem en perspectief bieden in de verhalen over kolonialisme in West-Friesland.

Doelgroepenonderzoek

Erik Bout, directeur en hoofdredacteur van de Streekomroep West-Friesland, ziet graag dat we in ons onderzoek niet alleen de bestaande doelgroep proberen te begrijpen, maar ook groepen die de streekomroep tot nu toe nog niet bereikt, zoals de Molukse gemeenschap. Hij vertelde tijdens de eerste vergadering dat hij daarom graag ziet dat we in onze methode de demografie meenemen van West-Friesland.

De leeftijdsverdeling, in procenten afgerond is als volgt in de regio West-Friesland¹ volgens het CBS:

- 0–25 jaar: ~26%
- 25–50 jaar: ~25%
- 50+ jaar: ~49%

Nederland totaal (CBS, 2022)

- 0–25 jaar: ~28%
- 25–50 jaar: ~32%
- 50+ jaar: ~40%

Dat betekent dat West-Friesland relatief ouder is dan Nederland gemiddeld: minder mensen onder de 50, en juist meer 50-plussers.

De migratieachtergrond is als volgt in West-Friesland volgens het CBS:

Totaal migratieachtergrond: ca. 16–17%

- Westerse migratieachtergrond: ca. 9–10%
- Niet-westerse migratieachtergrond: ca. 7%

¹ Akersloot, Alkmaar, Andijk, Bennebroek, Drechterland, Enkhuizen, Harenkarspel, Heerhugowaard, Heiloo, Hoorn, Koggenland, Langedijk, Limmen, Medemblik, Niedorp, Noorder-Koggenland, Opmeer, Schagen, Stede Broec, Uitgeest, Venhuizen, Wervershoof, Wester-Koggenland, Wognum, Zijpe

Ter vergelijking met heel Nederland (CBS, 2022):

Totaal migratieachtergrond: 26%

- Westerse migratieachtergrond: 10%
- Niet-westerse migratieachtergrond: 16%

De meeste mensen met een buitenlandse herkomst wonen in Hoorn en Enkhuizen (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2024). Minder dan 1 procent van de West-Friezen met een migratieachtergrond, zijn van Molukse afkomst. Als je naar de hele provincie kijkt is het migratiesaldo naar nationaliteit vooral hoog voor de nationaliteiten Turks, Zuid-Afrikaans, Chinees, Amerikaans en Brits. (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2024)

In de hele provincie zouden zo'n 69.932 mensen met een Indonesische afkomst wonen, dus de groep is niet per se klein, maar in verhouding wel. (*Migratie Uit Indonesië en Indonesische Inwoners in Nederland*, 2025)

Organisaties en politieke partijen

West-Friesland kent een diversiteit aan organisaties en instellingen die zich op verschillende manieren bezighouden met het koloniale verleden van de regio. Deze actoren variëren van historische verenigingen en musea tot culturele stichtingen en activistische netwerken, elk met een eigen invalshoek en benadering van het onderwerp. Daarnaast spelen politieke partijen in Hoorn een rol in de discussie over erkenning, excuses en publieke bewustwording.

Stichting Historisch Spanbroek-Opmeer richt zich primair op het bewaren en overdragen van de lokale geschiedenis van Spanbroek en Opmeer. Samen met de Historische Vereniging Hoogwoud publiceerde de stichting het boek *Onze joûs (onze jongens) in de tropen: 1945-1950*, waarin persoonlijke herinneringen van militairen aan hun diensttijd in Nederlands-Indië centraal staan (Stichting Historisch Spanbroek-Opmeer, 2020). Naast publicaties organiseert de stichting tentoonstellingen, zoals de expositie in het gemeentehuis van Opmeer, waar de verhalen van deze veteranen werden belicht. Hierbij werd expliciet aandacht besteed aan educatie van basisschoolleerlingen, van wie 232 leerlingen werden geïnformeerd over dit vaak vergeten stukje vaderlandse geschiedenis. Hoewel de stichting geen politiek standpunt inneemt, levert zij een belangrijke bijdrage aan bewustwording en educatie over het koloniale verleden, vooral door het zichtbaar maken van persoonlijke verhalen en lokale contexten.

In Medemblik speelt de Oudheidkundige Vereniging “Medenblick” een vergelijkbare rol, met een focus op historisch onderzoek en documentatie. Een voorbeeld hiervan is het onderzoek naar het barakkenkamp aan de Westersingel, waarin de nasleep van de koloniale oorlog en de dekolonisatie van Indonesië zichtbaar wordt. De barakken werden na de Tweede Wereldoorlog gebruikt door diverse groepen, waaronder gerepatrieerde marinemensen en gezinnen uit voormalig Nederlands-Indië, evenals Ambonese families (van der Helm, 1956). Door dergelijke historische feiten toegankelijk te maken, biedt de vereniging een solide basis voor maatschappelijke discussie over de concrete impact van koloniale nasleep in lokale gemeenschappen, terwijl zij zelf neutraal blijft en geen politieke stelling inneemt.

Historische Vereniging Oud Stede Broec richt zich op de documentatie van de lokale geschiedenis, met bijzondere aandacht voor de 17e en 18e eeuw, toen Stede Broec nauw verbonden was met de scheepvaart en de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC). Door publicaties, tentoonstellingen en archiefonderzoek brengt de vereniging de sociaal-economische ontwikkeling van de regio in beeld, waarbij de koloniale handel indirect zichtbaar wordt. De werkgroep Archeologie verzamelt bodemvondsten uit de VOC-periode, zoals artefacten die inzicht geven in materiële cultuur en economische structuren van die tijd (Historische Vereniging Oud Stede Broec, 2024). Hoewel de vereniging neutraal blijft, vormt haar werk een belangrijk fundament voor educatie en reflectie op de koloniale context.

In Enkhuizen bieden het Zuiderzeemuseum en de Vereniging Oud Enkhuizen belangrijke inzichten in de koloniale invloed op de stad. Het Zuiderzeemuseum richt zich primair op de maritieme en cultuurhistorische geschiedenis van de regio tussen ongeveer 1880 en 1930. Het Binnenmuseum toont schepen, schilderijen, meubels en andere objecten die de maritieme handel en cultuur illustreren, nauw verbonden met VOC- en WIC-activiteiten, terwijl het Buitenmuseum koloniale producten zoals specerijen en suiker laat zien in het dagelijks leven van de regio (Zuiderzeemuseum, 2023). Hoewel er geen expliciete tentoonstellingen over het koloniale verleden zijn, biedt het museum een neutraal en educatief perspectief dat inzicht geeft in historische handelsnetwerken en de economische context van Enkhuizen. De Vereniging Oud Enkhuizen richt zich op het behoud van het historische stadsbeeld en publiceert over relaties van de stad met koloniale instellingen, zoals de Maatschappij van Weldadigheid en de rijkdom van VOC-dienaren (Oud Enkhuizen, 2022). Door samenwerking met musea en wetenschappelijke instituten draagt de vereniging bij aan historisch verantwoorde educatie over het koloniale verleden, zonder politiek standpunt in te nemen.

De Stichting '4 en 5 mei anti-discriminatie comité Enkhuizen' legt nadruk op vrijheid, verdraagzaamheid en diversiteit, maar besteedt ook aandacht aan het koloniale verleden, met name Nederlands-Indië. Op 15 augustus 2025 organiseerde het comité een herdenking van het einde van de Tweede Wereldoorlog in voormalig Nederlands-Indië, inclusief toespraken, borduurwerk uit een Jappenkamp en de documentaire *Stemmen van naoorlogse generaties* (Stichting '4 en 5 mei anti-discriminatie comité Enkhuizen', 2025). Het comité werkt daarnaast samen met scholen om educatieve projecten te ondersteunen, waarmee het indirect bijdraagt aan maatschappelijke discussie en bewustwording.

In Hoorn speelt het Westfries Museum een centrale rol in de publieke discussie over het koloniale verleden. Hoewel het museum in 2025 gesloten was voor renovatie, bleef het actief met tijdelijke tentoonstellingen en digitale lesprogramma's, zoals *Dossier Coen*, waarin leerlingen onderzoeken of Jan Pieterszoon Coen een held of misdadiger was, en de interactieve *Coen Case*-tentoonstelling, waarin bezoekers als juryleden moesten oordelen over het standbeeld van Coen (Westfries Museum, 2024). Het museum fungeert als facilitator van educatie en maatschappelijke reflectie, zonder een politieke positie in te nemen. De Vereniging Oud Hoorn heeft in december 2024 een lezing georganiseerd over slavernij in Nederlands-Indië door Reggie Baay en biedt stadswandelingen langs locaties die herinneren aan Hoorns koloniale geschiedenis (Vereniging Oud Hoorn, 2024). Deze activiteiten belichten het koloniale verleden vanuit een educatief en reflectief perspectief.

Actiever in politieke en maatschappelijke discussie is Stichting We Promise, die townhall-sessies organiseert waarin inwoners, wethouders en raadsleden over slavernij en het standbeeld van Coen discussiëren, en demonstraties houdt, bijvoorbeeld op 7 september 2024 (We Promise, 2024). De

stichting beschouwt Coen als een symbool van koloniale onderdrukking en pleit voor verwijdering van het standbeeld. Op een vergelijkbare wijze combineert Stichting Aralez, een pan-dekoloniale netwerkorganisatie, educatie en activisme via programma's zoals het Decolonial Activist Program en het *Magazine for Global Reparations*, waarmee publieke en beleidsmatige reflectie op het koloniale verleden wordt bevorderd (Aralez, 2024). Ook Doorbraak.eu functioneert als kritische speler, die het standbeeld van Coen en koloniale symboliek onderzoekt, deelneemt aan demonstraties en structurele ongelijkheid bespreekbaar maakt (Doorbraak.eu, 2024).

Archeologie West-Friesland richt zich op materiële cultuur en archeologisch erfgoed uit de Gouden Eeuw en VOC-periode. Voorbeelden zijn opgravingen van leerlooierijen in Enkhuizen, stolpboerderijen in Zwaag en vondsten zoals gouden keelknopen in Hoorn (Archeologie West-Friesland, 2014; 2017; 2019). Hoewel de organisatie geen expliciet standpunt inneemt over dekolonisatie, biedt haar werk een fundamentele basis voor historisch onderzoek en educatie over de verbanden tussen lokaal erfgoed en koloniale rijkdom.

De Culturele Stichting Acara Vita Nova in Hoorn richt zich op behoud en promotie van Nederlands-Indisch erfgoed, met speciale aandacht voor het versterken van gemeenschapszin en het bestrijden van eenzaamheid onder ouderen. Met activiteiten zoals de 'Masoeek Sadjá' eetmiddagen en 'Kumpulans' creëert de stichting ontmoetingsplekken voor diverse gemeenschappen. Hoewel Acara Vita Nova geen directe rol speelt in het publieke debat over het koloniale verleden of specifieke controverses zoals het Coen-standbeeld, draagt zij bij aan culturele bewustwording en het behoud van Indische identiteit (Acara Vita Nova, 2025).

In 2024 dienden de lokale fracties van PvdA en D66 een motie in bij de gemeenteraad van Hoorn waarin werd opgeroepen om excuses aan te bieden voor het slavernijverleden van de stad (NOS, 2023). De motie werd gesteund door GroenLinks, ChristenUnie en Sociaal Hoorn, waardoor 14 van de 35 raadsleden voor waren, wat onvoldoende bleek voor een meerderheid. Tegelijkertijd werd een andere motie ingediend door de VVD en twee lokale partijen, die erkenning voor het slavernijverleden beoogde, maar zonder een vervolgtraject of excuses. Deze motie werd met nog meer stemmen verworpen, onder andere door PvdA en leden van D66, omdat deze motie volgens hen onvoldoende recht deed aan het verleden (NOS, 2023).

Het debat rond deze moties wordt gevoed door recente historische inzichten. Onderzoek heeft aangetoond dat Hoorn een belangrijke rol speelde in het Nederlands slavernijverleden. De stad was sterk betrokken bij de VOC en WIC, handelscompagnieën die in de loop van honderden jaren naar schatting anderhalf miljoen mensen vervoerden, verhandelden en tot slaaf maakten. Daarnaast had het merendeel van de stadsbestuurders van Hoorn hoge functies binnen deze handelscompagnieën, en speelde de Hoornse gouverneur-generaal Jan Pieterszoon Coen een centrale rol bij het vestigen van de Nederlandse slavernij in Azië (NOS, 2023).

De weigering om excuses aan te bieden, volgens de gemeente Hoorn, hangt samen met een discussie over historische verantwoordelijkheid. Sommige raadsleden voelden zich geen opvolger van de bestuurders uit de 17e en 18e eeuw, en vonden dat zij daarom geen excuses konden aanbieden voor acties waar zij zelf geen invloed op hadden. De gemeente benadrukte echter dat de gehele raad erkent dat het slavernijverleden een zwarte bladzijde vormt in de geschiedenis van Hoorn en dat de stad actief met dit verleden aan de slag wil gaan. Zo werd een motie aangenomen die het organiseren van gesprekken over discriminatie en racisme in de stad beoogt (NOS, 2023).

Deze politieke verdeeldheid benadrukt de complexiteit van lokale erkenning van historische schuld. De teleurstelling over het verwerpen van de moties werd breed geuit. Zo merkte de Werkgroep Slavernijverleden Hoorn op dat het niet aannemen van de moties eerder schade kan opleveren dan herstel. Ook de actiegroep We Promise, actief tegen racisme in Noord-Holland, gaf aan vooraf overleg te hebben gepleegd met fracties om ongecoördineerde moties te voorkomen (NOS, 2023).

Het besluit van Hoorn staat in contrast met nationale en lokale initiatieven elders in Nederland. Premier Mark Rutte en koning Willem-Alexander hebben eerder excuses aangeboden voor het slavernijverleden, evenals steden zoals Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht, Vlissingen, Middelburg, Haarlem, en de provincies Zuid-Holland en Zeeland. Ook organisaties als De Nederlandsche Bank en ABN Amro hebben excuses aangeboden, en de gemeente Groningen overweegt eveneens excuses (NOS, 2023).

Analyse Streekomroep West-Friesland

Om te analyseren hoe de streekomroep op heeft bericht en omgaat met het koloniale verleden in West-Friesland, nemen we als voorbeeld het standbeeld van JP Coen, dat al sinds de jaren zestig in Hoorn staat. Het is al lange tijd onderwerp van discussie vanwege zijn rol in de koloniale geschiedenis, en de vraag hoe een stad anno nu met zo'n beladen symbool om zou moeten gaan.

De discussie rondom het standbeeld van Jan Pieterszoon Coen in Hoorn is de afgelopen jaren steeds prominenter in het publieke debat aanwezig geweest. Streekomroep West-Friesland speelt in dit debat een belangrijke rol door er vanuit verschillende invalshoeken verslag van te doen. Daarnaast zit de lokale omroep, precies in het gebied waar de discussie wordt gevoerd. In de streek bevindt zich dan ook precies de doelgroep die dit nieuws direct aangaat en is de manier van berichtgeving hierover belangrijk.

Een belangrijk kenmerk van de berichtgeving van streekomroep West-Friesland is dat de omroep niet alleen de politieke kant van het debat belicht, maar ook de maatschappelijke en educatieve aspecten.

Zo volgt de streekomroep de politieke discussie die wordt gevoerd over het beeld op de voet. De discussies leiden tot nu toe tot uitstel van besluitvorming. Een voorbeeld hiervan is een verslag gedaan van de roep vanuit GroenLinks Hoorn om het beeld te verplaatsen naar de tuin van het (Westfries Museum Streekomroep, 2020). Op die manier zou het beeld een andere context krijgen, waardoor de historische duiding beter mogelijk is.

Daarnaast bericht streekomroep West-Friesland in samenwerking met NH-nieuws ook over de juridische dimensie van het debat. Een voorbeeld hiervan is de rechtszaak die activist Frank van der Linde aanspande tegen de gemeente Hoorn (Róman Luijks, 2023). De gemeente bleek namelijk onvoldoende transparant te zijn geweest over stadsgesprekken rondom het standbeeld. De streekomroep en NH-nieuws maakte duidelijk hoe dit juridische proces niet alleen draaide om openbaarheid van bestuur, maar ook om het bredere vraagstuk van hoe een gemeente omgaat met een gevoelig historisch symbool.

De maatschappelijke betrokkenheid van verschillende groepen wordt ook beschreven. Zoals activiteiten rondom het standbeeld. Protesten die worden gehouden of een toneelstuk wat gaat over het koloniale verleden. Zo worden alle partijen die met het standbeeld te maken hebben aan het woord gelaten.

Naast de feitelijke verslaggeving publiceert De streekomroep ook columns en opiniestukken die reflecteren op de bredere betekenis van het standbeeld. Zo werd de vergelijking gemaakt met tradities als Zwarte Piet, waarbij symbolen die ooit vanzelfsprekend waren in de samenleving opnieuw ter discussie worden gesteld (Van Hoorn, 2024). Het standbeeld van Coen wordt niet alleen gezien als een object in de openbare ruimte, maar ook als onderdeel van een groter geheel: straatnamen, horecazaken en andere verwijzingen naar Coen die in de stad aanwezig zijn. Deze stukken helpen bij het context bieden van lezers en het vormen van meningen.

Wat opvalt in de berichtgeving is van streekomroep West-Friesland steeds probeert de veelzijdigheid van het debat te laten zien. Er is aandacht voor de politiek, het juridisch kader, maatschappelijke protesten en de reflectie vanuit onderwijs en cultuur. Daarmee maakt de omroep inzichtelijk dat de discussie over het standbeeld van Coen niet alleen draait om de vraag of het beeld moet blijven staan of verplaatst moet worden, maar vooral ook over hoe een samenleving kritisch omgaat met haar eigen geschiedenis.

Samenvattend, streekomroep West-Friesland positioneert zich als een medium die de complexiteit van het debat zichtbaar maakt. Door uiteenlopende perspectieven te draagt de omroep bij aan een breed gesprek in West-Friesland over koloniale erfenissen, maatschappelijke verandering en historische representatie. Maar de omroep publiceert aanzienlijk meer over dit onderwerp op de website. Op Instagram, waar zich een andere doelgroep begeeft, wordt met een minder hoge frequentie gepost over onderwerpen die te maken hebben met geschiedenis.

Hieronder een tijdlijn inclusief de lead van de verschillende artikelen die zijn gepubliceerd door de jaren heen met het onderwerp JP Coen. Aan de koppen valt te zien hoe divers er wordt bericht over het onderwerp.

Streekomroep West-Friesland, de streekomroep voor de zeven West-Friese gemeenten, heeft de afgelopen jaren een stevige positie verworven als lokale nieuwsvoorzieners. De fusie van WEEFF, Van Hoorn Zeggen en HoornRadio heeft geleid tot een breder bereik en meer slagkracht, ondersteund door een structurele subsidie via de Regeling Professionalisering Lokale Publieke Media-instellingen (Stimuleringsfonds voor de Journalistiek, 2023). Deze analyse richt zich op de rol en prestaties van de omroep op sociale media, in combinatie met de bredere communicatiepatronen.

Analyse bereik en zichtbaarheid

Facebook en Instagram

De Facebook-pagina van Streekomroep West-Friesland telt ruim 6.000 volgers (Streekomroep West-Friesland, z.d.-a). Op dit platform deelt de redactie dagelijks nieuwsberichten, video's en liveverslagen. Het bereik is lokaal sterk: berichten over evenementen zoals het Westfrieslands Festival trekken tientallen reacties en shares, wat duidt op een actieve en betrokken volgersgroep (Streekomroep West-Friesland, 2025b).

Op Instagram heeft de omroep ongeveer 2.400 volgers (Streekomroep West-Friesland, z.d.-b). Hier ligt de nadruk op beeldmateriaal en korte video's, vaak gekoppeld aan culturele evenementen of sportwedstrijden. Content die persoonlijk of visueel aantrekkelijk is – zoals de serie *Sander op Pad* – genereert bovengemiddelde interactie, zichtbaar in het aantal likes en comments (Streekomroep West-Friesland, 2025a).

Website en app

De website fungeert als centrale hub waar nieuwsartikelen en achtergrondverhalen geplaatst worden (Streekomroep West-Friesland, z.d.-c). Daarnaast is er een app waarmee gebruikers pushmeldingen krijgen bij belangrijk nieuws. Dit vergroot het bereik, zeker onder doelgroepen die minder actief zijn op sociale media.

Inhoud en strategie

De inhoudelijke strategie van Streekomroep West-Friesland sluit sterk aan bij de kernfuncties van een streekomroep: informeren, duiden en verbinden. Uit het beleidsplan blijkt dat de nadruk ligt op professionalisering van de journalistieke productie en betere samenwerking met lokale partners (Stichting Streekomroep West-Friesland, 2024).

Op sociale media vertaalt zich dit naar een mix van nieuws, human interest en cultuur. Een voorbeeld is de berichtgeving rond lokale sportwedstrijden, die vaak veel interactie oplevert vanwege de directe betrokkenheid van inwoners. Daartegenover staan langere reportages en columns, die minder engagement genereren op social media maar bijdragen aan de journalistieke diepgang en reputatie.

Een sterke kant van de strategie is de inzet van herkenbare formats, zoals de eerdergenoemde *Sander op Pad*. Deze serie versterkt de identiteit van de omroep en maakt het merk persoonlijker. Een zwakkere kant is dat de frequentie en timing van posts nog niet altijd optimaal zijn. Sommige updates worden op rustige momenten geplaatst, waardoor het bereik achterblijft.

Impact en maatschappelijke trends

De impact van de sociale mediakanalen ligt vooral in het versterken van gemeenschapszin. Door lokaal nieuws en evenementen centraal te stellen, positioneert Streekomroep West-Friesland zich als een herkenbare en betrouwbare bron in een medialandschap dat steeds meer gefragmenteerd is. Dit sluit aan bij landelijke trends waarin streekomroepen een steeds belangrijkere rol spelen in het waarborgen van lokale journalistiek (NLPO, 2024).

De uitdaging voor de komende jaren ligt in het vergroten van het digitale bereik, zeker onder jongere doelgroepen die primair via TikTok en YouTube nieuws consumeren. Het huidige gebruik van Facebook en Instagram richt zich vooral op een oudere doelgroep, terwijl jongeren moeilijker worden bereikt (Stimuleringsfonds voor de Journalistiek, 2023).

De social media-strategie van Streekomroep West-Friesland is succesvol in het bedienen van de lokale gemeenschap, maar kent groeipotentieel. De kracht zit in herkenbare formats, betrokkenheid rond lokale sport en cultuur, en de combinatie van nieuws en entertainment. Tegelijkertijd moet de omroep strategischer inzetten op bereik en platformdiversiteit, om ook de jongere generaties te bereiken. Met de aanstaande veranderingen in het Nederlandse medialandschap blijft deze inzet cruciaal voor de legitimiteit en het bestaansrecht van de omroep.

Publicaties met het onderwerp: “Koloniaal verleden in West-Friesland”

Column: Sail Amsterdam, trots met een rafelrandje 27/08/2025

Column: Coen blijft lekker staan (want we zijn nog aan het praten) 23/07/2025

In Beeld: Hoornse Kermis Party bij Café JP Coen 14/08/2025

Gemeenteraad Hoorn geeft groen licht voor nieuwe reeks stadsgesprekken 15/05/2025

Column: Echte Horinezen 22/03/2025

Column: Sinterklaas, JP Coen en de tijdgeest 25/11/2024

Hoorn wil slavernijmonument, nog discussie over excuses en standbeeld J.P. Coen 15/11/2023

Hoornse acteurs gezocht voor theatervoorstelling over JP Coen: “Zij zorgen voor verbinding”
05/11/2024

Zien: zo verliep het protest tegen standbeeld J.P. Coen 07/09/2024

Demonstranten willen verplaatsing omstreden standbeeld J.P. Coen afdwingen 06/09/2024

Besluit over lot standbeeld J.P. Coen wéér uitgesteld door gemeente 07/02/2024

Moet Hoorn verder met stadsgesprekken? ‘Keuze standbeeld Coen hoe eerder hoe beter’

Held of schurk? Leerlingen vellen oordeel: “J.P. Coen is een heldenschurk!” 05/10/2021

Moet het beeld van JP Coen verplaatst worden? 11/6/2020

https://www.instagram.com/reel/DLH6vGxO1sp/?utm_source=ig_web_copy_link

https://www.instagram.com/p/DHILBejt3Sc/?utm_source=ig_web_copy_link&igsh=MzRlODBiNWFlZA==

“Het badhuis dat in 1948 werd geopend stond eigenlijk op de lijst om gesloopt te worden. Dorpsbewoners Gert Elzinga en Jos Smal hebben daar een stokje voor gestoken: “We willen iets realiseren waar een positief gevoel inzit en weer een centrale plek creëren in het dorp. Wij denken dat dat met dit plan gaat lukken.”

<https://www.instagram.com/p/DHWMMzZhAAH/>

“Een feestelijk begin van een nieuwe aflevering Joop en Ria! 🎉 Ze nemen je mee naar de oude markt in Hoorn en vertellen over vroeger, toen de stad het toneel was van markten, gezelligheid en ontmoeting. De hele aflevering vind je via de link in bio.”

https://www.instagram.com/p/DGQr-VtiJ7I/?utm_source=ig_web_copy_link&igsh=MzRlODBiNWFlZA==

“Andijkers opgelet! Wie helpt Arend het onderduikadres van zijn vader vinden? Stuur je tip door via nhhelpt.nl.

Nederlandse media over koloniale verleden

Basisinformatie

Wanneer iemand online zoekt op “Jan Pieterszoon Coen” is de Wikipedia-pagina het eerste wat naar boven komt. Zijn ondertitel is ‘Voormalig Gouverneur-generaal van Nederlands-Indië’. Daarnaast heb je bij Google tegenwoordig een soort FAQ lijst, op 08/09/2025 worden de volgende vragen weergegeven.

Historiek.net heeft een artikel over hem met de volgende titel: Jan Pieterszoon Coen - Beruchte stichter van Batavia (22/08/2025). In dit artikel wordt uitgelegd wie hij was en wat hij heeft gedaan op de Banda-eilanden en voor de VOC. (Historiek, 2025)

Journalistieke artikelen van de NOS

De journalistieke artikelen volgen daarna, voornamelijk van de NOS:

‘Hoorn schuift discussie over standbeeld J.P. Coen opnieuw voor zich uit’ is gepubliceerd in februari 2024.

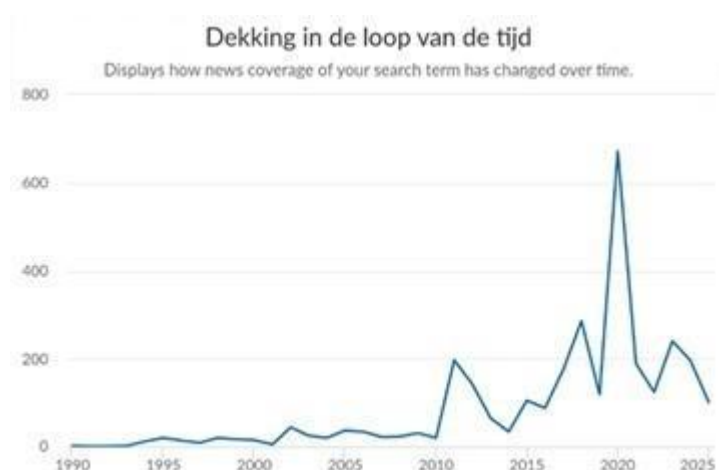
In het artikel wordt raadslid Menno Jas van de lokale partij Hart van Hoorn aan het woord gelaten over de stadsgesprekken die sinds 2020 worden gevoerd: Die stadsgesprekken zijn inmiddels voorbij. "En het merendeel van de stad is de discussie beu". (NOS Nieuws, 2024)

D66 en GroenLinks wilden nieuwe gesprekken (die inmiddels ook gepland staan, o.a. voor 1 november 2025 over het standbeeld). PvdA pleit voor het verplaatsen van het standbeeld naar de tuin van het Westfries Museum, zodat het meer context kan krijgen. En de VVD en EénHoorn vinden dat het beeld kan blijven staan, maar wel met meer informatie. Sinds 2012 hangt er een plaquette op het standbeeld met uitleg over JP Coen.

In 2020 publiceerde de NOS, samen met NH Nieuws, ook al over het beeld en de mening erover: “De meningen over het beeld van Coen in Hoorn waren altijd al verdeeld.” (NOS Nieuws, 2020)

Aanleiding van discussie

In 2020 kwamen door de Kick-Out Zwarte Piet protesten en de Black Lives Matter beweging in Amerika ook in Nederland meer aandacht voor de rechten van mensen van kleur. Onder andere door demonstraties in Amsterdam, maar ook bij omstreden monumenten zoals die van JP Coen in Hoorn.

Op 30 mei 1893 werd het standbeeld onthuld op de Roode Steen in Hoorn, de geboorteplaats van Coen. Het standbeeld was bedoeld als symbool voor de Nederlandse macht en groei in Azië en de rol van Coen als grondlegger van het koloniale rijk. Het beeld, van de hand van beeldend kunstenaar Ferdinand Leenhoff (1841 - 1914), staat er sinds 1893.

Het standbeeld werd onthuld in aanwezigheid van burgemeester August Eduard Zimmerman, en vanuit het kabinet de ministers Johannes Tak van Poortvliet, Joannes Coenraad Jansen, Cornelis Lely en Willem Karel van Dedem, minister van koloniën. Gedurende de voorafgaande avond en op en de dag zelf vonden er door de stad feestelijkheden plaats. Leenhoff werd benoemd tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw en Aghina, secretaris van het uitvoerend comité werd benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau.

Sinds 1965 is het een Rijksmonument, ondanks dat sinds 1960 de discussie rondom het standbeeld startte: Na de soevereiniteitsoverdracht aan Indonesië kantelde de beeldvorming over Coen en verviel de functie van eerbetoon aan de stichter van Batavia. Vanaf de jaren zestig van de 20e eeuw werd het standbeeld regelmatig onderwerp van discussie.

In 1987 was er tijdens de opening van de tentoonstelling Jan Pieterszoon Coen, dagen en daden in dienst van de VOC in het Westfries Museum op zijn 400e verjaardag een protest vanuit de Molukse gemeenschap in Nederland.

De kranten die het meeste over JP Coen hebben gepubliceerd zijn Noordhollands Dagblad, Volkskrant, Trouw en NRC.

Standpunt 'weghalen standbeeld'

Voornamelijk in de media, vanuit kranten zoals de Volkskrant en NRC, wordt achtergrondinformatie gegeven en argumenten gegeven waarom het standbeeld weg zou moeten. Of dat er meer toelichting bij moet.

In februari 2024 heeft Arjan Lubach met zijn show, toen nog voor de VPRO, aandacht gegeven aan het onderwerp. In zes minuten zet hij snel uiteen wat de discussie is, met journalistieke bronnen om het te illustreren en een paar clipjes uit een Telegraaf-video waarmee hij de spot drijft. (De Avondshow met Arjen Lubach, VPRO, 2024)

Bij het NRC wordt in een column, door Thijs Niemantsverdriet, uit 2023 beargumenteerd dat de 'Coentunnel' naar de 'Komtunnel' zou moeten veranderen. Daarnaast publiceren ze voornamelijk artikelen over de reden voor de discussie, met regelmatig het argument dat het standbeeld meer uitleg moet krijgen of verplaatst moet worden. (Niemantsverdriet, 2024)

Stevo Akkerman, columnist van Trouw, beargumenteerd dat er zelfs een museum moet komen: "Dus waarom staat Jan Pieterszoon Coen nog op zijn sokkel? Omdat hij erop is gezet door een generatie die anders dacht over de geschiedenis dan wij – al klinken tegenwoordig ook weer stemmen die die geschiedenis willen verheerlijken, massamoord of geen massamoord. Ik pleit niet voor een grote schoonmaak, er zijn gradaties in het kwaad, maar van mij mag Coen van zijn sokkel af en verhuizen

Bronnaam	
Noordhollands Dagblad	283
de Volkskrant	175
Trouw	133
NRC Handelsblad	133
De Stentor	116
Noordhollands Dagblad.nl	95
Het Parool	93
NRC	91
De Volkskrant.nl	79
Haarlems Dagblad	77
De Gooi- en Eemlander	76
De Telegraaf	74
Leidsch Dagblad	74
AD/Algemeen Dagblad.nl	74
Reformatisch Dagblad	70
IJmuider Courant	70
Leeuwarder Courant	64
BN/DeStem	60
Dagblad van het Noorden	56

naar een nieuw te vormen museum. Het museum ter herdenking van kolonisatie en slavernij. “
(Akkerman, 2020)

De meest prominent ‘antikoloniale’ organisatie is Lilith Magazine. Zij hebben een artikel geschreven in september 2024 met de volgende vragen: Wie was J.P. Coen eigenlijk? Waarom staat het standbeeld zoveel mensen tegen de borst? En wat doe je met een standbeeld dat zo controversieel is?

Stichting We Promise was betrokken bij de demonstratie en zegt in het interview over de gemeente: Ze hebben herhaaldelijk actie ondernomen om de gemeente tot concrete stappen te dwingen, maar ondanks stadsgesprekken bleef echte actie uit. “De gemeente ontwijkt het onderwerp steeds, en het staat wéér niet op de agenda. Als we wachten op hun tempo, gebeurt er niets,” zegt [Merve] Kaçmiş desgevraagd. De stichting We Promise werd naar eigen zeggen uit noodzaak geboren, omdat de gemeente Hoorn hen zonder officiële status niet serieus zou nemen. Als stichting konden ze wel met de gemeente om de tafel, met een belangrijke overwinning in 2023 als resultaat: de invoering van een [inclusiebeleid](#) door de gemeenteraad van Hoorn dat verder gaat dan alleen de LHBTQ+-community. (Gordin, 2024)

Standpunt ‘laten staan standbeeld’

Bij het programma Goedemorgen Nederland, omroep WNL, wordt er niet overduidelijk een mening verkondigd door de organisatie. Wel is het geluid om het te laten staan prominenter aanwezig: Maar “beeldenstormen zijn nooit goed”, zegt [historicus Geerten] Waling in Goedemorgen Nederland op NPO 1. “Koester nou wat er uit het verleden overgebleven is en gebruik het om met elkaar in gesprek te gaan over de mooie kanten van het verleden, maar ook over de zwarte bladzijden en over hoe we in de toekomst met elkaar willen samenleven.” (WNL, 2024)

De Telegraaf publiceert meer artikelen vanuit de mening dat het standbeeld moet blijven staan en dat het herdenken, of erkennen, van het slavernijverleden niet hoeft: Je zou denken: baat het niet dan schaadt het niet, maar er zijn heel veel zaken, zoals bijvoorbeeld kinderarbeid of de verkettering van homoseksuelen, die we nu anders zouden aanpakken”, vindt Piet Emmer, historicus en expert op het gebied van ons koloniale verleden. „Als je excuses gaat maken voor zaken in het verleden, dan blijf je aan de gang.” (De Telegraaf, 2023)

Nog voor nieuwbouwproject Marktkwartier West gereed is, heeft de gemeente Amsterdam de Nootmuskaatstraat al geschrapt. Dat doet te veel denken aan het koloniale verleden. „Wat blijft er over? Peterselie?” (Eijk, 2024)

Interviewopzet

Al deze research leidden tot de volgende set vragen voor de individuele interviews:

Hoofdvraag: Hoe breng je een themajaar met als onderwerp: Het koloniale verleden van West-Friesland en arbeidsmigratie, onder de aandacht bij de doelgroep die dat thema aangaat – en die de Streekomroep West-Friesland nu deels nog niet bereikt?

Basisinformatie (voor doelgroepensegmentatie)

1. Leeftijd
2. Woonplaats
3. Opleiding/werk chemie
4. Vrijtijdsbesteding en interesses
5. Afkomst

Bestaande media

6. Welke nieuwsorganisaties volg je?
7. Waar volg je die organisaties? (krant, radio, tv of socials?)
8. Hoe vaak volg je nieuws (per dag/week/maand)?
9. Hoe besteed je er tijd aan? (Even zitten, onderweg, tussendoor)
10. Wat maakt dat je blijft kijken/lezen/luisteren naar een nieuwsitem?
11. Welke rol spelen foto's, kaarten, of archiefbeelden voor jou in het begrijpen van een verhaal?
12. Praat je met anderen over nieuws dat je ziet/hoort? Waar en met wie?

Streekomroep West-Friesland

13. Welke vormen van media trekt je aan? Documentaires, podcasts, thema-uitzendingen op radio, of gewoon artikelen in de krant?
14. Hoe bekend ben je met Streekomroep West-Friesland? (op een schaal van 1 tot 5)
15. Waarom wel/niet? - Hoe komt dat?
16. (Welke) Spreken de onderwerpen van SWF je aan?
17. Wat zou jou ertoe brengen om vaker content van Streekomroep WF te volgen?

Koloniaal verleden West-Friesland

18. Hoe belangrijk vind je dat Streekomroep WF aandacht besteedt aan lokaal erfgoed en geschiedenis, zoals het koloniale verleden? (Genoeg, meer of minder?)

19. Wat zou jij willen weten over het koloniaalverleden?
Welke vraag heb je over dit onderwerp die je graag beantwoord zou willen krijgen in een journalistieke productie?
20. (Hoe erg) Ben je geïnteresseerd in het koloniale verleden van West-Friesland? (Schaal van 1 tot 5)
21. Zijn er lokale verhalen of thema's waarvan je vindt dat ze te weinig aandacht krijgen?
22. In welke vorm zou je dit soort verhalen willen zien?
23. Welke raakvlakken zie je met hedendaagse thema's zoals arbeidsmigratie of diversiteit in de regio?
24. Mogen we je nog een keer benaderen over dit onderwerp?

Ontwikkeling onderzoeksvraag ‘empathize’

Naar aanleiding van een overleg moment met de opdrachtgever is t aanpassing/ toevoeging gekomen in de opdracht die de opdrachtgever ons in eerste instantie heeft gegeven.

In eerste instantie luidde de opdracht als volgt:

“Streekomroep West-Friesland wil een jaar lang het debat volgen rondom het koloniaal verleden van West-Friesland. Het project wil – wil gedurende het jaar - met een diversiteit aan publicaties, feiten en verbanden blootleggen die apart of in hun samenhang niet eerder zichtbaar waren.

Wij zijn op zoek naar ideeën voor documentaires, socials content, podcast-series, explainers en verslaglegging van stadsgesprekken. En natuurlijk een goed geformuleerde doelgroep strategie.”

Na het overleg werd daar een deel aan toegevoegd. Erik is ervan overtuigd dat het koloniale verleden onlosmakelijk verbonden is met arbeidsmigratie. Hiermee suggereerde hij dat het belangrijk is dat we de groep in West-Friesland die een arbeidsmigratieachtergrond heeft bereiken met de producties over het koloniale verleden. Dit maakt dat de opdracht de volgende toevoeging krijgt: “Hoe breng je een themajaar met als thema: Het koloniale verleden van West-Friesland en arbeidsmigratie, onder de aandacht bij de doelgroep die dat thema aangaat? Die de Streekomroep West-Friesland deels nog niet bereiken? Daarbij zijn de woorden tractie en fit for purpose zijn de belangrijke woorden om aan te denken tijdens het beantwoorden van dit vraagstuk. Er is een koloniaal verleden en dat heeft geleid tot migratie.”

De aanpassing/toevoeging zit in het verband tussen het koloniale verleden en arbeidsmigratie. Daarnaast is het belangrijk om te weten dat de Omroep specifiek zoekt naar manieren om de doelgroepen te bereiken die gerelateerd zijn aan dit onderwerp, maar die de omroep nu niet weet te bereiken.

Dit geeft ons enerzijds meer sturing, we weten nu beter voor welke doelgroep de producties zijn bedoeld. Maar voor ons project kan het lastig zijn om ervan uit te gaan dat het koloniale verleden direct gelinkt is aan de arbeidsmigratie van vandaag de dag. Dat is een aanname van de redactie. Wij gaan hierop voortborduren, terwijl de onderzoeksgroep hier een jaar lang onderzoek naar gaat doen. De resultaten van het onderzoek zullen dan ook nog niet bekend zijn wanneer wij ons eindproduct presenteren.

Define

In de define-fase brengen we de kern van de opdracht scherp in beeld: we doen onderzoek naar de doelgroep en brengen in kaart wat de relevante thema's, invalshoeken en kansen zijn voor Streekomroep West-Friesland. Ook analyseren we hoe ze dit per medium het best kunnen aanpakken.

Conclusie onderzoek berichtgeving Streekomroep West-Friesland

De omroep laat meerdere invalshoeken zien, er is aandacht voor verschillende stemmen en de berichtgeving gaat verder dan feitelijk nieuws. Er worden vergelijkingen getrokken met andere maatschappelijke discussies, zoals Zwarte Piet. Ook maakt de omroep duidelijk dat de discussie verder gaat dan het standbeeld zelf. Het onderwerp wordt op sociale media minder diepgaand belicht.

Diepte interviews

Als eerste onderzoeksmethode hebben we verschillende doelgroepen geïnterviewd: Westfriezen van alle leeftijden, verdeeld naar mediabehoefte per leeftijd (0-25, 25-50, 50+). Daarnaast hebben we dezelfde groep gesproken, maar dan specifiek Westfriezen met een bi-culturele achtergrond. Dit hebben we gedaan omdat de opdrachtgever deze doelgroep beter wil bereiken en begrijpen, ook al vormt zij in werkelijkheid een redelijk klein percentage van de bevolking in de regio. Met interviews kun je beter doorvragen en meer context en input ophalen dan met een enquête. We hebben hiervoor een vragenlijst opgesteld met veel focus op de mediabehoefte van de doelgroep. De inhoudelijke keuzes voor het project liggen uiteindelijk bij de Streekomroep.

Zie de bijlage voor het codeerboek. Het coderen van interviews is belangrijk omdat we zo structuur aanbrengen in de hoeveelheid tekst en patronen, thema's en verschillen zichtbaar maken. Zo kunnen we de inzichten van de respondenten systematisch vergelijken en vertalen naar conclusies.

Interviews

	Met migratieachtergrond	Zonder migratieachtergrond
0-25	Jo-Anne	Anne
25-50	Bram	Just
50+	Josse	Anne-Marie

0-25 met bi-culturele achtergrond

De respondenten halen hun nieuws vooral via Instagram en online platforms, waarbij korte filmpjes en duidelijke, visuele uitleg voorkeur hebben. Traditionele media als tv en radio spelen nauwelijks een rol. Ze bespreken het nieuws wel actief met hun omgeving, vooral als het dichtbij komt of raakt aan rechtvaardigheid en identiteit. Respondenten vinden over het algemeen het nieuws negatief en vinden dat media geen olie op het vuur moet gooien.

De bekendheid met de SWF is laag: de uitstraling en inhoud vinden ze nog te beperkt of weinig aansprekend. Ze zien wel potentie in Instagram en TikTok door middel van korte filmpjes en explainers, maar ook kijkjes achter de schermen bij kleine ondernemingen, evenementen en plekken waar ze zelf niet mogen komen. Ook zijn de respondenten geïnteresseerd in documentaires. Het onderwerp moet wel aansluiten bij hun leefwereld en prikkelen.

Over het koloniale verleden zijn ze het erover eens dat het belangrijk is om aandacht voor te hebben in de media, maar wel feitelijk, toegankelijk voor mensen die de taal slecht beheersen en vanuit verschillende afkomsten en invalshoeken, zonder olie op het vuur te gooien. De omroep moet context geven en positieve verbindende verhalen maken. Respondenten zien verbanden tussen koloniale verleden en discriminatie en uitbuiting van arbeidsmigranten. Voor beiden geldt dat persoonlijke verhalen en korte visuele vormen (docu's, reels, korte series) de meeste impact hebben, mits het spraakmakende karakters zijn die ook grappige dingen kunnen vertellen. Verras ze.

25-50 met bi-culturele achtergrond

De respondenten halen hun nieuws vooral van sociale media, met name via Instagram en Facebook. Ze bekijken nieuws vaak tussendoor, bijvoorbeeld tijdens het reizen of wanneer ze een momentje vrij hebben. Traditionele media zoals televisie, radio of betaalde kranten spelen nauwelijks een rol. Het oog wil wat: beelden en titels bepalen of iets hun aandacht vasthoudt. Soms prikkelt een opvallend woord, soms juist een heldere, feitelijke kop. Ze nemen niet zomaar iets aan, maar checken regelmatig bij andere bronnen of bespreken het met mensen in hun omgeving.

Er is een duidelijke voorkeur voor persoonlijke verhalen die raken, met spanning, emotie of herkenbaarheid. True crime, documentaires en verhalen die maatschappelijke thema's verbinden aan individuele ervaringen doen het goed, zeker als ze culturele achtergronden meenemen. Podcasts en video's zijn welkom, zolang ze relevant en to the point blijven. Radio en televisie worden minder gebruikt; ze voelen te druk of te oppervlakkig. De Streekomroep West-Friesland is beperkt bekend. Wel zien respondenten potentie als de omroep zich meer richt op verhalen die direct invloed hebben op

hun leven, zoals evenementen, lokale besluiten of onderwerpen over diversiteit en verbinding. Ze willen meer diepgang, nuance en zichtbaarheid van verschillende perspectieven.

Veiligheid en sociale samenhang zijn thema's die leven. Er is het gevoel dat niet alles wordt benoemd wat speelt in de regio, bijvoorbeeld rond onrust of spanningen in de stad. Juist die verhalen verdienen ruimte, bij voorkeur via diepte-interviews of podcasts waarin ook minder gehoorde stemmen aan bod komen. Over het koloniale verleden zijn ze eensgezind: het is belangrijk om aandacht aan te besteden, maar dan feitelijk en zonder te polariseren. De verhalen moeten laten zien hoe het verleden doorwerkt in het heden en kunnen zo bijdragen aan begrip en verbinding. Feitelijke invalshoeken en persoonlijke perspectieven verteld in korte documentaires of visuele series helpen daarbij het meest.

50+ met een bi-culturele achtergrond

De 50-plusser met een bi-culturele achtergrond combineert traditionele en digitale nieuwsbronnen. Overdag wordt er vaak even 'gesnackt' via de telefoon of geluisterd naar de radio, terwijl 's avonds bewust tijd wordt genomen voor nieuws op televisie of in de krant. Bekende kanalen zoals het Noordhollands Dagblad en het NOS Journaal zijn vaste waarden. Ze vinden het prettig om op verschillende momenten van de dag op de hoogte te blijven, maar dan wel op een rustige manier, zonder te veel prikkels. Nieuws dat dichtbij komt of invloed heeft op de eigen leefomgeving wekt de meeste interesse.

Maatschappelijke thema's, politiek, natuur en wetenschap spreken hen aan, vooral als er een persoonlijke link is – bijvoorbeeld een kennis in het buitenland of een onderwerp dat aansluit bij hun eigen ervaringen. Beelden spelen een belangrijke rol: foto's, infographics en video's helpen om een onderwerp beter te begrijpen en maken dat ook minder boeiende thema's toch aandacht krijgen. Nieuws is iets wat ze graag delen en bespreken met familie, vrienden of collega's. Podcasts en documentaires worden gewaardeerd, zeker als ze verdieping bieden en ruimte geven aan verschillende stemmen. De Streekomroep West-Friesland is bij sommigen bekend, maar het gebruik verschilt: van actief betrokken tot nauwelijks gehoord. Er is behoefte aan een herkenbare, toegankelijke omroep met persoonlijke verhalen en een positieve blik op de regio.

Het koloniale verleden raakt deze groep niet altijd direct, maar er is wel interesse in gerelateerde thema's zoals de nasleep van de Tweede Wereldoorlog, Jappenkampen of sociale vraagstukken als armoede en integratie. Wanneer dit onderwerp wordt behandeld, moet het eerlijk en feitelijk zijn, met aandacht voor de menselijke kant en de link naar het heden. Ze waarderen verhalen die hoop en verbinding uitstralen, en niet te zwaar of beschuldigend zijn. Thema's als islamisering, integratie en de kloof tussen landelijke beeldvorming en lokale realiteit spelen een rol in hun beleving. Verhalen over mensen met een migratieachtergrond of statushouders worden gewaardeerd, zeker als ze laten zien hoe het er écht aan toe gaat in de buurt.

0-25 zonder bi-culturele achtergrond

De jongeren halen hun nieuws vooral via sociale media, met TikTok en Instagram als favoriete platforms. Ze komen er passief mee in aanraking tijdens het scrollen; actief nieuws opzoeken doen ze nauwelijks. NOS Stories is populair vanwege de korte, toegankelijke video's met duidelijke uitleg. Explainers op YouTube worden gewaardeerd als ze de tijd nemen om onderwerpen uit te leggen op een manier die past bij hun leefwereld. Traditionele media spelen amper een rol, al bladert één van hen soms door de krant van thuis of leest een buurtkrantje wanneer iets direct herkenbaar is.

De interesse in nieuws groeit wanneer het dichtbij komt of relevant is voor hun dagelijks leven. Documentaires vinden ze interessant zolang ze kort en afwisselend zijn, met visuele ondersteuning zoals archiefbeelden, foto's of infographics. Ze zijn nieuwsgierig naar wat er speelt in hun omgeving: feestjes, kermissen, festivals, lokale ondernemingen en jongeren die iets nieuws beginnen. Humor en luchtigheid helpen om hun aandacht vast te houden. Ze waarderen formats die lijken op 'behind the scenes'-video's of korte updates met voice-overs, vooral op Instagram.

Over het koloniale verleden weten ze weinig, maar ze vinden het belangrijk dat het niet vergeten wordt. Ze willen begrijpen wat er toen gebeurd is, vooral om te voorkomen dat fouten zich herhalen. Er is nieuwsgierigheid, maar de insteek moet aansluiten bij hun wereld: visueel, kort en concreet. Verhalen die verbanden leggen tussen vroeger en nu, of laten zien wat het verleden vandaag betekent, kunnen hun interesse prikkelen.

25-50 zonder bi-culturele achtergrond

Dertigers en veertigers volgen hun nieuws vooral via landelijke media zoals NOS, Telegraaf en regionale kranten. Social media gebruiken ze vooral terloops; nieuws komt langs tijdens het scrollen, maar zelden wordt er actief gezocht. Ze besteden dagelijks korte momenten aan nieuws en kiezen liever voor kwaliteit en overzicht dan voor snelheid of sensatie. Korte samenvattingen en duidelijke koppen spreken aan, terwijl lange video's minder populair zijn. Ze vertrouwen vooral gevestigde bronnen, maar staan kritisch tegenover nieuws op sociale media.

De bekendheid met Streekomroep West-Friesland is beperkt. Wat hen aanspreekt zijn lokale verhalen met directe relevantie, zoals evenementen, sport en politiek, maar ze missen vaak context en achtergrond. Ze zien kansen voor de omroep om jongere generaties te bereiken met korte, visuele formats op Instagram of TikTok. Persoonlijke verhalen, toegankelijke updates en een mix van luchtige en verdiepende content zouden helpen om een breder publiek te betrekken. Ze waarderen verhalen die dichtbij komen, herkenbaar zijn en ruimte bieden voor nuance.

In hun kijk op geschiedenis en het koloniale verleden willen ze vooral nuance en context. De rol van West-Friesland in de VOC-tijd wekt interesse, maar eenzijdige heldenverhalen stuiten af. Ze vinden het belangrijk dat er ruimte is voor reflectie op morele dilemma's, zonder oordeel, zodat men beter begrijpt hoe het verleden nog doorwerkt in het heden. Korte artikelen, visuele explainers of toegankelijke documentaires zijn het meest geschikt om deze onderwerpen onder de aandacht te brengen.

50+ zonder bi-culturele achtergrond

De drie respondenten zijn ouderen (68, 70 en 76 jaar) uit Venhuizen en Winkel, zonder migratieachtergrond. Hun nieuwsconsumptie verschilt in intensiteit: Persoon A en B volgen dagelijks NOS en het Noord-Hollands Dagblad (NHD), terwijl Persoon C slechts wekelijks nieuws kijkt, vooral het NOS Journaal en soms de Schagen Courant.

A en B zoeken verdieping en achtergrondinformatie. Voor A zijn urgentie en internationale kwesties zoals Gaza belangrijk, B is daarnaast geïnteresseerd in geschiedenis en familieverhalen. C richt zich vooral op lokale onderwerpen, maar nieuws speelt voor haar een ondergeschikte rol. Artikelen en documentaires zijn favoriete vormen, maar goede ondertiteling en toegankelijkheid zijn essentieel vanwege gehoorproblemen bij A en B. Betaalmuren (A) en ontbrekende ondertiteling (B) zijn duidelijke barrières. C volgt liever minder nieuws en besteedt haar tijd aan andere zaken.

Nieuws wordt vooral besproken binnen de familiekring: A met partner en bezoek, B met zijn broer, C nauwelijks. De bekendheid met de streekomroep is laag (score 1–2) en informatie over West-Friesland halen ze vooral via het NHD. Voor A en B zouden goed ondertitelde documentaires of toegankelijke artikelen aantrekkelijker zijn, terwijl C alleen lokale verhalen zou stimuleren.

Op het gebied van erfgoed en geschiedenis verschillen ze sterk: A en B vinden dat dit meer aandacht moet krijgen en scoren hun interesse hoog (4 en 5 op 5). Zij zijn benieuwd naar thema's als verzetshelden, archieven, en de rol van JP Coen, en noemen milieu- en gezondheidsthema's zoals pesticiden als onderbelicht. C heeft weinig interesse (1 op 5) en ziet geen noodzaak voor meer aandacht voor erfgoed of koloniale geschiedenis.

Kortom: A en B zijn intensieve, geïnteresseerde nieuwsvolgers met behoefte aan diepgang en erfgoed, terwijl C een incidentele nieuwsvolger is die zich beperkt tot lokale thema's en nieuws van ondergeschikt belang vindt.

Focusgroep

Naast interviews hebben we ook focusgroepen gedaan omdat je in een groepsgesprek ziet hoe mensen op elkaar reageren en elkaars ideeën aanvullen of tegenspreken. Die kwalitatieve informatie is voor ons onderzoek waardevol. Het levert nuance op die je in individuele interviews niet altijd boven tafel krijgt.

0-25 zonder bi-culturele achtergrond

Jongeren rond de 16 jaar halen hun nieuws vrijwel uitsluitend via sociale media, vooral TikTok en Instagram. Traditionele media zoals krant, radio of televisie spelen nauwelijks een rol. Ze besteden korte momenten aan nieuws, vaak tussen andere bezigheden door. De voorkeur gaat uit naar korte, visueel ondersteunde content met duidelijke uitleg. Archiefbeelden, foto's en kaarten maken verhalen aantrekkelijker en begrijpelijker.

Bekendheid en voorkeuren

De bekendheid met Streekomroep West-Friesland is laag; de omroep trekt momenteel weinig aandacht. Jongeren verwachten dat nieuws zich aandient op hun tijdlijn, niet andersom. Om hen te bereiken, is het belangrijk zichtbaar te zijn op sociale media met korte stories of clips die doorverwijzen naar langere video's. NOS Stories wordt vaak als voorbeeld genoemd vanwege de toegankelijke taal, duidelijke uitleg en herkenbare thema's.

Interesse in geschiedenis en koloniale thema's

De interesse in het koloniale verleden is beperkt, maar niet afwezig. Jongeren vinden het af en toe leuk om iets te horen over lokale geschiedenis, vooral wanneer het gaat over mensen, handel en de manier waarop met winst en macht werd omgegaan. Lange documentaires spreken minder aan; korte, prikkelende formats met visuele ondersteuning werken beter. Om thema's als koloniale geschiedenis en arbeidsmigratie onder de aandacht te brengen, zijn korte, visueel aantrekkelijke verhalen met actuele relevantie het meest effectief.

25-50 met bi-culturele achtergrond

De deelnemers uit deze groep, voornamelijk vrouwen met een migratieachtergrond uit onder andere Spanje, China, Nigeria, Turkije en Wit-Rusland, volgen nieuws vooral via televisie en gratis lokale kranten, zoals de *Krant Hoorn*. Bekende zenders zijn NOS, NPO 1 en 2. De krant wordt gelezen in de bibliotheek of thuis, maar alleen wanneer de taal eenvoudig is. Moeilijke woorden of complexe zinnen zorgen ervoor dat men afhaakt. Nieuws op sociale media is beperkt; YouTube en soms TikTok worden gebruikt voor leerzame of ontspannende content, zoals kookvideo's of taal filmpjes van *Juf M*.

Er is een duidelijke behoefte aan nieuws in begrijpelijke taal, met korte zinnen en eenvoudige woorden. Videocontent is populair, mits rustig gesproken en voorzien van Nederlandse ondertiteling. Lange, ingewikkelde teksten of technische termen zorgen voor afstand. Een toegankelijke stijl, vergelijkbaar met de *Krant Amsterdam-Noord*, wordt als ideaal gezien.

De interesse ligt vooral bij lokale en praktische thema's: wat er in de buurt gebeurt, evenementen, vertragingen in het openbaar vervoer, en activiteiten die geschikt zijn voor gezinnen. Een voorbeeld dat veel indruk maakte was het bericht: "*Vertraging door werkzaamheden op het spoor: let op als je met de trein reist*" – dit raakt direct aan hun dagelijks leven.

Daarnaast is er behoefte aan informatie die helpt om te integreren en deel te nemen aan de samenleving, zoals buurtactiviteiten, openingen van musea of initiatieven voor ontmoeting. Nieuws over gezondheid, voeding en lifestyle is populair, zeker onder deelnemers met een achtergrond als diëtist of zorgprofessional.

Politiek en bestuur vinden sommigen ook interessant, mits begrijpelijk gepresenteerd. Een Turkse deelnemer gaf aan dat ze als voormalig advocaat graag bestuurlijke ontwikkelingen volgt, maar de Nederlandse taal vaak te ingewikkeld vindt. Hierdoor blijft ze soms afhankelijk van nieuws uit haar land van herkomst.

Sportnieuws is minder in trek, maar verhalen met een menselijke of educatieve insteek worden gewaardeerd. Er is behoefte aan nieuws dat niet alleen terugblijkt op gebeurtenissen, maar ook vooruitkijkt: wat komt eraan, waar kun je naartoe, wat betekent dit voor inwoners?

Deelnemers benadrukken dat nieuws begrijpelijk en visueel ondersteund moet zijn. Video's met ondertiteling zijn effectief, net als korte artikelen met duidelijke koppen en herkenbare foto's. De toon moet rustig en positief zijn. Nieuws in makkelijke taal, vergelijkbaar met *Juf M* of lokale wijkkranten, verlaagt de drempel.

Belangrijke uitgangspunten zijn:

- Korte berichten in eenvoudig Nederlands
- Video's met ondertiteling en rustige presentatie
- Aankondigingen van evenementen, niet alleen terugblikken
- Nieuws met praktische relevantie, zoals OV-meldingen of lokale activiteiten

Streekomroep West-Friesland is nog nauwelijks bekend bij deze doelgroep. Om zichtbaar te worden, kan de omroep aansluiten bij bestaande taallessen, buurthuizen en sociale initiatieven, en content delen via vertrouwde kanalen of WhatsApp-groepen.

50+ zonder bi-culturele achtergrond

De 50-plussers uit Hoogkarspel volgen vooral regionaal nieuws via het *Noordhollands Dagblad* en de regiokrant. Daarnaast kijken ze regelmatig televisie, waar ze soms al zappend bij Streekomroep West-Friesland terechtkomen. De radio speelt een belangrijke rol: die staat vaak aan en vormt een vaste bron van informatie, vooral tijdens autoritten. Online nieuws en sociale media worden nauwelijks gebruikt; deze generatie voelt zich daar minder thuis.

Nieuws wordt dagelijks gevolgd, meestal op vaste momenten waarop men er bewust voor gaat zitten. De voorkeur ligt bij korte, overzichtelijke formats via televisie of radio. Podcasts worden niet beluisterd, maar persoonlijke interviews in beeld of geluid wekken wel belangstelling. Bekendheid met Streekomroep West-Friesland is beperkt; men komt er vooral toevallig mee in aanraking via televisie.

Nieuwsgebruik en voorkeuren

De interesse gaat uit naar nieuws dat dichtbij komt: lokale gebeurtenissen, herkenbare gezichten en maatschappelijke thema's met een menselijke insteek. Abstracte of zwaarbeladen onderwerpen spreken minder aan, tenzij ze toegankelijk worden gebracht en herkenning oproepen. Historische thema's, zoals het koloniale verleden, worden pas interessant als ze worden verbonden aan

persoonlijke verhalen of lokale context. Over het algemeen vermijdt men te negatieve berichtgeving; positieve, menselijke verhalen hebben de voorkeur.

Omroep en zichtbaarheid

De zichtbaarheid van Streekomroep West-Friesland wordt als laag ervaren. Er is behoefte aan meer fysieke aanwezigheid in dorpen en op lokale evenementen. Suggesties zijn onder meer promotie op kleinschalige bijeenkomsten, aanwezigheid met verslaggevers op straat en flyers in dorpsblaadjes. De betrokkenheid groeit wanneer de omroep herkenbaar is in het dagelijks leven en inwoners zich in de onderwerpen herkennen.

Onderwerpen

Verhalen over lokale identiteit, migratiegeschiedenis en integratie wekken interesse, mits ze positief en menselijk worden gebracht. De groep is nieuwsgierig naar verhalen over de eerste zwarte inwoners van Enkhuizen, de invloed van de VOC op het landschap en migratieverhalen van vroeger, zoals arbeiders na de oorlog of emigratie naar Canada en Australië. Ook vergelijkingen tussen migratie toen en nu vinden ze interessant. De voorkeur gaat uit naar korte reportages, persoonlijke interviews en herkenbare items in nieuwsuitzendingen.

50+ met bi-culturele achtergrond

De 50+ doelgroep met een migratieachtergrond kijkt graag naar serieuze en herkenbare programma's, vooral documentaires en muziekprogramma's die aansluiten bij hun culturele achtergrond. Ze waarderen inhoud die verdieping biedt en tegelijkertijd herkenning oproept. Streekomroep West-Friesland is nog weinig bekend, maar televisie en korte online formats bieden kansen om deze groep beter te bereiken.

Thema's en beleving

Er is behoefte aan verhalen die eerlijk, verbindend en lokaal relevant zijn. Documentaires over geschiedenis, cultuur en samenleving sluiten goed aan, zeker wanneer ze menselijke verhalen bevatten. De groep waardeert programma's die hun achtergrond erkennen en verbinden met de regio waarin ze nu wonen. Muziek, cultuur en persoonlijke levensverhalen kunnen daarin een brug slaan.

Koloniaal verleden

Het koloniale verleden mag zichtbaar zijn, maar wel in balans. Naast pijnlijke kanten willen ze ook positieve verhalen horen – over cultuur, vrijheid, veerkracht en hoe mensen ondanks alles iets moois hebben opgebouwd. De insteek moet verbindend zijn, met aandacht voor samenleven en respect. Korte, toegankelijke formats die ook jongeren aanspreken, helpen om dit onderwerp breder te delen.

Persona's

We hebben ervoor gekozen om twee persona's te ontwikkelen: één die de bi-culturele doelgroep representeert en één die de West-Friese doelgroep representeert. Deze keuze komt voort uit de duidelijke verschillen die we zien in informatiebehoefte, nieuwsgebruik en interesses tussen de groepen.

Hoewel beide groepen raakvlakken hebben in thema's en onderwerpen, zijn zij anders geïnformeerd en hebben ze andere interesses/invallshoeken. Per persona laten we zien hoe je hun behoefte/interesse uitwerkt per leeftijd en medium. Zo laten we zien hoe dezelfde thema's leven in de hele groep bi-culturele en de hele groep Westfriezen via verschillende platforms en formats kunnen worden ingezet. Deze aanpak maakt de persona's innovatief: ze zijn niet alleen een weergave van de doelgroep kenmerken, maar ook bruikbaar als mediastrategie. Op die manier verbinden we het inzicht en mediagebruik in één geïntegreerd model.

Persona 1: Pieter de Boer, West-Fries zonder bi-culturele achtergrond

Pieter de Boer

Leeftijd: 48 Logistiek medewerker

Medemblik

Geboren en getogen in Westfriesland

Volgt het nieuws dagelijks via journaal, sociale media en website/app.

Probleem

Nieuws is vaak negatief en te weinig lokaal gericht. Veel verhalen blijven abstract. Historische thema's worden niet visueel gebracht. Nieuws is te lang of te tekstueel en te oppervlakkig: persoonlijke voorbeelden missen

Behoeft

Korte, overzichtelijke nieuwsupdates met mogelijkheid tot verdieping. Herkenbare gezichten en plekken, makkelijke taal en visuele ondersteuning (foto's, video, archief)

Positieve verhalen over de regio, lokale betrokkenen en achtergrond bij historische thema's

Betrokken

Voelt zich betrokken bij lokale politiek, sport en evenementen. Verhalen van dorpsgezinnen en historische thema's mits lokale relevantie. Wordt geraakt door rechtvaardigheid, identiteit en migratie. Wil weten wat het verleden betekent voor het heden.

Koloniale verleden

Kent de basisfeiten, maar mist context over impact en betrokkenheid. Welke rol speelde welke gemeente? Hoe zag handel en rijkdom er toen uit (is dat hetzelfde als je nu 3 bitcoin hebt bij?) Welke sporen zie je nog terug?

"Ik vind het belangrijk dat we weten waar onze geschiedenis vandaan komt en dat we er ook trots op mogen zijn"

CROSSMEDIAAL

0-25

Voornamelijk sociale media zoals Instagram, TikTok en YouTube.

Visueel en snel.

Voorkeursvormen: korte video's, explainers.

25-50

Voornamelijk sociale media zoals Instagram en Facebook en YouTube. Ook website/app en kranten.

Herkenbaar, balans tussen snel en verdiepend.

Voorkeursvormen: social media posts, achtergrondverhalen, podcasts, docu, artikelen.

50+

Voornamelijk radio, televisie, kranten.

Herkenbare stemmen en gezichten. (pop-up redactie?)

Voorkeursvormen: liever fysiek tastbaar, dan digitaal.

Persona 2: Aylin Cicek West-Fries met bi-culturele achtergrond (Turks-Nederlands)

Aylin Cicek

Leeftijd: 41 Verzorgende in tehuis

Stede Broec

Afkomst: Turks, geïmigreerd naar Nederland

Volgt het nieuws dagelijks via journaal, sociale media en website/app.

Probleem

Nieuws is vaak negatief en afstandelijk. Beheerst de Nederlandse taal niet goed genoeg om alles te begrijpen.

Behoeft

Korte, duidelijke nieuwsupdates via social media of toegankelijke app. Herkenbare gezichten en plekken, makkelijke taal, hoor en wederhoor. Meer aandacht voor positieve verhalen, spraakmakers en behind the scenes.

Betrokken

Voelt zich betrokken wanneer het dichtbij komt, als het gevoelens van onrecht oproept, verhalen van bekenden of als het raakt aan achtergrond, discriminatie, migratie etc. Lokale evenementen en voorzieningen zoals openbaar vervoer.

Koloniale verleden

Welke rol speelde Westfriesland? Welke sporen zie je nog terug? Kan je echt pijn voelen van je voorouders? Persoonlijke verhalen tussen toen en nu, zonder olie op het vuur te gooien, met witte en gekleurde sprekers. Breder kijken dan de regio.

"Ik vind het belangrijk dat we het samen hebben over het koloniale verleden, ook al is het gevoelig."

CROSSMEDIAAL

0-25

Voornamelijk sociale media zoals Instagram, TikTok en YouTube.

Looks en eerste seconden zijn belangrijk.

Voorkeursvormen: korte video's, explainers, documentaire's.

25-50

Voornamelijk sociale media zoals Instagram en Facebook en YouTube. Ook website/app en kranten.

Moet urgent zijn en gaan over levenservaring en cultuur.

Voorkeursvormen: social media posts, documentaire, podcast en artikelen.

50+

Voornamelijk radio, televisie, kranten.

Urgente onderwerpen

Voorkeursvormen: documentaire, video's, podcast, radio en online artikelen.

Ideate

In de Ideate-fase bedenken we zoveel mogelijk creatieve en vernieuwende ideeën op basis van de inzichten uit de eerdere fasen. We vertalen de behoeften, emoties en perspectieven van inwoners naar concrete concepten en mediavormen die kunnen bijdragen aan bewustwording en dialoog over het koloniale verleden. Hierbij ligt de focus op haalbare en publieksgerichte oplossingen die passen bij de missie en het bereik van Streekomroep West-Friesland.

Uit de analyse van de persona's blijkt dat er vier pijnpunten zijn:

- Het nieuws is niet persoonlijk genoeg
- Het nieuws is niet positief genoeg
- Ze voelen zich niet zichtbaar in het nieuws
- Het nieuws mist herkenbaarheid: Te moeilijke taal en lokale plekken, personen en thema's komen onvoldoende terug.

Om hierop in te spelen, hebben we voor de streekomroep een aantal ideeën ontwikkeld en een onderwerpenlijst opgesteld die aansluit bij de interesses, waarden en belevingswereld van beide doelgroepen.

Dit is waardevol omdat de nieuwsredactie hiermee nieuws en verhalen kan maken die echt aansluiten bij wat de doelgroepen bezighoudt. Het vergroot de herkenbaarheid en betrokkenheid, zeker wanneer je het publiek ook betreft bij de uitwerking.

Met name de onderwerpen op de bi-culturele lijst kunnen een evenwichtiger en optimistischer beeld van de regio schetsen door te kijken naar succesverhalen van bi-culturele personen en rolmodellen.

Groep	Onderwerpen/thema's
Bi-cultureel	Ondernemingen (van mensen met bi-culturele achtergrond)
	Discriminatie/polarisatie
	Vluchtelingenopvang
	Uitbuiting van migranten
	Diversiteit/trots op verschillende culturen
	Lokale verenigingen
	Criminaliteit/veiligheid op straat
	Veerkracht slachtoffers van koloniale verleden/rolmodellen
	Lokale nieuwsupdates: evenementen, verkeersupdates
	Voedselbank

Groep	Onderwerpen/thema's
West-Fries	Geweld tegen vrouwen
	Lokale nieuwsupdates: evenementen, politiek
	Uitgaansgelegenheden
	Geschiedenis van oude panden
	Jonge ondernemers, scholieren en studenten
	West-Friese humor, trekjes en taal

	Arbeidsmigratie
	Jonge boeren, boerenleven
	Verzetshelden
	West-Friezen die emigreren naar het buitenland
	Geldzaken

Crossmediaal werken

Om de twee doelgroepen effectief te bedienen, is het belangrijk dat de omroep cross mediaal gaat werken. Mensen gebruiken tegenwoordig meerdere kanalen tegelijk en door elkaar heen. Bovendien verschillen de voorkeurskanalen en vormen sterk per leeftijdsgroep:

- 0–25 jaar: vooral actief op sociale media; zij blijven zelden hangen op websites
- 25–50 jaar: gebruiken een mix van website, apps, social en podcasts
- 50+ jaar: volgen nieuws voornamelijk via tv, radio en nieuwswebsites; kranten spelen nog deels een rol

Voor extra info zie de samenvattingen van de interviews en de persona's.

Door onderwerpen tijdens het themajaar platformgericht en crossmediaal aan te bieden, vergroot je bereik, relevantie en betrokkenheid en voorkom je dat doelgroepen zich niet gezien voelen want dan is er voor ieder wat wil. (Lamot, K, 2024) (Nielsen, 2024)

Recent onderzoek en marktdata ondersteunen dit: mensen hebben geen vast “hoofdkanaal” meer, maar ontwikkelen een persoonlijk mediagebruik-repertoire: een mix van kanalen die ze gebruiken afhankelijk van hun leeftijd, interesses, tijdstip, locatie en nieuwsbehoefte (Peters et al., 2025; DataReportal, 2024). Om als streekomroep zichtbaar te blijven, moet je dus aanwezig zijn binnen dat repertoire. Zo ontmoet het publiek jouw verhalen op verschillende momenten en platforms, wat herkenning, vertrouwen en betrokkenheid versterkt.

Het voordeel hiervan is dat mensen vanuit één ingang verder klikken: van een social post naar een achtergrondverhaal op de website en vervolgens naar een podcast of uitzending. Elk kanaal vervult een eigen functie in het geheel. Je doet een onderzoek en dropt dat vervolgens als een soort clusterbom op al je kanalen.

Hoe breng je dit in de praktijk?

- Kies een onderwerp om in te verdiepen, gebruik daarbij de onderwerpenlijst en persona's als leidraad.
- Bepaal per cluster (sub-deel van je onderwerp) welke kanalen het meest geschikt zijn, gebaseerd op de persona's en hun mediagedrag.
- Ontwikkel formats die passen bij de verschillende kanalen. Zorg voor samenhang en versterking tussen de uitingen. De overlap mag niet te groot zijn, maar de toon en boodschap moeten wel consistent blijven.
- Zet in op promotie via meerdere kanalen: teasers op social media, snippets in nieuwsbrieven, aankondigingen op radio en tv. Zo vergroot je zichtbaarheid en stimuleer je interactie.

Op die manier wordt cross mediaal werken een vast onderdeel van de redactionele cultuur en maak je kanaal overstijgende content. Nogmaals je onderzoekt een onderwerp en verspreidt het vervolgens als een soort clusterbom over alle relevante kanalen: elk onderdeel raakt een ander segment van je doelgroep. Zo wordt iedereen op zijn eigen manier geprikkeld en krijgt de publiek keuzevrijheid in hoe ze het nieuws tot zich nemen en benut je je onderzoek optimaal. Onder het kopje prototype werken we twee voorbeelden cross mediaal uit voor de redactie.

Andere tips

Uit ons onderzoek kwam nog veel meer naar voren wat de verschillende doelgroepen graag anders zouden willen zien en wat wij denken dat goede ideeën zijn om op te pakken. Die verwerken we hieronder ook.

Spelfouten en socialmedia

Tijdens onze social media analyse kwamen we flink wat posts tegen van SFW met slordige spelfouten of onduidelijke zinnen, vooral in de captions of presentatieteksten. Dit kan de geloofwaardigheid van de omroep schaden, zeker bij doelgroepen die waarde hechten aan professionaliteit. Daarom vinden wij dat hier strenger op gecontroleerd moet worden, bijvoorbeeld door een eindredacteur die alles naloopt vóór publicatie.

Daarnaast mag de omroep actiever en interactiever zijn op social media. Nu worden reacties of vragen vaak genegeerd, terwijl juist daar de kans ligt om meer binding te creëren. Door te reageren op opmerkingen en vragen, ook als het simpele of boze reacties zijn, laat je zien dat je luistert. Dat zorgt voor meer betrokkenheid en vertrouwen, vooral bij jonge doelgroepen die niet snel zullen mailen of bellen. Boze reacties komen bovendien ergens vandaan; door het gesprek aan te gaan via social media, bereik je een groep die zich anders vooral achter hun scherm verstopt.

Advertenties

Uit onze focusgroepen bleek dat met name de oudere bi-culturele doelgroep graag advertenties leest in lokale kranten of huis-aan-huisbladen. Voor hen is dat nog steeds een belangrijk middel om op de hoogte te blijven van wat er in de regio gebeurt. Daarom lijkt het ons slim als de omroep juist op die plekken zichtbaar is met advertenties of rubrieken.

Dat kan bijvoorbeeld door:

- Advertentieruimtes te gebruiken om het themajaar of nieuwe programma's aan te kondigen.
- Herkenbare gezichten van de omroep te tonen, zoals [de bushokjes van De Stentor](#). Visuele herkenning helpt bij vertrouwen.
- QR-codes te plaatsen waarmee mensen makkelijk naar de website en socials gaan.

Op die manier combineer je traditioneel bereik met digitale doorstroom. Bovendien sluit het aan bij de mediavoorkeuren van de 50+ doelgroep, die vaak minder actief is op social media maar wel trouw leest in print.

Pop-up redactie

Een ander idee is om als omroep meer zichtbaar te zijn in de regio door middel van een pop-upredactie. Dit houdt in dat de redactie tijdelijk aanwezig is op verschillende plekken in het werkgebied, bijvoorbeeld door een klein kantoor te huren of een kraampje neer te zetten tijdens lokale evenementen. Daar kunnen redacteuren in gesprek gaan met bewoners over wat er speelt, wat zij belangrijk vinden en wat ze van de omroep verwachten. Zo'n aanpak maakt de omroep laagdrempelig en zichtbaar, en laat zien dat de redactie midden in de samenleving staat.

Tijdens onze gesprekken gaven veel mensen aan dat ze niet eens wisten dat SWF bestond. Door letterlijk aanwezig te zijn op plekken waar mensen al samenkomen, zoals markten, bibliotheken, scholen of evenementen, leren inwoners de omroep beter kennen. Het verlaagt de drempel voor contact en vergroot de kans dat mensen hun mening, verhalen of ideeën delen. Zo kan de redactie op een toegankelijke manier input ophalen uit de gemeenschap en tegelijkertijd werken aan vertrouwen en herkenning.

Daarnaast levert zo'n pop-upmoment vaak waardevolle content op. Gesprekken of reacties van voorbijgangers kunnen weer verwerkt worden in korte video's, socialmediaposts of radioreportages, waardoor je direct materiaal hebt dat aansluit bij de leefwereld van het publiek. Ook biedt het een kans om het themajaar actief onder de aandacht te brengen. Door ter plekke uit te leggen waar het themajaar over gaat en waarom het relevant is, voelen mensen zich eerder betrokken. Op die manier bouwt de omroep aan een sterkere band met haar doelgroepen en laat ze zien dat ze luistert, aanwezig is en openstaat voor input van inwoners.

Agenda

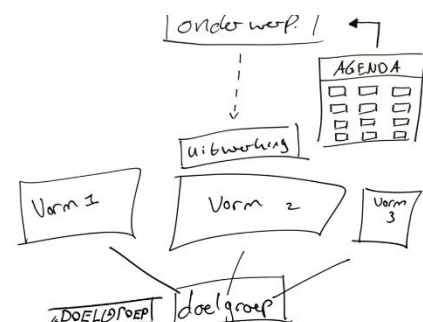
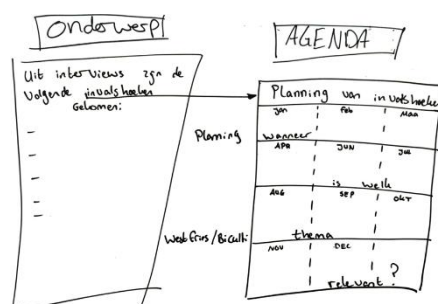
Om tot een themajaar te komen kan er gekeken worden naar de invulling van de onderwerpen. Een onderwerp zo maar inbrengen zonder actualiteit kan leiden tot weinig interesse in het product.

Ieder kalenderjaar zijn er terugkerende thema's, bijvoorbeeld; tussen november en december zal ongetwijfeld de pietendiscussie weer aandacht krijgen.

Maak een kalenderjaar met daarin een overzicht van actualiteiten. Welke thema's zie je per maand terugkeren en ga op basis van die thema's koppelingen en invalshoeken zoeken die bij het koloniaalverleden passend zijn.

Op deze manier kan er worden ingespeeld op actueel nieuws, de interesse van het publiek in combinatie met het koloniaalverleden.

Wanneer je een product wilt gaan maken voor de doelgroepen wordt er als eerst gekeken naar de agenda. Vanuit de agenda komt het onderwerp voort. Dit leidt tot de uitwerking voor het product. Bij de uitwerking wordt er rekening gehouden met cross mediaal denken. Zo wordt iedere doelgroep bediend op de manier waarop zij nieuws consumeren.

Prototype

In de Prototype-fase werken we de meest kansrijke ideeën uit tot een concreet en testbaar concept. Het prototype maakt zichtbaar hoe de inhoud, toon en vorm kunnen bijdragen aan een open gesprek over o.a. het koloniale verleden. Het doel is om de ideeën tastbaar te maken, zodat ze kunnen worden geëvalueerd en verder ontwikkeld op basis van feedback van zowel de opdrachtgever als het publiek.

We laten zien hoe je een onderwerp op verschillende platformen en voor verschillende leeftijden binnen de doelgroepen kan aanbieden, of te wel cross mediaal werken. Dit is niet een eindproduct maar om te onderzoeken hoe de redactie het cross mediaal werken in de praktijk zou kunnen toepassen tijdens het themajaar. Op die manier vormt elk kanaal een aanvulling op de ander, zodat de boodschap op verschillende manieren binnenkomt. De prototypes zijn gebaseerd op de persona's.

Prototype 1.0: Wat zou de VOC waard zijn in huidige tijd en wat is er met dat geld gebeurd?

Dit onderwerp zou tijdens het themajaar goed aansluiten bij de Westfriese doelgroep, omdat het twee belangrijke thema's samenbrengt: regionale geschiedenis en geld. Tijdens interviews en focusgroepen kwam naar voren dat veel mensen nieuwsgierig zijn naar de erfenis van het koloniale verleden, maar vooral in praktische, tastbare zin. Door de vraag concreet te maken ("Wat was de VOC vandaag waard?") en het onderwerp op verschillende manieren te behandelen, vergroot je de toegankelijkheid en herkenbaarheid.

0-25 jaar – Socials

- Format: *Explainer video*
Format 2: *Voxpop*
- Aandachtspunten: kort, prikkelend, visueel, met een jonge presentator en een vleugje humor.

De explainer kan je inzetten om op een simpele toegankelijke manier uit te leggen hoeveel de VOC nou waard was. Begin bijvoorbeeld met hoeveel bitcoins JP Coen nu zou hebben.

De voxpop kan je met jongeren doen over wat ze denken dat de VOC waard was, gemonteerd tot ene herkenbare, luchtige video.

- Call-to-action: verwijzing naar de website voor meer uitleg/ podcast.

25-50 jaar – Website/ Podcast

- Format: *Achtergrondartikel* met infographics en beeldmateriaal.
 - Taal: eenvoudig en toegankelijk, korte alinea's.
- *Podcast*: dezelfde hoofdvraag wordt besproken met spraakmakers en een expert.
 - Gebruik fragmenten uit de voxpop voor herkenbaarheid en dynamiek.
 - Betrek een inwoner met migratieachtergrond voor divers perspectief (spraakmaker)
 - Lengte: 20–30 minuten.

50+ – Radio/ Website

- Website: zelfde achtergrondartikel.
- Radio: *Thema-uitzending* waarin de podcastfragmenten worden besproken met lokale gasten.
 - Combineer journalistieke duiding met persoonlijke verhalen voor herkenbaarheid.

Verantwoording:

Dit prototype laat zien hoe één onderwerp meerdere keren ‘verteld’ kan worden, zonder in herhaling te vallen. Elk kanaal bedient een specifieke mediabehoefte: visueel en snel voor jongeren, verdieping voor werkende volwassenen, en vertrouwde formats (radio) voor ouderen. Door de thematiek aan lokale context te koppelen (de rol van de VOC in de regio), verhoog je herkenbaarheid en relevantie.

Prototype 2.0: Intergenerationeel trauma door koloniale verleden: kan je pijn voelen van je voorouders?

Dit onderwerp speelt vooral bij de bi-culturele doelgroep en kwam veelvuldig terug in focusgroepen. Veel deelnemers gaven aan dat ze behoefte hebben aan uitleg en erkenning van dit thema, maar dan op een toegankelijke, menselijke manier. Het onderwerp leent zich goed voor persoonlijke verhalen en cross mediale verdieping.

0-25 jaar – Socials

- Format: *Carousel post* (infographic)
 - Titel: “Wat is intergenerationeel trauma?”
 - Vormgeving zoals [NWS/NWS/NWS](#) helder, kort, visueel.
- Format 2: Kort fragment uit de documentaire (25-50) waarin iemand van bi-culturele afkomst zijn of haar ervaring deelt. Emotioneel en prikkelend.
- Call-to-action: “Meer zien? Check de docu op onze site.”

25-50 jaar – Website / Video / Artikel

- Format: *Korte documentaire*
 - Spraakmakers, verschillende perspectieven en deskundigen.
 - Eenvoudige taal, toegankelijk, ondertiteling Nederlands/Engels.
- *Artikel*: begeleidende tekst met de kernpunten uit de docu.
 - Twee versies:
 - Kort artikel als inleiding op de docu.
 - Uitgeschreven versie met stills voor wie liever leest.

Je zou zelfs aan de hand van de reacties op de teasers op social een artikel kunnen schrijven. Dit vonden jullie van dit en dit. Een soort: “Waar hebben we het over?” verhaal.

50+ – TV / Radio

- TV: uitzending van de documentaire.

- Radio: *Thema-uitzending* met fragmenten uit de docu en nagesprek met lokale spraakmakers en deskundigen.

Bovendien leest deze groep ook nog wel artikelen op de website dus:

- Call-to-action: “Meer weten? Lees dan het hele artikel op onze website”

Verantwoording:

Dit prototype speelt in op de behoefte aan herkenning, zichtbaarheid en diepgang bij de bi-culturele doelgroep. Door persoonlijke verhalen te combineren met deskundige duiding, geef je context zonder te vervreemden. Het onderwerp wordt op elk kanaal anders vormgegeven, afgestemd op mediagedrag: visuele prikkels op social, verdieping via docu en dialoog via radio. Zo bouwt de redactie aan vertrouwen en herkenbaarheid, en laat ze zien dat complexe thema's bespreekbaar zijn op een toegankelijke manier. Door spraakmakers te gebruiken en het luchtig te houden werkt het ook niet als olie op het vuur gooien, maar samen het gesprek aangaan.

Aanvulling op prototype 2

Explainer opzet:

Verantwoording explainer:

- Aantrekkelijke en prikkelende titel
- Zorg voor een sterke start: het begin is een soort trailer voor de rest van de video (kan anekdote zijn)
- Spanningsboog die de aandacht vasthoudt
- Leuke visuele stijl
- De uitlegger moet scherp en met gevoel vertellen
- De kijker moet verwonderd worden
- Storytelling technieken
- Sluit af met een call-to-action (laat een reactie achter?!)

Hieronder drie voorbeelden van nieuwsorganisaties die explainers maken, waar inspiratie uitgehaald kan worden:

Instagram explainer NOS:

- Beginnen met vraag
- Teksten in beeld
- Montage technieken
- Verschillende beelden gebruiken (video en foto)
- Vaste presentatoren = herkenning
- Voice-Overs
- Maakt gebruik van interviews

Instagram explainer NRC

- Gebruik van teksten en beelden, die zinnen afmaken
- Teksten in beeld
- Vaste presentator

- Snelle overgangen en slides

Instagram explainer Nu.nl

- Cijfers in beeld (in vormen van tabellen)
- Interview in beeld met deskundige
- Zorg voor duidelijke bronvermelding in afbeeldingen en filmpjes
- En titel kaartjes

Veel mensen zitten bij explainer, maar staan is dynamischer en actiever.

Uitwerken prototype voorbeeld

In de testfase gaan we aan de slag met het ontwikkelen van een prototype. Dit prototype is niet één eindproduct, maar een format dat als basis dient voor een volledig cross mediaal product rond één centraal thema.

Het thema is intergenerationeel

trauma. Dit werken we uit aan de hand van de persona Aylin, die een bi-culturele achtergrond heeft. De keuze voor dit onderwerp sluit aan bij zowel Aylin's interesses als bij het themajaar waar de streekoproep aandacht aan besteedt.

Onze werkwijze is als volgt:

We gebruiken leeftijdscategorieën als uitgangspunt, maar koppelen hier ook een specifieke tone of voice aan. Zo kunnen we beter bepalen vanuit welke invalshoek de verschillende producties worden vormgegeven en voor wie ze het meest relevant zijn.

Het is belangrijk om de producties niet los van elkaar te zien, maar als één samenhangend geheel. De persoonlijke verhalen vormen daarbij het hart. Ze zijn niet alleen relevant voor de doelgroep 25-50 jaar, maar prikkelen ook de jongere én oudere doelgroepen. Het verschil zit vooral in de manier waarop je iedere groep naar die verhalen toe leidt.

Zo zijn sociale mediaposts niet alleen aantrekkelijk voor de groep van 0-25 maar ook voor de doelgroep van 25-50 jaar. De oudste doelgroep is echter minder geneigd om op sociale media te kijken. Maar een diepte-interview vinden zij ook interessant. Via een radio-uitzending of een documentaire worden zij gestimuleerd om verder te lezen/kijken/luisteren, en ook naar het Persoonlijke verhaal te gaan.

Op deze manier ontstaat er een netwerk van producties die elkaar versterken: ze overlappen in thema, maar krijgen door aangepaste invalshoeken en een passende tone of voice elk hun eigen meerwaarde.

Carrouselposts

Carrouselposts moeten kort en informatief zijn. Een goed voorbeeld zijn de accounts van @nws.nws.nws en @nrcnl, die dit format op verschillende manieren inzetten.

Nws.nws.nws : Hier functioneren carrouselposts als zelfstandige nieuwsberichten. In zes dia's ondersteund door infographics, foto's en korte teksten wordt een onderwerp uitgelegd. De opbouw: een pakkende kop, een aanleiding, en daarna de kern van het nieuws. De teksten zijn zo compact mogelijk geformuleerd: vaak niet meer dan drie zinnen per dia. Er wordt niet actief verwezen naar verdiepende artikelen of andere producties.

NRC: Bij NRC hebben carrouselposts een andere functie. Ze zijn opgebouwd uit korte fragmenten of citaten uit de artikelen van de krant en dienen vooral als promotie van die verhalen. Ook hier worden meestal zes dia's gebruikt. De posts bevatten informatieve zinnen of quotes, en verwijzen via de link in bio naar het volledige stuk. Hierdoor creëren de post nieuwsgierigheid bij de lezer.

Doel voor de streekomroep

De carrouselposts die wij als voorstellen aan de streekomroep sluiten qua informatiedichtheid meer aan bij de stijl van nws.nws.nws, maar krijgen daarnaast de call to action functie die NRC toepast: ze informeren én stimuleren de lezer om verder te gaan naar de volledige productie.

Verhaal Instagram

De podcast kan ook gepusht worden op de sociale mediakanalen. Aan de hand van korte audiofragmenten in het verhaal te delen, met direct een link erbij worden mensen gemotiveerd de podcast te beluisteren. Dit hoeft niet alleen voor podcast te zijn, dit kan voor delen van radioprogramma's gebruikt worden. Een bekend podcast platform is Podimo, hiervan een voorbeeld:

Draaiboek Explainer: Intergenerationeel trauma (1ste versie)

(Streekomroep West-Friesland)

DATUM: 02 oktober 2025

CREW/CREW CALL

Crew	Bram, Anne, Jo-Anne, Josse, Just, Anne-Marie
(Crew Voxpop?)	V1
Regie	R1
Presentatie	P1
Camera	C1
CREW CALL	10:30
CREW VOXPOP CALL	10:00

CALLSHEET

CREW	10:30	Studio ombouw camera/licht afstellen
PRESENTATIE	11:00	Presentatieteksten afschrijven, gebaseerd op de research
CREW VOXPOP	10:30 EST. WRAP 11:30	Gear ophalen Streekomroep West-Friesland studio • camera • plopkap
LUNCH	11:30 - 12:00	HELE CREW
PRESENTATIE	12:00	Presentatieteksten schrijven, gebaseerd op de research
CREW VOXPOP REGIE PRESENTATIE	12:00	Content voxpop bekijken quotes selecteren Presentatieteksten op aanpassen + teksten/draaiboek printen 1 versie voor regie
CREW	12:15	Final check studio
CREW	12:30 EST. WRAP 13:00	Start start opnames
CREW	WRAP	Punten bespreken volgende aflevering

SCRIPT

Volgorde	Spreker	Onderdeel	Tekst/Actie	Beeld/Opmerking
1. Intro	P1	Teaser	"Wat als je pijn hebt van de trauma's die je opa en oma hebben ervaren?"	Titelkaart/Logo + close shot
1.1	P1	Introductie/doel	"Kan dit echt en hoe kan zoiets ontstaan?"	Wide shot
1.2	P1	Aanleiding	"Ik denk dat je het al vaker in het nieuws ziet: mensen die last hebben van een intergenerationeel trauma."	Intergenerationeel trauma tekst in beeld + Krantenkoppen
2 Begin	P1	Eerste vraag	"Maar ten eerste, wat is intergenerationeel trauma eigenlijk?"	Close shot
2.1	P1	Uitleg	"Wanneer een traumatische ervaring van, bijvoorbeeld, je ouders wordt doorgegeven aan de volgende generatie, spreken we van een intergenerationeel trauma. Hierdoor ontstaat een cirkel van trauma"	Wide shot met cirkel van trauma in beeld
2.2	P1	Uitleg	"Iemand hoeft niet direct het trauma zelf te hebben meegemaakt om de gevolgen ervan te voelen."	Wide shot

2.3	P1	Haakje met koloniale verleden	“Dit kan verschillende oorzaken hebben, zoals: misbruik, mishandeling, oorlog, een vluchtverleden, gedwongen migratie en slavernij.”	Close up, met de verschillende oorzaken
	P1	Vraag 2	“Maar hoe kan je dan iets voelen, wat bij jou niet is gebeurd?”	In beeld: Hersenen en de maatschappij
3.1	P1	Interview met deskundige	Quotes deskundige (moet iemand zijn uit West-Friesland)	Wide shot, presentator aan telefoon in andere kamer, deskundige rechts in beeld met titel
3.2	I1	Interview met deskundige	Quotes deskundige	In beeld: waar deskundige het over heeft
3.3	P1	Interview met deskundige	Vraag aan deskundige	Close up van presentator
3.4	I1	Interview met deskundige	Quotes van deskundige	Wide shot, presentator aan telefoon, deskundige rechts in beeld
3.5	P1	Afsluiting interview	“Dus (korte resumé van interview)”	Wide shot, presentator terug in

				originele kamer
	P1	Doorgaan op reden (scheikundige invalhsoek)	“Maar het trauma is zelfs ook in je DNA terug te vinden.”	Wide shot
5.1	P1	Uitleg	“Rachel Yehuda <u>onderzocht</u>	In Beeld: tekst van onderzoek die wordt gezegd door presentator
6.1	P1	Gevolgen in de maatschappij	“Intergenerationeel trauma kan dus veel invloed hebben op je gedrag en de keuzes die je maakt in het leven.”	Wide shot
6.2	P1	Uitleg	“Zo kan je door migratiepijn of-rouw moeilijk een plek in de samenleving vinden en kunnen er nare gevoelens ontstaan voor de plek die je ouders hebben opgevangen.”	Beelden: AZC, vluchtelingen
6.3	P1	Uitleg	“En kan je door de stress die een ouder heeft ervaren door een gewelddadige thuissituatie sneller geprikkeld zijn door verslaving, ernstige psychische klachten of gewelddadig gedrag.”	Beelden: Huiselijk geweld.
6.4	P1	Verbinding zoeken	"Intergenerationeel trauma gaat dus niet alleen over jou, mij of iemand die heel ver weg van je staat, maar ook over hoe we samen een samenleving bouwen.	Close up

			Hoe meer we erover praten, hoe minder pijn we hoeven door te geven aan de volgende generatie.	
6.5	P1	Afsluiter verbinding zoeken	En dat klinkt eigenlijk best hoopvol!	Wide shot
7	P1	Afsluiting: Call to action 1	Wil jij meer weten over het onderwerp, ga dan naar de link in de bio of kijk in de caption!	Van wide shot, naar beeld teaser van andere producties
7.1	P1	Call to action 2	En als je nog vragen hebt over dit onderwerp, stel ze hieronder! Kijk 'r an!	Close-up en naar beneden wijzend

Documentaire opzet: ongeveer 20 minuten, human interest, historisch en verdiepende docu over intergenerationeel trauma door het koloniale verleden.

Act 1: Functie is introductie van het thema, de sfeer en de personen.
We maken kennis met de mensen, de plek en de pijn.

Scenes kunnen zijn:

- Beelden van Hoorn, het standbeeld van JP Coen, VOC-architectuur, archiefbeelden
- Interview met tweede generatie Moluks-Nederlandse vrouw die vertelt over hoe trauma voelbaar is in haar familie of Surinaams-Nederlandse man deelt hoe hij zich niet gezien voelt.

Act 2: Context en verdieping

Scenes kunnen zijn:

- Interview met lokale historicus of medewerker van het archief of museum
- Beelden van JP Coen, museumstukken, straatnamen
- Contrasterende meningen: trots en ongemak over het verleden

Duiding: wat is nou intergenerationeel trauma?

- Deskundige (psycholoog) legt het uit
- Persoonlijke verhaal van de geïnterviewde weer terug laten komen
- In gesprek gaan met jongeren, laat de Molukse met hen praten

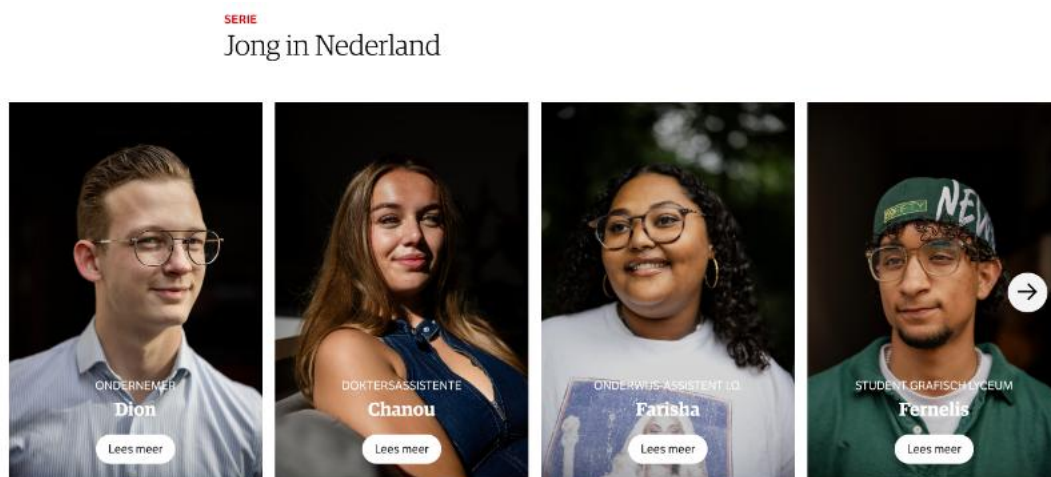
Act 3: De ontknoping van je docu

Scenes kunnen zijn:

- Tafelgesprek met 3 generaties. Open gesprek over heling.
- Reflectie in de stad, mensen lopen langs het standbeeld, vraag hen mening.
- Drone beelden van het beeld en de zon die onder gaat achter het standbeeld.

Diepte-interviews

“Jong in Nederland”

Portretten van individuen

De artikelen in de serie zijn vaak opgebouwd rond een specifiek persoon (jongere, meestal begin twintig) en hun leven: hun gevoelens, hun familie, relaties, keuzes, identiteitsvraagstukken.

Thematisch (generatie-/leefwereldperspectief)

De serie zoomt uit naar bredere thema's: gezin, relaties, identiteit, verwachtingen, ouder kind relaties, de druk van het leven. De persoonlijke verhalen fungeren bieden een kijk op de actuele maatschappelijke, psychologische en culturele vraagstukken onder jongeren. Meestal worden er ook gevraagd naar de opleiding van de persoon in kwestie omdat dat vaak een belangrijk onderdeel is van het leven van jongeren.

De stijl is persoonlijk; de verhalen zijn mede op beleving gebaseerd. Er is ruimte voor reflectie, emotie en nuance in hoe de geportretteerde zelf de situatie ziet.

De rubriek is bedoeld voor lezers van NRC die willen begrijpen hoe jongeren in Nederland nu denken en leven zowel voor jongeren zelf als voor bijvoorbeeld ouders, beleidsmakers, academici, de algemene geïnteresseerde lezer. Het behoort tot “publieke reflectie” het voegt perspectieven toe over een vaak besproken, maar toch uiteenlopend onderwerp: de beleving van jong zijn.

De titel functioneert als paraplu waaronder verschillende portretten vallen.

Ook de Volkskrant heeft een vergelijkbare serie over 25 in 25. Het is een interview door de loop van het leven heen tot de persoon 25 is. Wat heeft deze persoon meegemaakt, gevormd, wat

zijn belangrijke momenten in zijn leven. Daarnaast wordt er gekeken naar de toekomst perspectief van de geïnterviewde.

Er wordt ook gevraagd naar hoe zij zichzelf zien binnen de generatie waarin zij leven. Ze geven een cijfer aan hun levenskwaliteit en hoe volwassen ze zichzelf vinden. Daarnaast wordt de vraag behandeld of je je onderdeel voelt van deze generatie. Het verschil tussen deze twee media is dat er bij de Volkskrant een vaste vragen worden behandeld in het verhaal. Bij NRC is de opzet niet via een format vastgelegd en zijn de onderwerpen uiteenlopend.

Dit kunnen we ook toepassen op interviews met jongeren uit West-Friesland. Een herkenbare serie over hoe West-Friese jongeren zich voelen, wat hun toekomstperspectief is, wat ze van hun leven vinden etc. Met een toegankelijke tone of voice, niet te lang maar wel intens persoonlijk.

Podcast

In 2022 kwam NRC met een lijst van de 9 beste interviews podcasts van dat jaar. Aan de hand van die lijst hebben wij inspiratie opgedaan en een voorstel voor een podcast gemaakt die de streekomroep kan uitvoeren. We hebben van deze 9 een aantal podcasts uitgekozen die volgens ons in lijn liggen met wat de West-Fries wil horen, zowel in onderwerp als in stijl.

De wereld van podcasts is de afgelopen jaren enorm gegroeid en diverse geworden. Waar geopolitiek, persoonlijke verhalen, ondernemerschap, cultuur en luchtige gesprekken elkaar vroeger vaak uitsloten, worden ze nu steeds vaker naast elkaar beluisterd. NRC heeft verschillende genres naast elkaar gelegd en kwam met de volgende negen podcasts.

The Rachman Review is een goed voorbeeld van geopolitieke verdieping. Gideon Rachman, columnist en buitenland chef bij de Financial Times, gaat in gesprek met toonaangevende gasten zoals Graham Allison en Pascal Lamy. De onderwerpen zijn actueel en urgent: van de oorlog in Oekraïne tot de toekomst van Taiwan. Rachman is een voorbeeld van het lichtig houden van zware thema's. Dit is een belangrijk voorbeeld voor de streekomroep.

De praatpodcast, ook wel bekend als het genre 'kletscafé' Yous & Yay: New Emotions. De host Sef en Faberyayo hun gasten eerst eenvoudige vragen stellen als: "Hoe ziet jouw dag eruit?". Vanuit die luchtige insteek ontstaan vaak verrassend diepe gesprekken over vaderschap, identiteit of rituelen. Hun kracht ligt in het subtiele interview: laagdrempelig, maar toch indringend. Het is de vraag hoe journalistiek dit is, maar is ook zeker een inspiratiebron voor het maken van een goede podcast.

How I Built This with Guy Raz laat weer een ander aspect zien: het inspirerende ondernemersverhaal. Raz interviewt oprichters van grote en kleine bedrijven en reconstrueert hoe hun ideeën zijn ontstaan, welke crises ze moesten doorstaan en hoe toevalligheden hun pad hebben gevormd. Zijn voorbereiding en vraagstelling zorgen voor meeslepende verhalen die de luisteraar zowel inspireren als waarschuwen voor de mythe bijvoorbeeld "American

Dream”. In de interviews die wij hebben gedaan, bleek er voornamelijk bij de jongere doelgroep veel interesse te zijn in jonge ondernemers en hoe je het vandaag ‘kan maken’ in West-Friesland.

Grounded with Louis Theroux ontstond in coronatijd. De documentairemaker interviewde vanuit huis mensen die hij altijd al wilde spreken, zoals FKA Twigs en Boy George. Zijn kenmerkende droge stijl geeft de gesprekken authenticiteit en maakt ze vrij van opsmuk. Het is een voorbeeld van hoe beperkingen (lockdown) juist creativiteit kunnen oproepen.

PepTalk van cabaretier Pepijn Schoneveld toont weer een heel andere vorm van podcast maken. Ontwapenende, eerlijke gesprekken die vaak luchtig beginnen maar uitmonden in verrassende diepte, bijvoorbeeld over mannelijkheid of racisme.

Tot slot is er Alles Gesagt?, de Duitse podcast waarin de geïnterviewde bepaalt wanneer het gesprek stopt. Dit kan vier tot acht uur duren, en juist die extreme lengte maakt het uniek. Het concept bewijst dat podcasts flexibel zijn en niet aan traditionele formats hoeven te voldoen. Dit is een heel interessante vorm van interviewen en journalistiek. Het raakt aan de behoefte van de inwoners van West-Friesland om gehoord te worden.

Wat deze uiteenlopende podcasts gemeen hebben, is hun vermogen om informatie, inspiratie en intimiteit te combineren. Of het nu gaat om wereldpolitiek, persoonlijke verhalen of ondernemerslessen: de luisteraar wordt meegenomen in een ervaring die meer biedt dan alleen feiten of entertainment.

Voorstel voor een nieuwe podcast format:

Lengte: 40 minuten per aflevering

Frequentie: tweewekelijks

Structuur per aflevering:

Introductie: korte contextschets door de host (bijv. historisch feit of lokale gebeurtenis).

Persoonlijke verhalen: een jongere en een oudere gaan in gesprek over hun ervaringen en gevoelens rond thema's als: zwijgen in de familie, identiteit, migratie, schaamte of trots.

Expertreflectie: korte bijdrage van een historicus, psycholoog of cultureel expert uit de regio die duidt wat er gezegd is.

Afsluiting: een verbindende vraag of opdracht aan de luisteraar (“Welke verhalen in jouw familie worden niet verteld?”).

Mogelijke afleveringen

- Het zwijgen en het spreken – Hoe werd er in families in West-Friesland wel of niet gesproken over het koloniale verleden?
- De erfenis van de VOC – Jongeren en ouderen bespreken de trots én de pijn die samenhangen met de VOC-geschiedenis van Hoorn en Enkhuizen.
- Trauma in stilte doorgegeven – Hoe trauma's zonder woorden generaties later hun uitwerking hebben in opvoeding en relaties.

- Wie vertelt het verhaal? – Over scholen, musea en media: hoe leren we over ons lokale koloniale verleden?
- Genezen door te delen – Wat kan het doorbreken van stilte en taboes bijdragen aan herstel en verbinding?

Intergenerationeel trauma artikel

Dit is een mock-up voor een artikel dat SWF zou kunnen schrijven over dit onderwerp:

Kan je de pijn van je voorouders echt voelen? Janine (34): "Strengheid en zwijgen zit in ons"

Het is een druilerige middag in Hoorn. De mist hangt laag over de grachtjes en de historische pakhuizen van de VOC-tijd. Aan de muur van het Westfries Archief hangt een oude kaart van de stad, een herinnering aan haar glorie als handelshaven. Voor de meeste bezoekers is het een Instagramwaardig decor, voor sommige families een stille getuige van hun verleden.

Janine Latuperissa, 34 jaar, zit tegenover me. Ze is een van de nakomelingen van de Molukse gemeenschap in Hoorn. Haar grootouders kwamen in de jaren '50 naar Nederland, na de onafhankelijkheid van Indonesië, en vestigden zich in West-Friesland. Ze groeide op met verhalen die zelden hardop werden uitgesproken. "Mijn oma zei nooit wat er echt gebeurd was in Ambon, alleen dat we sterk moesten zijn," vertelt Janine. "Je voelt iets in je, maar je weet niet precies wat. Het is er altijd, een soort zware lucht die je volgt."

Wonden van generatie op generatie

Historicus Pieter de Vries van het Westfries Archief legt uit: "Hoorn was een VOC-stad, dat erfgoed van handel en koloniale macht zie je nog steeds terug in het stadsbeeld. Standbeelden zoals dat van JP Coen herinneren aan een geschiedenis die voor sommigen trots is, maar voor anderen diepe wonden oproept. De Molukse gemeenschap draagt die wonden letterlijk mee van generatie op generatie."

Intergenerationeel trauma, zegt psycholoog Dr. Marijke van der Laan, is het proces waarbij pijn, angst en verlies van eerdere generaties doorgegeven worden aan hun nakomelingen, vaak zonder dat iemand het expliciet vertelt. "Het kan zich uiten in lichamelijke spanning, onrust of een constant gevoel van dreiging. Het mooie en verdrietige is dat mensen deze emoties ervaren zonder te weten waar ze vandaan komen."

Niet klagen, doorzetten

In een kleine huiskamer in Hoorn ontmoet ik ook de oudere Molukse generatie, onder wie oom Theo (82), die in 1951 uit de Molukken naar Nederland kwam. "Wij moesten hier alles opnieuw leren," zegt hij. "Onze taal, onze cultuur, ons leven. We mochten niet klagen, en dat gaven we door aan onze kinderen: doorzetten, nooit laten zien dat het pijn deed."

Zijn kleindochter, Janine, knikt. "Ik merk dat die strengheid en dat zwijgen nog steeds in ons zit. Soms voel ik boosheid die niet eens van mij is, verdriet dat mijn oma droeg, en dat heeft invloed op hoe ik relaties en werk beleef."

Op het plein voor het standbeeld van JP Coen in Hoorn staat een groep jongeren stil. “Kijk,” zegt Pieter de Vries, “zij weten niet eens precies wie deze man was of waarom hij standbeelden heeft. Maar ze voelen de symboliek, of het nu bewust is of niet. Geschiedenis leeft door in mensen, ook in hun lichaam en gedrag.”

Het standbeeld van JP Coen in Hoorn staat sinds enkele jaren ter discussie. Voor sommigen symboliseert het beeld een belangrijk deel van de VOC-geschiedenis en culturele identiteit van de stad: voor anderen is het een pijnlijke herinnering aan de koloniale misstanden en het geweld dat Coen mede heeft veroorzaakt in Nederlands-Indië.

Janine legt uit dat haar verhaal niet bedoeld is om zielig te doen of een pleidooi te houden dat het beeld verwijderd moet worden. “Het zou fijn zijn als mensen erkennen wat JP Coen heeft gedaan,” zegt ze. “Zodat we kunnen begrijpen welke invloed dat heeft gehad, zowel historisch als op latere generaties, en waarom sommige verhalen, zoals die van mijn familie, nog steeds resonnerend zijn vandaag.”

Praten

Dr. Van der Laan legt uit dat gesprekken zoals deze belangrijk zijn om de keten van trauma te doorbreken. “Door het verhaal te horen, door te praten, wordt het een gedeeld begrip. Je hoeft de pijn van je voorouders niet letterlijk te voelen om te begrijpen waar sommige patronen vandaan komen.”

Janine sluit af: “Het is een wonderlijk gevoel dat je iets draagt dat niet van jou is, maar dat wel je keuzes beïnvloedt. Het besef dat het er is, en dat we het kunnen doorbreken, geeft ook hoop. Voor mij en voor de jongere generaties Molukkers in Hoorn betekent het dat we stukje bij beetje ons eigen verhaal kunnen vertellen, zonder dat we alleen de pijn erven.”

Verantwoording:

Dit artikel is geschreven voor een volwassen publiek van 25 tot 50 jaar en richt zich op zowel bi-culturele Westfriezen als Nederlandse Westfriezen. Het koppelt historische context en persoonlijke verhalen aan hedendaagse psychologische inzichten, waardoor het aansluit bij de interesse in regionale identiteit en sociale kwesties. De combinatie van lokale geschiedenis, familietrauma en persoonlijke getuigenissen prikkelt tot nadenken, maar is ook herkenbaar voor lezers die ervaring hebben met culturele of familiale spanningen.

Omdat in de testfase werd aangegeven dat sommige bi-culturele de taal niet goed beheersen leggen we hetzelfde artikel ook aan hen voor, maar dan in A2-B1 Nederlands. Dat is het niveau voor mensen die de Nederlandse taal nog niet goed beheersen, maar eenvoudige zinnen kunnen lezen en eenvoudige gesprekken kunnen voeren. Zo kunnen we testen wat de voorkeur heeft voor deze groep: een lang artikel, een simpel kort artikel, de optie om het voor te laten lezen of geen geschreven tekst.

Kan je de pijn van je voorouders voelen?

Janine (34) komt uit de Molukse gemeenschap in Hoorn. Haar grootouders kwamen in de jaren '50 uit Indonesië naar Nederland. "Mijn oma vertelde nooit wat er echt gebeurde. Ze zei alleen: wees sterk," vertelt Janine. "Maar je voelt de pijn toch, ook al weet je niet precies waar het vandaan komt."

Niet klagen

Oom Theo (82) zegt: "Wij moesten hier alles opnieuw leren. Niet klagen, altijd doorzetten. Dat gaven we door aan onze kinderen." Janine merkt dat dat nog steeds in haar en andere Molukse families zit. "Soms voel ik verdriet of boosheid die niet van mij is, maar van mijn oma. Het beïnvloedt hoe ik werk en met mensen omga."

Trots en pijn

Historicus Pieter de Vries legt uit: "Hoorn heeft veel oude gebouwen en standbeelden, zoals dat van JP Coen. Voor sommigen is dat trots, voor anderen doet het pijn. De Molukse gemeenschap draagt die pijn nog steeds."

Het standbeeld van JP Coen staat ter discussie. Sommige mensen willen het weghalen, anderen niet. Janine: "Ik wil niet zielig doen. Maar het zou fijn zijn als mensen erkennen wat Coen deed en wat dat betekent voor onze families."

Praten helpt

Psycholoog Marijke van der Laan: "Intergenerationeel trauma betekent dat verdriet of angst van ouders en grootouders bij hun kinderen blijft. Praten over het verleden helpt. Zo kan je de pijn beter begrijpen en doorbreken."

Janine sluit af: "Het is vreemd dat je iets voelt wat niet van jou is. Maar als je het herkent, kan je zelf je verhaal maken en niet alleen de pijn van vroeger dragen. Dat geeft ook hoop voor de volgende generaties."

Voorbeelden: [‘Mijn vader zei over het verleden: daar moet je een muur omheen bouwen’](#)

[We cirkelen continu rond verhalen over pijn, zegt Aya Sabi. ‘We hebben óók verhalen over troost nodig’ | Trouw](#)

Radio: *Thema-uitzending* Spraakmakers

Wanneer je programma's als *Radio Kunststof*, *Spraakmakers – De Mediacast*, *Nieuwsuur* en *Buitenhof* naast elkaar legt, zie je dat ze ondanks hun uiteenlopende formats een gedeelde kern hebben: ze zijn opgebouwd vanuit een duidelijke structuur waarin de mens achter het verhaal centraal staat. Deze benadering zorgt ervoor dat de inhoud niet alleen informatief is, maar ook invoelbaar en herkenbaar. In alle formats is er ruimte voor ondersteunende fragmenten en bronnen, zoals citaten, audiofragmenten of archiefbeelden, die het verhaal verdiepen en visueel of auditief versterken.

Wat deze programma's verder verbindt, is hun gespreksvorm: open, reflectief en gericht op wederhoor. Er is ruimte voor nuance en het toelichten van verschillende perspectieven, vaak via interviews, panelgesprekken of gezamenlijke reflecties. De toon blijft toegankelijk, zonder aan inhoud te verliezen. Door het gebruik van humor, kwetsbaarheid en herkenbare contexten worden ook complexe onderwerpen begrijpelijk gemaakt voor een breed

publiek. Deze aanpak sluit aan bij een journalistieke en culturele praktijk waarin betrokkenheid, verdieping en menselijkheid centraal staan.

Programma	Doelstelling	Opbouw	Duur uitzending	Toon	Inhoudelijke focus	Type gasten	Gebruik van bronnen	Persoonlijke insteek
Radio Kunststof	Persoonlijk portret van een culturele gast	Introductie – Interview – Fragment – Afsluiting	± 60 minuten	Open, informeel, reflectief	Kunst, cultuur, persoonlijke drijfveren	Makers, kunstenaars, schrijvers	Fragmenten uit werk, citaten	Centraal in het gesprek
Spraakmakers – De Mediacast	Mediareflectie en actualiteit met betrokkenheid	Opening – Persoonlijke link – Reportage – Gesprek – Nabespreking	± 20-25 minuten (Mediaforum)	Luchtig, actueel, betrokken	Media, journalistiek, maatschappelijke impact	Journalisten, spraakmakers, media-experts	Reportages, mediafragmenten, reacties	Verbonden via spraakmaker
Nieuwsuur	Nieuwsduiding en achtergrond bij actuele thema's	Opening – Item 1/2/3 – Studio-interview – Afsluiting	± 30 minuten	Neutraal, feitelijk, analytisch	Politiek, economie, internationaal nieuws	Experts, analisten, betrokkenen	Archiefbeelden, interviews, kaarten	Ondersteunend via reportage of interview
Buitenhof	Politieke en maatschappelijke verdieping	Opening – Diepte-interview – Reflectie – Afsluiting	± 45 minuten	Kritisch, intellectueel, beschouwend	Publiek debat, politiek, filosofie	Politici, denkers, wetenschappers	Citaten, fragmenten, historische context	Minder persoonlijk, meer inhoudelijk

Research

Vanaf de volgende pagina worden de uitzendingen van de genoemde programma's verder toegelicht. Opgedeeld per item wat behandeld wordt. Zo is inzichtelijk geworden hoe een spraakmaker is opgebouwd.

Overzicht per uitzending;

Radio Kunststof

Formatintroductie:

Radio Kunststof is een programma dat de tijd neemt. De gesprekken zijn persoonlijk, verdiepend en draaien om de mens achter het werk. Makers, denkers en kunstenaars worden niet alleen geïnterviewd, maar echt bevraagd op hun drijfveren, twijfels en inspiratie. De toon is open, informeel en inhoudelijk sterk — met ruimte voor kwetsbaarheid en humor.

Tijdslijn & behandeling:

- **Introductie (00:00–02:00)**

Presentator introduceert gast

Waarom is hij/zij relevant? → luchtig

Persoonlijke anekdote of actualiteit → grappig of kwetsbaar

- **Diepgaand interview (02:00–52:00)**

Gesprek over werk, leven en visie, inspiratie en levensloop → reflectief

Creatieve processen → informatief

Maatschappelijke betrokkenheid → inhoudelijk

Humor en onverwachte wendingen → luchtig/grappig

- **Fragmenten of citaten (optioneel)**

Audiofragmenten of citaten uit werk → verdiepend

Reactie van gast → persoonlijk

- **Afsluiting (52:00–57:00)**

Samenvatting en vooruitblik

Opvallend moment → reflectief

Persoonlijke boodschap → kwetsbaar

Volgende uitzending → informatief

Spraakmakers – De Mediacast

Formatintroductie:

Spraakmakers is een dynamisch en actueel programma waarin media en maatschappij elkaar raken. De mediacast is het reflectieve hart van de uitzending, waarin journalisten en gasten samen duiden wat er speelt. De toon is luchtig, maar scherp — met ruimte voor wederhoor, nuance en betrokkenheid.

Tijdslijn & behandeling:

- **Opening (00:00–00:45)**

Introductie onderwerp en gasten

Thema van de dag → informatief

Gasten en bronnen → luchtig

- **Persoonlijke verbinding (00:45–02:00)**

Vraag/antwoord over betrokkenheid

Persoonlijke ervaring → kwetsbaar

Relevantie voor gast → expertise

- **Aanleiding (02:00–03:00)**

Reportagefragment

Snippers uit nieuws → informatief

Reactie van gast → luchtig

- **Informatie(f) (03:00–05:15)**

Uitleg en duiding

Wat speelt er? → inhoudelijk

Gespreksvorm → luchtig

- **Gespreksvorm (05:15–13:40)**

Wederhoor en discussie

Verschillende perspectieven → reflectief

Humor en interactie → luchtig/grappig

- **Stukje reportage (13:40–14:00)**

Herhaling actualiteit

Samenvatting → informatief

- **Bredere context (14:00–17:00)**

Nabespreking

Historische of maatschappelijke duiding → inhoudelijk

- **Algemene inhoud (17:00–22:00)**

Gesprek met alle bronnen

Reflectie en afronding → luchtig/informatief

Nieuwsuur

Formatintroductie:

Nieuwsuur is strak, feitelijk en betrouwbaar. Het programma biedt achtergrond bij het nieuws, met ruimte voor analyse en verdieping. De toon is neutraal, maar nooit afstandelijk. Door reportages, studio-interviews en visuele context ontstaat een helder beeld van wat er speelt — lokaal, nationaal en internationaal.

Tijdslijn & behandeling:

- **Opening (00:00–01:30)**

Presentator introduceert uitzending

Thema's van de dag → informatief

Neutrale toon → feitelijk

- **Item 1 (01:30–12:00)**

Reportage en studio-interview

Archiefbeelden → informatief

Interview expert → inhoudelijk

Archiefmateriaal → visueel/feitelijk

- **Item 2 (12:00–20:00)**

Reportage en reacties

Fragmenten → luchtig

Reacties van betrokkenen → reflectief

Gesprek → inhoudelijk

- **Item 3 (20:00–28:00)**

Interview en duiding

Archiefbeelden → informatief

Gesprek met expert → inhoudelijk

Internationale context → reflectief

- **Afsluiting (28:00–30:00)**

Samenvatting en vooruitblik

Belangrijkste inzichten → informatief

Volgende uitzending → luchtig

Buitenhof

Formatintroductie:

Buitenhof is het podium voor het publieke debat. Hier schuiven denkers, politici en experts aan voor

gesprekken die ertoe doen. De toon is kritisch, maar respectvol. Er is ruimte voor visie, analyse en verantwoordelijkheid — met aandacht voor de grotere lijnen achter de actualiteit.

Tijdslijn & behandeling:

- **Opening (00:00–01:00)**

Presentator introduceert gast en thema

Gast en onderwerp → informatief

Politieke context → inhoudelijk

- **Onderwerpcontext (01:00–10:00)**

Gesprek over maatschappelijke onrust

Analyse van rellen → inhoudelijk

Reflectie op debat → kritisch

- **Toelichting onderwerp (10:00–20:00)**

Gast licht visie toe

Campagne en beleid → informatief

Persoonlijke motivatie → reflectief

- **Bredere context (20:00–30:00)**

Discussie over migratie en bestuur

Bestuurlijke samenwerking → inhoudelijk

Menselijke maat → reflectief

- **Reflectie op onderwerp (30:00–40:00)**

Analyse van politieke cultuur

Media en framing → kritisch

Democratische waarden → inhoudelijk

- **Afsluiting (40:00–45:00)**

Samenvatting en slotwoorden

Oproep tot samenwerking → reflectief

Vooruitblik verkiezingen → informatief

Programma inhoud;

Als suggestie voor een spraakmaker voor het themajaar rondom het koloniaal verleden is een opzet gegeven hoe een spraakmaker voor streekomroep West-Friesland tot stand kan worden gebracht.

Lokale gebeurtenis als aanleiding

Tijdens de Maand van de Geschiedenis organiseert het Westfries Archief interactieve rondleidingen over de Zuiderzeesteunwet. Deze activiteit biedt een laagdrempelige ingang tot het koloniale verleden en verbindt lokale erfgoedstukken aan persoonlijke verhalen.

Straatinterview op kleinschalig evenement

Tijdens de Open Dag van het Westfries Archief op 25 oktober 2025 kunnen straatinterviews worden gehouden met bezoekers. Vragen kunnen gericht zijn op persoonlijke herinneringen, familiegeschiedenis en het belang van herdenken. Hierdoor is de omroep zichtbaar aanwezig met verslaggevers.

Opzet voor straatinterview

Doel: Persoonlijke verhalen ophalen, herkenning creëren, en het onderwerp toegankelijk maken.

Invalshoek: *“Wat weet jij van het koloniale verleden van West-Friesland?”*

Vragen aan voorbijgangers:

“Wist u dat er Friese militairen zijn omgekomen in Nederlands-Indië?”

“Heeft uw familie een link met het koloniale verleden?”

“Wat betekent herdenken voor u persoonlijk?”

“Hoe kunnen we deze geschiedenis op een positieve manier doorgeven aan jongeren?”

Menselijke insteek en positieve toon

Interview met een lokale familie die betrokken is bij de herdenking of archiefonderzoek.

Voorstel voor een lokaal evenement met live-opname

Locatie: Westfries Archief, Hoorn

Moment: Tijdens de Maand van de Geschiedenis (oktober), bijvoorbeeld op 7 oktober tijdens een rondleiding over de Zuiderzeesteunwet.

Opzet: De omroep is zichtbaar aanwezig met een mobiele studio en verslaggevers met plokap voor straatinterviews.

Programmaopzet;

Hieronder vind je een voorbeeldscript voor een spraakmaker-uitzending over het koloniale verleden van West-Friesland, gebaseerd op de overeenkomsten tussen Radio Kunststof, Spraakmakers – De Mediacast, Nieuwsuur en Buitenhof.

Spraakmaker-uitzending: Het Koloniale Verleden van West-Friesland

Tijdslijn	Behandeling	Suggestie voor bron/expert of persoonlijke bijdrage
Opening (00:00–01:00)	Introductie thema & spraakmaker - Herdenking in West-Friesland → informatief - Persoonlijke link → kwetsbaar - Maand van de Geschiedenis → luchtig	Lokale historicus of persoonlijke anekdote over eerste kennismaking met herdenken
Persoonlijk verhaal (01:00–04:00)	Familiegeschiedenis via archiefonderzoek - VOC-verleden → reflectief - Emotionele impact → kwetsbaar - Verbinding generaties → inhoudelijk	Interview met archivaris of persoonlijke foto/brief uit familiearchief
Reportagefragment (04:00–06:00)	Rondleiding in Westfries Archief - Archiefstukken → informatief - Bezoekersreacties → luchtig - Historische duiding → inhoudelijk	Fragment uit archiefstuk of toelichting van gids
Panelgesprek (06:00–15:00)	Gesprek met historicus, jongere, museum directeur - Herdenken → reflectief - Identiteit & erfgoed → luchtig - Migratiegeschiedenis → inhoudelijk	Dr. Karwan Fatah-Black of lokale jongere met migratieachtergrond
Straatinterview (15:00–17:00)	Voxpop op Open Dag - Koloniaal verleden → informatief - Spontane reacties → luchtig - Herkenbare verhalen → kwetsbaar	Eigen reactie of observatie tijdens Open Dag
Bredere context (17:00–20:00)	Reflectie op migratie & identiteit - Indische roots → inhoudelijk - Vrijheid & veerkracht → reflectief - Herdenken verbindt → luchtig	Stichting Indisch Erfgoed of familie verhaal uit West-Friesland
Afsluiting (20:00–22:00)	Samenvatting & oproep tot dialoog - Inzichten → informatief - Persoonlijke boodschap → kwetsbaar - Volgende uitzending → luchtig	Eigen reflectie of citaat van gast uit uitzending

Verantwoording van het format

Het gekozen format sluit aan bij de voorkeuren van de doelgroep 50+. Uit onderzoek blijkt dat NPO Radio 1, waar Spraakmakers en Kunststof worden uitgezonden, voor ruim 80% wordt beluisterd door mensen van 50 jaar en ouder. Buitenhof en Nieuwsuur trekken eveneens een ouder publiek, met gemiddeld 380.000 kijkers per aflevering in deze leeftijdsgroep. Deze formats bieden rust, reflectie en inhoud — precies wat deze doelgroep waardeert. Door het koloniale verleden te koppelen aan lokale verhalen en kleinschalige evenementen, ontstaat herkenning en betrokkenheid. De menselijke insteek maakt het onderwerp invoelbaar, zonder het te verzwaren

Test

Tijdens de test-fase halen we feedback op van echte gebruikers van de prototypes. We ontdekken wat wel en niet werkt en wat verbeterd kan worden. Dit doen we door gebruikerstests in de vorm van focusgroepen.

De volgende prototypes zijn gemaakt:

- Just en Anne-Marie: explainer
- Jo-Anne: artikel
- Josse: carrouselpost
- Bram en Anne: podcast

De volgende focusgroepen zijn gemaakt:

- 0-25 met en zonder migratieachtergrond bij het SG de Dijk door Just en Isa (woensdag 10:00)
- 50+ migratieachtergrond door Just (woensdagavond)
- 50+ zonder migratieachtergrond door Anne-Marie (dinsdag)
- 25-50 zonder migratieachtergrond door Just (woensdag of donderdag)
- 25-50 met migratieachtergrond door Bram

En in die focusgroepen hebben we volgende vragen gesteld:

Wat is je eerste indruk?

Wat valt je direct op?

Wat vind je goed aan dit prototype?

Zou dit ervoor zorgen dat je naar de website van de streekomroep gaat?

Wat vind je saai of wat kan beter?

Spreken de kleuren aan?

Is de taal duidelijk en begrijpelijk?

Wat vind je van de toon?

Zou je verder kijken/luisteren/lezen? Waarom wel of niet?

Wanneer zou je afhaken?

Artikel

Is het artikel begrijpelijk?

Moet de taal simpeler of juist moeilijker?

Is de lengte goed?

Zou je het liever willen laten voorlezen op de site?

Mis je nog iets?

Welke heb je liever: simpel, moeilijker of voorlezen?

Video/ Explainer

Wat is je eerste indruk van de video?

Hoe lang mag de video zijn?

Is het tempo goed te volgen?

Moet er een presentator in beeld of niet?

Wat vind je van de visuals en kleuren?

Is de boodschap duidelijk?

Wat kan beter?

Carrouselpost

Wat vind je van het ontwerp en de kleuren?
Is de tekst goed leesbaar?
Is de hoeveelheid tekst per slide goed?
Zou je doorklikken of verder swipen? Waarom wel of niet?
Wat maakt dat je zou stoppen met swipen?
Wat kan beter aan de visuals of tekst?

Podcast

Wat is je eerste indruk van de podcast?
Vind je het onderwerp interessant?
Wat vind je van de toon van de presentatoren?
Is de taal duidelijk?
Hoelang mag de podcast duren?
Wat vind je van de geluidskwaliteit?
Zijn er momenten waarop je zou afhaken? Waarom?
Mis je nog iets?
Zou je deze podcast opnieuw luisteren of aanraden aan iemand?

Welke van alle prototypes sprak je het meest aan? Waarom?
Welke het minst? Waarom?
Wat is volgens jou de belangrijkste verbetering?
Heb je nog iets toe te voegen?

Testgroep: 0-25 jaar, met en zonder bi-culturele achtergrond

Artikel

De testgroep bestond uit ongeveer 25 leerlingen van SG De Dijk, afkomstig uit havo 4 en mavo 4. De leeftijd was tussen de 15 en 17 jaar oud. Het was een gemengde groep van jongens en meiden met verschillende achtergronden en uiteenlopende niveaus van Nederlandse taalvaardigheid. De leerlingen gaven feedback op het artikel over intergenerationeel trauma. Over het algemeen vonden ze het onderwerp interessant, maar niet altijd goed te begrijpen. Ze gaven aan dat de tekst korter mag en dat het aantal kopjes beperkt kan worden tot drie, zodat het overzichtelijk blijft. Ook zou het helpen om eenvoudigere taal te gebruiken of de tekst voor te lezen, zodat iedereen het kan volgen. Een inleiding ontbreekt volgens de leerlingen; een korte uitleg over het onderwerp en de relevantie ervan zou de tekst toegankelijker maken. Context bij de inhoud werd eveneens als nuttig ervaren. Positieve punten zijn dat de afbeelding bij het artikel helpt om de informatie te verduidelijken en dat de tussenkopjes de tekst overzichtelijk maken.

Carrouselpost

De carrouselpost werd over het algemeen als aantrekkelijk en verzorgd beoordeeld, met mooie kleuren en een goed ontwerp. De hoeveelheid tekst per dia werd passend gevonden en goed leesbaar, vooral op een telefoon. Het onderwerp werd als belangrijk ervaren. Toch waren er ook verbeterpunten. Op een digibord is de tekst moeilijk leesbaar, en leerlingen zouden niet automatisch doorswipen op basis van de eerste afbeelding, omdat deze nog niet duidelijk maakt waar de post over gaat. De visuals moeten meer zijn afgestemd op tieners en de eerste dia moet direct inzicht geven in het onderwerp. Daarnaast

vond een aantal leerlingen de toon te negatief; het mag serieus blijven, maar iets positiever of meer uitnodigend presenteren zou beter aansluiten.

Explainer

De feedback op de explainer over intergenerationeel trauma laat een gemengd beeld zien. Sommige leerlingen vinden de video duidelijk, leerzaam en indrukwekkend, terwijl anderen hem juist saai of moeilijk te volgen vinden. Over het algemeen begrijpen de meeste leerlingen goed waar de video over gaat. Ze waarderen het tempo van de voice-over, de verzorgde visuals en de overzichtelijke lengte van twee tot drie minuten. Ook erkennen veel leerlingen dat het onderwerp belangrijk en leerzaam is, zelfs als het niet iedereen persoonlijk aanspreekt. Toch zien de leerlingen ook duidelijke verbeterpunten. Zo vinden velen dat er meer afwisseling in beeld mag komen: er wordt te veel gepraat zonder dat er genoeg visuele ondersteuning is. De montage kan strakker en levendiger, omdat sommige leerlingen het tempo te traag vinden en aangeven dat de video daardoor minder boeit. Daarnaast wordt het geluid regelmatig als te zacht of onduidelijk ervaren; een betere microfoon of hardere audio zou helpen. Een aantal leerlingen mist bovendien wat extra uitleg of concrete voorbeelden om het onderwerp beter te begrijpen.

De meningen lopen uiteen over de aanwezigheid van de presentator in beeld: ongeveer de helft vindt dat prettig en persoonlijk, terwijl de andere helft het overbodig vindt. Ook verschillen de reacties over de lengte en het taalgebruik; sommige leerlingen vinden de video precies goed en duidelijk, anderen juist te lang of te moeilijk. Kortom, de explainer wordt overwegend begrijpelijk en inhoudelijk sterk gevonden, maar mist visuele variatie en energie om de aandacht van jongeren goed vast te houden. De belangrijkste verbeterpunten zijn een strakkere montage met meer beeldafwisseling, beter en duidelijker geluid, en iets meer uitleg of voorbeelden. Eenvoudiger taalgebruik en aantrekkelijkere visuals kunnen daarnaast helpen om jongere kijkers beter te blijven boeien.

Testgroep: 25-50 jaar, met en zonder migratieachtergrond

Artikel

Bij deze groep hebben we het artikel getest. Daar kwamen een aantal belangrijke verbeterpunten uit.

Allereerst is het onderwerp intergenerationeel trauma goed bevalen bij deze groep. Ze vinden dit stukje geschiedenis interessant, met name de gevoelens van de betrokkenen, en ze begrepen goed waar het over ging. Ze hebben zelf ook affiniteit met het onderwerp en het verdriet, en vinden het goed dat er aandacht voor is. Wel vonden ze dat er te veel moeilijke woorden in het artikel stonden en te veel details die niet per se nodig zijn. Ook denken ze dat de jongere generatie minder geïnteresseerd is in dit onderwerp.

Deze groep zou baat hebben bij meer afbeeldingen met personen erop, zodat duidelijk is over wie het gaat. Als ze echter de keuze zouden hebben tussen een artikel en een filmpje, zouden ze kiezen voor een filmpje. Ze vonden de tekst niet prikkelend genoeg en door de vele details haken ze af in de eerste alinea. De conclusie was dat het artikel te highbrow is voor de streekomroep. Met andere woorden: vertel meer over de gevoelens en ervaringen, geef op een makkelijke manier context en gebruik minder gekunstelde woorden.

Voor video's gaf de groep het voorbeeld van NOS in makkelijke taal. Ze hebben baat bij korte onderwerpen, simpel uitgelegd en met ondertiteling. Luisteren is volgens hen lastig: er moet echt beeld bij.

Ze willen wel over de geschiedenis leren, maar dan kort en beknopt. Praat met de mensen zelf over wie het gaat. De streekomroep moet toegankelijk zijn en straight to the point, met een goede balans tussen nieuws en mooie verhalen. Ook zijn ze geïnteresseerd in cultuurnieuws over films en tentoonstellingen.

Testgroep: 25-50 jaar, zonder bi-culturele achtergrond

Artikel

Het artikel is getest bij een groep van 25 tot 50 jaar zonder migratieachtergrond. De meeste deelnemers vonden het goed te volgen en waren geraakt door de persoonlijke verhalen van Janine en haar familie. Enkele deelnemers merkten op dat de langere historische passages, zoals de uitleg over de VOC en JP Coen, soms wat zwaar waren, maar dat ze de context wel konden volgen.

Over de taal waren de meningen verdeeld. Een deel vond het prettig zoals het is: professioneel en gedetailleerd, terwijl een ander deel eenvoudiger taalgebruik en meer concrete voorbeelden zou waarderen. Voorbeelden die deelnemers goed vonden, waren bijvoorbeeld hoe Janine merkt dat boosheid of verdriet van haar oma nog invloed heeft op hoe zij relaties en werk beleeft, of hoe haar grootouders altijd doorgingen zonder te klagen. Net als bij de oudere groep werd het voorlezen genoemd als een leuke optie, vooral voor mensen die onderweg of tijdens werk willen luisteren, maar de meesten lezen liever zelf.

Wat betreft de lengte vonden de meesten het prima; het was uitgebreid genoeg om het verhaal goed te begrijpen zonder te langdradig te worden. Sommige deelnemers hadden graag iets meer achtergrondinformatie gezien over hoe intergenerationeel trauma concreet kan doorwerken, bijvoorbeeld in stress bij werkdruk, moeite met emoties uiten in relaties, of de neiging om altijd 'door te zetten' zonder pauze te nemen.

Wat gemist werd, waren vooral praktische handvatten of voorbeelden van hoe je met patronen uit eerdere generaties kunt omgaan. Een aantal deelnemers gaf aan dat een korte samenvatting van de historische context handig zou zijn, zodat ze de link met het heden beter begrijpen.

Samengevat vonden de deelnemers het artikel boeiend en informatief, met duidelijke persoonlijke verhalen die het onderwerp tastbaar maken. Voor een breder bereik kan het helpen om taal en context iets toegankelijker te maken en voorbeelden of praktische tips toe te voegen, zodat het voor jongere lezers zonder migratieachtergrond duidelijk wordt hoe geschiedenis en generatie patronen doorwerken in het dagelijks leven.

Explainer

De explainervideo over intergenerationeel trauma is getest onder een groep volwassenen tussen de 25 en 50 jaar zonder migratieachtergrond. Over het algemeen vonden zij de video duidelijk en leerzaam, met een goede balans tussen historische informatie en hedendaagse betekenis. De toon werd als serieus en respectvol ervaren, passend bij het onderwerp.

De doelgroep vond de lengte van de video geschikt, al zou een iets kortere versie de aandacht beter kunnen vasthouden. Het tempo van de uitleg werd prettig genoemd, al gaven sommigen aan dat er iets meer rustmomenten tussen de informatieve stukken mochten zitten om de inhoud beter te laten landen.

De beelden en kleuren werden positief ontvangen. De combinatie van oude zwart-witbeelden met andere opnames gaf de video contrast en maakte de geschiedenis voelbaar. Wel viel op dat de kwaliteit van het geluid en de camera beter kan. Het geluid klonk soms wat dof of ongelijkmatig, waardoor delen van de voice-over minder goed verstaanbaar waren. Ook vonden enkele respondenten dat de belichting en scherpte van de opnames professioneler konden om het geheel een meer verzorgde uitstraling te geven.

De boodschap van de video kwam helder over: de gevolgen van slavernij en kolonialisme werken generaties later nog door in gedrag, emoties en kansen. Enkele deelnemers gaven aan dat het toevoegen van meer persoonlijke verhalen of herkenbare situaties de emotionele impact nog zou versterken. Over het geheel genomen werd de video gezien als een goede, toegankelijke en relevante uitleg van een complex thema, met vooral technische verbeterpunten op het gebied van beeld en geluid.

Podcast

De meeste deelnemers uit deze groep gaven aan dat de podcast een professionele en betrouwbare indruk maakte. De toon werd als serieus maar toegankelijk ervaren, en vrijwel iedereen benoemde de geluidskwaliteit als uitstekend. Een klein deel vond dat het eerste korte introgedeelte – met het specifieke geluidseffect aan het begin – niet helemaal aansloot bij de rest van de aflevering. Toch werd het verdere intro juist geprezen vanwege de afwisseling van stemmen en fragmenten, wat het geheel levendig en pakkend maakte.

Een groot deel van de testgroep gaf aan dat ze direct goed werden meegenomen in het onderwerp. Ook zonder voorkennis over intergenerationeel trauma konden zij de inhoud goed volgen. De intonatie van zowel interviewer als gast werd als prettig en natuurlijk ervaren. Beiden spraken op een rustige, vertellende manier, waardoor het onderwerp ondanks de zwaarte toegankelijk bleef.

De vragen van de interviewer werden als sterk en goed doordacht omschreven; ze gaven voldoende ruimte aan het persoonlijke verhaal én aan de diepgang. Wat veel deelnemers waardeerden, was de afwisseling tussen interviewfragmenten en achtergrondgeluiden – dit maakte het verhaal beeldender en dynamischer. Een aantal mensen gaf aan dat dit element nog iets verder uitgebouwd mocht worden: bijvoorbeeld door meer opnames te maken op locatie (zoals bij iemand thuis) in plaats van uitsluitend in de studio. Dat zou volgens hen helpen om de luisteraar nog meer in de sfeer van het verhaal te trekken.

Een minderheid van de groep gaf aan iets af te haken tijdens het deel met de familietherapeut. Dit segment werd als wat lang en theoretisch ervaren. Zij zouden liever zien dat dit gedeelte iets beknopter was, met meer nadruk op praktische voorbeelden of herkenbare situaties. Wel werd positief benoemd dat er na dit segment weer werd teruggeschakeld naar Emiliano, wat het verhaal mooi rond maakte.

Tot slot waardeerden veel deelnemers de emotionele balans: het onderwerp is zwaar, maar de podcast wist hoop en reflectie mee te geven zonder belerend te worden. Enkele luisteraars gaven als

tip om aan het eind meer ruimte te bieden voor reflectie of een korte samenvatting, zodat de luisteraar de boodschap beter kan laten bezinken.

Testgroep: 50-80 jaar met bi-culturele achtergrond

Artikel

Het artikel is getest op de Masoek Satja, een Indische eetavond in het Betsyperk, met een groep van 50 tot 80 jaar met een bi-culturele achtergrond, veelal Indisch. De meeste deelnemers vonden het artikel goed te begrijpen en konden de verhalen volgen, al vonden enkelen de psychologische termen en sommige abstracte passages soms lastig. Over de taal hadden de meesten de voorkeur voor een iets eenvoudiger versie met concretere voorbeelden, hoewel een deel juist tevreden was met de huidige toon en enkele deelnemers juist meer diepgang wilden.

Wat betreft de lengte, vonden de meeste deelnemers het artikel precies goed: uitgebreid genoeg om de essentie te begrijpen zonder te lang te worden. Een paar lezers vonden het iets te lang en hadden liever een kortere versie, terwijl een ander deel juist wat meer historische context of persoonlijke verhalen had willen zien. Veel deelnemers gaven aan dat zij het prettig zouden vinden om het artikel voorgelezen te horen, vooral de oudere lezers, maar een groot deel leest ook liever zelf. Wat nog gemist werd, was vooral extra uitleg over de VOC, JP Coen en de Molukse migratiegeschiedenis, naast enkele aanvullende persoonlijke verhalen van andere Molukse families. Enkele deelnemers gaven aan dat praktische tips of handvatten om met intergenerationeel trauma om te gaan een waardevolle aanvulling zouden zijn.

Samengevat vinden de lezers het artikel over het algemeen toegankelijk en informatief. Voor een breder bereik zou het nuttig zijn om een iets eenvoudiger taal te gebruiken, extra context te bieden en een optie voor voorlezen aan te bieden, zodat zowel oudere als jongere lezers het verhaal goed kunnen volgen en ervaren.

Explainer

De explainervideo over intergenerationeel trauma is getest bij een groep 50- tot 80-jarigen met een migratieachtergrond, tijdens een Masoek Sadja Indische eetavond. Over het algemeen vonden zij de video interessant en herkenbaar. Veel deelnemers herkenden delen van het verhaal in hun eigen familiegeschiedenis en waardeerden dat het onderwerp op een respectvolle manier werd besproken.

Wel gaven veel deelnemers aan dat het tempo van de video te snel was. Vooral de gedeelten met veel historische feiten gingen te snel om alles goed te kunnen volgen. Zij vonden dat een iets rustiger tempo, met meer tijd om beelden en uitleg op zich te laten inwerken, het makkelijker zou maken om de boodschap te begrijpen.

De beelden en kleuren werden positief beoordeeld. De mix van oude zwart-witbeelden en moderne opnames hielp om het verhaal van vroeger naar nu te laten zien. De boodschap kwam duidelijk over en werd als belangrijk en herkenbaar ervaren.

Net als de jongere testgroep merkten ook deze kijkers dat het geluid en de camerakwaliteit beter konden. Het geluid klonk soms wat dof, en de belichting en scherpte van de beelden konden professioneler.

Ondanks deze punten vonden de deelnemers de video waardevol en goed gemaakt. Veel van hen gaven aan dat het een onderwerp is waar meer over gesproken moet worden, omdat het iets raakt dat nog steeds leeft in hun families. De video werd gezien als een goed begin om mensen bewust te maken en gesprekken op gang te brengen over het verleden en de invloed daarvan op later generaties.

Podcast

Binnen deze groep werd de podcast overwegend als indrukwekkend, herkenbaar en waardevol ervaren. Bijna iedereen gaf aan dat het onderwerp persoonlijk raakte en dat het verhaal van Emiliano veel herkenning opriep in hun eigen familiegeschiedenis. De toon werd omschreven als respectvol en oprecht, en de informatieve inhoud werd zeer gewaardeerd.

Een groot deel van de groep vond dat de spreesnelheid soms iets te hoog lag, vooral bij de interviewer. Enkele deelnemers gaven aan dat ze hierdoor moeite hadden om alle informatie goed te verwerken, zeker bij complexere passages. Zij stelden voor om iets langzamer te praten of meer korte stiltes in te lassen, zodat de inhoud beter kan landen.

De familietherapeut werd door velen gezien als een waardevolle toevoeging: haar uitleg hielp om het persoonlijke verhaal van Emiliano te plaatsen in een bredere context van trauma en generatie-overdracht. Een paar deelnemers gaven echter aan dat ze liever iets meer van Emiliano zelf hadden gehoord, omdat zijn ervaringen juist zo herkenbaar en ontroerend waren.

De meningen over de geluiden en sound effects liepen uiteen. Een deel van de testgroep vond ze afleidend en gaf aan dat ze liever de nadruk op de stemmen en verhalen zelf legden. Een ander deel vond de geluidseffecten juist verfrissend en levendig, omdat ze hielpen om de emoties beter te voelen. Een suggestie die vaker genoemd werd, was om de achtergrondgeluiden subtieler in te zetten – bijvoorbeeld zachter in volume of meer functioneel, zodat ze het verhaal ondersteunen in plaats van ernaast staan.

Bijna iedereen prees de emotionele diepgang van de aflevering. De manier waarop het thema intergenerationeel trauma werd besproken, werd als respectvol en helend ervaren. Meerdere luisteraars gaven aan dat ze zich hierdoor gezien en begrepen voelden. Enkel stelden voor om in toekomstige afleveringen meer voorbeelden uit verschillende culturele achtergronden te verwerken, zodat de luisteraar zich nog breder kan herkennen in de verhalen. Tot slot waardeerde de groep de afronding van de podcast. De overgang terug naar Emiliano gaf volgens velen een gevoel van afronding en continuïteit, wat de aflevering mooi compleet maakte.

Prototypes: versie 1 en 2

Aan de hand van de feedback, gekregen vanuit de testgroepen, hebben we bepaalde prototypes aangepast. Hieronder de aangepaste prototypes.

- Explainer versie 1: <https://svjmedia.nl/annemarievos/afstuderen/producten/>
- Explainer versie 2: <https://svjmedia.nl/anneminnaard/afstuderen/>
- Artikel versie 1: <https://svjmedia.nl/joanneloosman/601/ik-draag-verdriet-dat-niet-van-mij-is/> (Wachtwoord: jopie)
- Artikel versie 2: <https://svjmedia.nl/joanneloosman/593/pijn-van-je-familie-erven-ik-leefde-alsof-ik-nog-op-de-plantage-stond/> (Wachtwoord: jopie)
- Artikel versie 3: Hetzelfde artikel maar dan in de vormgeving van SWF is het artikel te zien in de bijlage.
- Podcast versie 1 en 2: <https://svjmedia.nl/bramschutte/918/podcast-intergenerationeel-trauma/>
- Carouselpost versie 1: <https://svjmedia.nl/josseluiken/prototype/>
- Carouselpost versie 2: <https://svjmedia.nl/josseluiken/prototype-2-carrouselpost/>

Verantwoording veranderingen

Artikel

Aan de hand van de feedback uit de focusgroepen is het artikel korter gemaakt en simpeler. Ingewikkelde termen zijn vervangen door simpele taal. Ik begin ook wat bondiger met minder details, ook aan de hand van de feedback van Josse en Just. De nadruk van het interview ligt nu meer op de emotie en de gevoelens van Emiliano zonder te veel details. Ook heb ik een kadertje toegevoegd met context waarom de streekomroep dit verhaal NU brengt, namelijk de onderzoekspilot. Dit geeft de lezer duiding. Ook kan de redactie onderaan het artikel doorlinken naar de podcast of radio-uitzending.

Carrouselpost

Na de testfase van het prototype is de definitieve carrouselpost tot stand gekomen. Dit eindresultaat is een visuele update als productie waarin de feedback van gebruikers verwerkt is. Iedere aanpassing draagt bij aan een betere leesbaarheid, herkenbaarheid en functionaliteit van de post binnen het bredere cross mediale idee.

Een veelgehoorde opmerking betrof de blauwe tekstvakken: op het digibord bleken deze lastig leesbaar. Daarom is gekozen voor een lichtere achtergrondkleur die de tekst beter laat uitkomen, zonder de visuele identiteit van Streekomroep West-Friesland uit het oog te verliezen. Ook het lettertype is aangepast: het sluit nu volledig aan bij de huisstijl en is vergroot om de toegankelijkheid te verbeteren.

Om de herkenbaarheid van de streekomroep te versterken, zijn logo's toegevoegd die het karakter versterken. Daarnaast is het formaat van het eerste beeld aangepast van vierkant naar rechthoekig, conform de richtlijnen van Instagram. Deze wijziging vroeg om een herschikking van de tekst, waarbij ook de functie van de post bevorderd is. Door termen als 'uitgelegd' en 'het verhaal van...' toe te voegen, krijgt de gebruiker direct een indruk van het type content.

De feedback benadrukte ook de kracht van de tekeningen. Daarom is er bewust gekozen om meer schetsmatige en getekende afbeeldingen toe te voegen, die de emotionele lading en het persoonlijke karakter van de post versterken. Tegelijkertijd is het kleurgebruik aangepast: rood is prominenter aanwezig, terwijl blauw behouden blijft als visuele link naar de streekomroep.

Een ander punt van aandacht was het gebruik van AI in de afbeeldingen. De beelden zijn inderdaad AI-gegenereerd, met oog voor privacy en gebruiksrechten. Dit is een bewuste keuze geweest om ethisch en verantwoord te produceren. Het advies aan streekomroep West-Friesland is om AI gebruik nadrukkelijk te vermeiden.

Tot slot is op de laatste slide een verwijzing toegevoegd naar het bijbehorende artikel op de website. Hiermee wordt de brug geslagen tussen sociale media en longform content, en wordt de cross mediale aanpak inhoudelijk onderbouwd. Om de visuele consistentie te ontwerpen, zijn begeleidingslijnen toegevoegd die zorgen voor een uniforme positionering van logo's, tekst en beeld op elke slide.

Explainer

Podcast

Na de testfase is er besloten dat de podcast niet verder aangepast hoeft te worden. De feedback was zeer positief, waardoor verdere wijzingen niet nodig zijn. Voor podcasts die in een later stadium van het traject mogelijk gemaakt gaan worden, kan het alsnog geen kwaad om te kijken naar de opmerkingen van de laatste testgroepen.

Conclusie

In de conclusie vatten we de belangrijkste inzichten uit alle fases nog eens samen. Wat zijn de kernbehoeften en uitdagingen en welke thema's en kansen zijn duidelijk geworden? En we laten onze final prototypes zien.

Even terug naar het begin. Aan die witte redactietafel, waar we met vochtige haren en klamme handen van de miezerende regen zaten te luisteren naar Erik. We hadden elkaar nog niet eerder ontmoet en moesten een plan bedenken voor een jaarprogramma dat draait om een van de precairste onderwerpen in de regio: het koloniale verleden van West-Friesland. We begonnen met ons te verdiepen in de geschiedenis van West-Friesland. We lazen over de rol van Hoorn in de VOC, over Jan Pieterszoon Coen en over hoe het koloniale verleden nog steeds zichtbaar en voelbaar is in de regio. Tegelijk merkten we veel verdeeldheid in de regio. Sommigen voelen trots, anderen schaamte of afstand.

Om de juiste vragen te stellen, moesten we eerst goed begrijpen wie de doelgroepen van Streekomroep West-Friesland zijn en wat de omroep precies wilde weten. Tijdens ons eerste gesprek met hoofdredacteur Erik Bout werd duidelijk dat de omroep niet alleen het bestaande publiek wilde begrijpen, maar juist ook mensen die ze nu nog nauwelijks bereiken: jongeren, inwoners met een migratieachtergrond en mensen die minder snel aansluiting vinden bij het lokale nieuws.

Daarom begonnen we in de empathize-fase met uitgebreid deskresearch. We onderzochten hoe de omroep nu communiceert, welke doelgroepen ze bedient en hoe de regio eruitziet qua leeftijd, opleiding en afkomst. We keken naar cijfers van het CBS, bestaande onderzoeken van NH Nieuws en een mediaanalyse. Op basis daarvan stelden we zes duidelijke doelgroepen vast: drie leeftijdsgroepen (0–25, 25–50 en 50+) en binnen elke groep een onderscheid tussen mensen mét en zonder bi-culturele achtergrond. Met die indeling als basis hebben we de vragenlijsten ontworpen. Elke vraag werd gekoppeld aan één doel: inzicht krijgen in hoe mensen media gebruiken, hoe ze tegenover de Streekomroep staan en hoe ze denken over het koloniale verleden.

Daarna deden we uitgebreid onderzoek naar de doelgroepen van de Streekomroep. We spraken met inwoners van verschillende leeftijden en achtergronden: jongeren, volwassenen en ouderen, met en zonder migratieachtergrond. We vroegen hoe zij nieuws volgen, wat hen raakt en hoe ze willen dat gevoelige onderwerpen worden verteld. Uit die gesprekken bleek dat er niet één manier is om dit onderwerp te brengen. Jongeren willen korte, visuele verhalen die snel duidelijk maken waarom iets belangrijk is. Volwassenen zoeken verdieping en verbanden tussen vroeger en nu. Ouderen willen rust en uitleg, zonder veroordeling. Mensen met een bi-culturele achtergrond willen vooral dat hun perspectief wordt meegenomen en dat er ruimte is voor persoonlijke verhalen. Op basis van al die gesprekken maakten we twee persona's die de belangrijkste doelgroepen samenvatten.

De eerste, Pieter de Boer, is een West-Friese man zonder bi-culturele achtergrond. Hij is trots op zijn streek, volgt het nieuws via de radio en lokale kranten, en vindt geschiedenis interessant zolang het dichtbij blijft en niet te politiek wordt. De tweede, Aylin Cicek, is een jonge West-Fries met een Turks-Nederlandse achtergrond. Zij is nieuwsgierig, actief op sociale media en zoekt verhalen waarin ze zichzelf herkent. Met al die inzichten gingen we verder in de creatieve fase. We bedachten verschillende ideeën voor verhalen en werkten die uit tot prototypes. Het meest treffende onderwerp dat hieruit naar voren kwam, draaide om intergenerationeel trauma: de vraag of pijn en herinneringen uit het koloniale verleden kunnen worden doorgegeven van generatie op generatie. Dit thema bleek veel

mensen aan te spreken, omdat het persoonlijk is en laat zien dat geschiedenis niet ver weg is, maar nog steeds invloed heeft op het heden.

Rond dit onderwerp ontwikkelden we een crossmediale aanpak: één onderwerp dat op verschillende manieren verteld kan worden. We maakten een voorbeeld van een artikel voor de website, een carrouselpost voor Instagram, een korte explainer en een podcastaflevering waarin mensen uit verschillende generaties met elkaar in gesprek gaan. Samen vormen die vier vormen een voorbeeld van hoe de Streekomroep verhalen kan verspreiden via verschillende kanalen, zodat iedereen op zijn eigen manier wordt bereikt. Jongeren zien de korte versie online, volwassenen luisteren naar de podcast en ouderen lezen of horen het verhaal via radio of website. Zo ontstaat er vier verschillende manieren van een verhaal vertellen zodat die de hele streek kan bereiken.

Tijdens het testen van onze eerste prototypes: het artikel, de carrouselpost, de explainer en de podcast over intergenerationeel trauma, kregen we waardevolle feedback van verschillende doelgroepen. Jongeren vonden het onderwerp interessant, maar gaven aan dat het soms te zwaar of te langdradig voelde. Zij wilden liever iets korts, visueel en herkenbaars. Volwassenen vroegen juist om meer context: waarom dit onderwerp belangrijk is voor West-Friesland. Ouderen waardeerden de rustige toon, maar wilden graag iets meer feitelijke uitleg naast de persoonlijke verhalen. Op basis van die reacties hebben we de prototypes aangepast. De carrouselpost werd luchtiger en visueler, de explainer korter en duidelijker, het artikel kreeg meer uitleg over de link met de regio, en de podcast een rustigere opbouw met herkenbare stemmen. Door die verbeteringen sluiten de producties beter aan bij de wensen van het publiek.

Door dit onderzoek weten we nu niet alleen welke thema's mensen aanspreken, maar ook hoe de Streekomroep ze het beste kan brengen. We kunnen Streekomroep West-Friesland laten zien dat verhalen over het koloniale verleden het meest effect hebben als ze dichtbij mensen worden verteld: persoonlijk en begrijpelijk. Niet alleen over schuld of trots, maar over wat dit verleden vandaag nog betekent voor inwoners in West-Friesland. Voor de Streekomroep betekent dit dat ze met deze aanpak een duidelijke richting heeft voor het komende themajaar. De prototypes die we hebben ontwikkeld kunnen dienen als voorbeeld en leidraad voor toekomstige producties. Ze laten zien hoe de omroep het moeilijke onderwerp op een fijne en pakkende manier kan vertellen voor de inwoners en tegelijk een groot en verschillende publiek kan bereiken, door de crossmediale aanpak.

AI-Verantwoording

Voor het opstellen van dit verslag is gebruikgemaakt van AI als hulpmiddel om enkele praktische en visuele taken te ondersteunen. Zo is gebruikgemaakt van ChatGPT om schoonheidsfoutjes in de tekst te corrigeren en de bronnenlijst op alfabetische volgorde te zetten. Daarnaast is er een plaatje gegeneerd voor het voorblad.

De inhoudelijke analyse en interpretatie zijn volledig door de auteurs zelf uitgevoerd.

- Voor het samenvoegen van de bronnenlijst zijn alle bronnen door ChatGPT op alfabetische volgorde gezet.
- Om informatie te ordenen is aan ChatGPT gevraagd om bepaalde informatie overzichtelijker te maken door het in een tabel te zetten, ipv. Handmatig in een tabel zetten. Zie hieronder een prompt dat daarvoor is gebruikt.

≡ ChatGPT ▾

kan je dit ff netjes in een tabel zetten; Bi-cultureel:

- Ondernemingen (van mensen met een bi-culturele achtergrond)
- Discriminatie / polarisatie
- Vluchtelingenopvang
- Uitbuiting van migranten
- Diversiteit / trots op de verschillende culturen
- Lokale verenigingen
- Criminaliteit / veiligheid op straat
- Veerkracht van de slachtoffers van koloniale verleden / rolmodellen
- Lokale nieuwsupdates: evenementen, verkeersupdates, voedselbank

Voor de Westfriezen is dat:

- Geweld tegen vrouwen / femicide
- Lokale nieuwsupdates: evenementen, (wereld)politiek
- Uitgaansgelegenheden
- Geschiedenis van oude panden
- Jonge ondernemers, scholieren en studenten
- West-Friese humor en trekjes, uitspraken en gezegden
- Boerenleven ↓ ge boeren, pesticiden
- Verzetshelden

Arbeidsmigratie, gratis fietsen, arbeidsmigranten fietsen

+ Stel een vraag

Carrouselpost

Gegeven prompts aan Microsoft Copilot om afbeeldingen te maken voor de carrouselpost:

Maak een portretfoto van een jongvolwassenen met een intergenerationeel trauma
Maak een afbeelding van een jongen met een bi-culturele afkomst. Zowel Nederlandse als Indonesisch. Laat hem bedroefd uit het raam kijken. De leeftijd van de jongen is 25. Maak de afbeelding nog een keer, maar dan in een setting buiten. In een oude havenstad zoals Enkhuizen

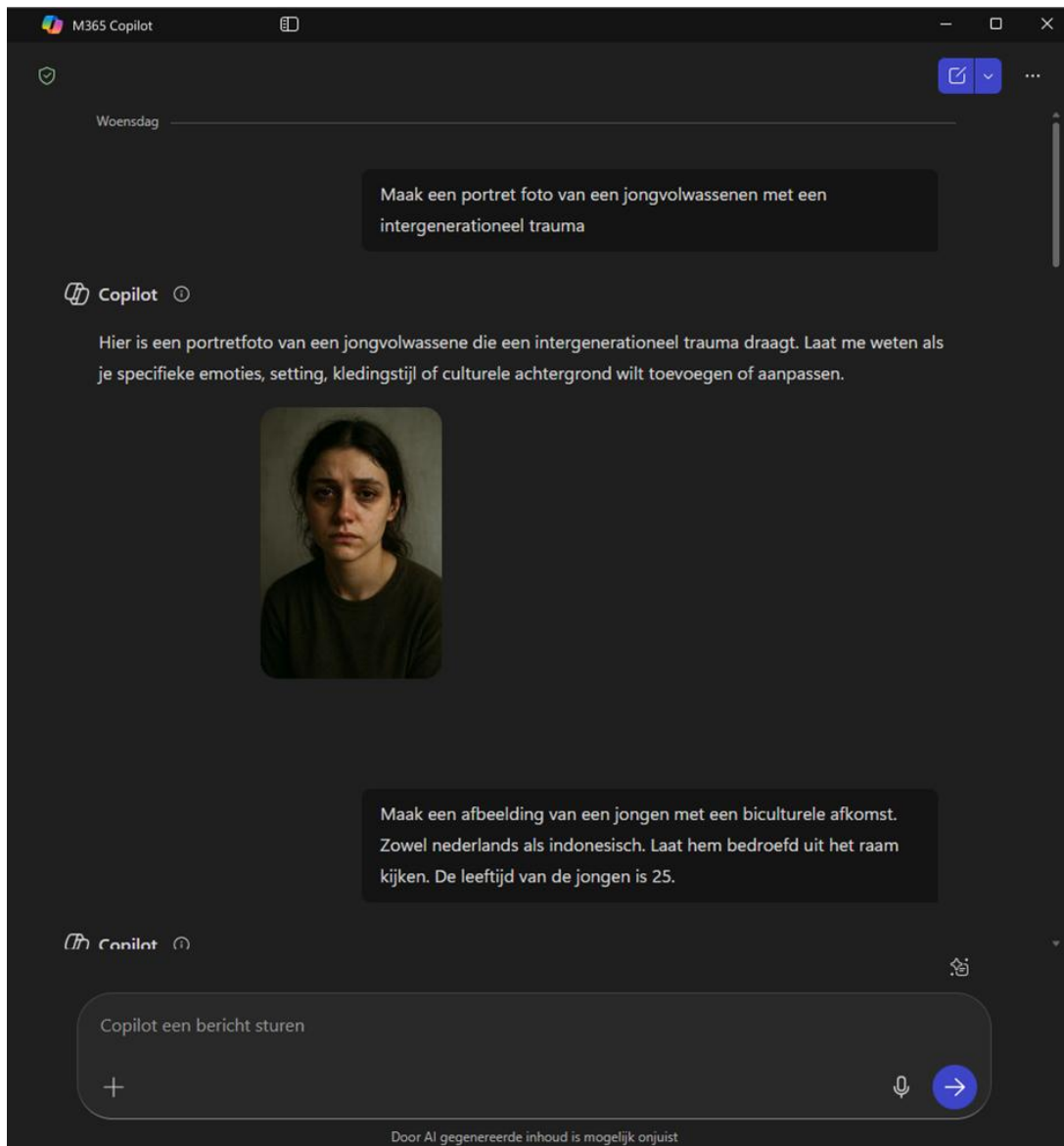
Mijn opa kwam uit Java en is in de jaren 50 naar Nederland verhuisd. Hij was militair. Als kind begreep ik niet waarom hij nooit sprak over zijn jeugd en waarom het stil werd tijdens het avondeten als mijn ouders er over begonnen. Niet meegemaakt, wel de problemen “Ik ervaar nog steeds klachten in het dagelijks leven. Iets wat ik niet zelf heb meegemaakt, maar waarvan ik wel de spanning voel vanuit mijn familiegeschiedenis ”Maak op basis van deze achtergrondinformatie een portretfoto van een jongen met een Indonesische/Nederlandse afkomst. Laat de achtergrond lijken op de oude haven van Enkhuizen. Het thema is koloniaal verleden en intergenerationeel trauma. Ik wil een afbeelding waarop de jongvolwassene van 25 volledig is te zien. De achtergrond mag positieve elementen bevatten. De jonge zelf kan er somber of ingetogen uitzien

Goede opzet voor een eerste afbeelding. Laat de jongvolwassene iets optimistischer kijken. Ook wil ik dat de jongen gedraaid staat, maar zijn gezicht wel zichtbaar is. Hij hoeft niet sip te kijken, maar heeft wel een emotie op zijn gezicht. De achtergrond mag zonniger en kleurrijker, alsof het zomer is.

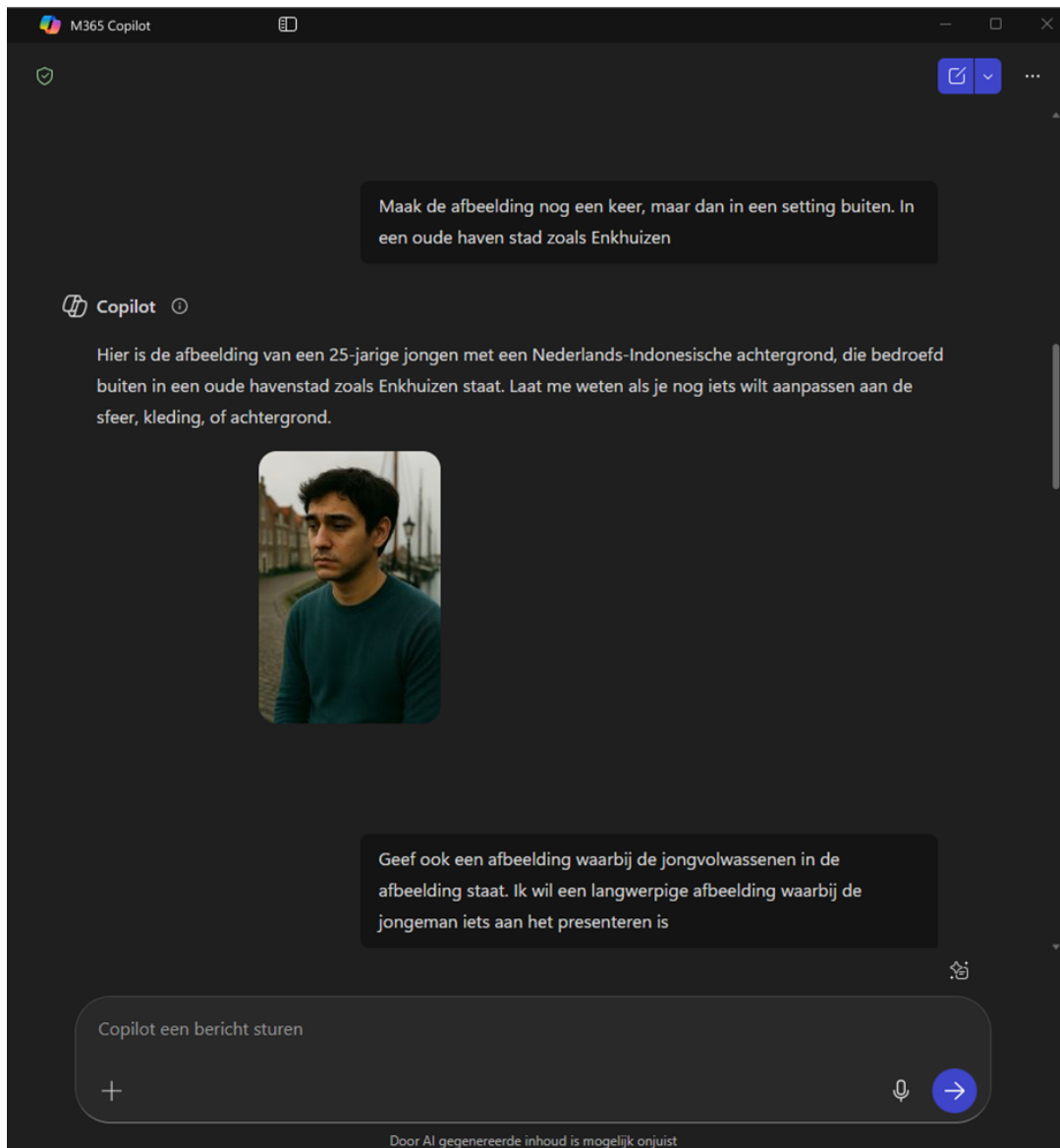
Maak nog een afbeelding van de jongvolwassene. Nu is hij binnen aan tafel. Aan de muur hangt een foto of schilderij die betrekking heeft tot het koloniaal verleden op Java. De jonge is aan het eten met zijn ouders. Ook Nederlands en Indonesische afkomst.

Maak een vergelijkbare afbeelding zoals gegeven. Maar dan als familiefoto met de jonge van 25. Zijn vader en zijn oma.

Screenshot van de eerste opzet voor de uiteindelijke afbeelding

De prompt en antwoord halverwege het eindresultaat.

De laatste prompt voor de afbeeldingen gebruikt bij de carrouselpost.

M365 Copilot

Maak een vergelijkbare afbeelding zoals gegeven. Maar dan als familie foto met de jonge van 25. Zijn vader en zijn oma

 Copilot ⓘ

Hier is de gegenereerde familieportret-afbeelding: een jongvolwassene van 25 jaar samen met zijn vader en oma, zittend in een huiselijke setting. De sfeer is warm en intiem, met subtiële verwijzingen naar het koloniale verleden op Java — bijvoorbeeld via een schilderij aan de muur. Laat me weten of je nog iets wilt aanpassen, zoals kledingstijl, gezichtsuitdrukkingen, of de inrichting van de ruimte.

Copilot een bericht sturen

+

Door AI gegenereerde inhoud is mogelijk onjuist

Bronnenlijst deskresearch

A

Acara Vita Nova. (z.d.). Activiteiten voor Nederlandse, Indische en Molukse mensen. Geraadpleegd op 9 september 2025, van <https://acaravitanova.nl/>

Akkerman, S. (2020, 20 juni). Van mij mag Jan Pieterszoon Coen worden afgesokkeld (en verhuizen naar een nieuw museum). *Trouw*. Geraadpleegd op 9 september 2025, van <https://www.trouw.nl/opinie/van-mij-mag-jan-pieterszoon-coen-worden-afgesokkeld-en-verhuizen-naar-een-nieuw-museum~be882f98/>

AlleCijfers.nl. (2025, 3 september). Migratie uit Indonesië en Indonesische inwoners in Nederland. <https://allecijfers.nl/migratie-nationaliteiten-geboortelanden/indonesie/>

Aralez. (2024). Decolonial activist program & magazine for global reparations. Aralez.

Archeologie West-Friesland. (2014). Opgraving stolpboerderij Zwaag. Hoorn: AWF.

Archeologie West-Friesland. (2017). Opgraving leerlooierij Enkhuizen. Hoorn: AWF.

Archeologie West-Friesland. (2019). Vondsten gouden keelknopen in Hoorn. Hoorn: AWF.

C

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2024). Bevolkingsprognose Noord-Holland 2024–2050 (pp. 3–59) [Rapport]. <https://www.noord-holland.nl/bestanden/pdf/Bevolkingsprognose%20Noord-Holland%202024-2050%20-%20rapport.pdf>

Centraal Bureau voor de Statistiek. (z.d.). Hoeveel inwoners hebben een herkomst buiten Nederland. <https://www.cbs.nl/nl-nl/dossier/dossier-asiel-migratie-en-integratie/hoeveel-inwoners-hebben-een-herkomst-buiten-nederland>

Dashboard – Bevolking – Alkmaar. (z.d.). <https://gezondnhn.nl/dashboard/dashboard/bevolking>

DataReportal. (2024). Digital 2024: Netherlands. Retrieved from <https://datareportal.com/reports/digital-2024-netherlands>

De Avondshow met Arjen Lubach, VPRO. (2024, 6 februari). Moeten we het standbeeld van Jan Pieterszoon Coen weghalen? [Video]. *YouTube*. <https://www.youtube.com/watch?v=atmr-yJnKGU>

De Telegraaf. (2023, 16 december). Hoorn: geen excuses voor rol in slavernij. <https://advance-lexis-com.hu.idm.oclc.org/api/document?collection=news&id=urn%3acontentItem%3a69WC-3JY1-DY4D-Y262-00000-00&context=1519360&identityprofileid=MR9SPH56959>

Doorbraak.eu. (2024). Coen-standbeeld en koloniale representatie. Amsterdam: Doorbraak.eu.

E

Eijk, K. van. (2024, 20 januari). ‘Typische overreactie’; Nootmuskaatstraat geschrapt vanwege

'koloniale associatie': waar stopt de discussie? *De Telegraaf*. [https://advance-lexis-com.hu.idm.oclc.org/api/document?collection=news&id=urn%3acontentItem%3a6B4V-64D1-JBNC-700W-00000-00&context=1519360&identityprofileid=MR9SPH56959](https://advance.lexis-com.hu.idm.oclc.org/api/document?collection=news&id=urn%3acontentItem%3a6B4V-64D1-JBNC-700W-00000-00&context=1519360&identityprofileid=MR9SPH56959)

G

Gemeente Hoorn. (2023). Onderzoeksrapport slavernijverleden en stadsgesprekken. Geraadpleegd op 9 september 2025, van <https://www.hoorn.nl/onderzoek-slavernijverleden>

Geschiedenislokaal Westfriesland. (z.d.). Westfriezen en slavernij. Geraadpleegd op 8 september 2025, van <https://geschiedenislokaalwestfriesland.nl/thema/slavernij>

Gordin, S. (2024, 5 september). Een stilzwijgend goedkeuren van koloniaal geweld van J.P. Coen. *Lilith*. <https://www.lilithmag.nl/blog/2024/9/5/een-stilzwijgend-goedkeuren-van-koloniaal-geweld-van-jp-coen>

H

Heuser, D., & Dicke, M. (2023). Onderzoeksrapport slavernijverleden van Hoorn. Stad en Bedrijf. <https://www.hoorn.nl/pub/6134>

Historische Vereniging Oud Stede Broec. (2024). VOC en sociaal-economische ontwikkeling. Stede Broec: HVOSB.

Hotel Maria Kapel. (2024). Dekoloniale herdenking Hoorn. Geraadpleegd op 9 september 2025, van <https://www.hotelmariakapel.nl/nl/kalender/dekolonialeherdenkinghoorn>

Hoorns Dagblad. (2025, 27 augustus). Acara Vita Nova brengt Indische cultuur in Hoorn tot leven. <https://www.hoornsdagblad.nl/regio/acara-vita-nova-brengt-indische-cultuur-in-hoorn-tot-leven>

HUMAN. (2023, november). De stad, het standbeeld en het slavernijverleden. Geraadpleegd op 9 september 2025, van <https://www.human.nl/documentaires/artikelen/de-stad-het-standbeeld-en-het-slavernijverleden>

J

Jan Pieterszoon Coen – De beruchte stichter van Batavia. (2025, 22 augustus). *Historiek*. Geraadpleegd op 9 september 2025, van <https://historiek.net/jan-pieterszoon-coen-1587-1629/5545/>

Jensen, L. (2012). De Gouden Eeuw als ijkpunt van de nationale identiteit: Het beeld van de Gouden Eeuw in verzetsliteratuur tussen 1806 en 1813. *De Zeventiende Eeuw*, 28(2), 161–175. <https://doi.org/10.5117/ZE2012.2.JENS>

Johnson, L. (2014). Renegotiating dissonant heritage: The statue of J.P. Coen. *International Journal of Heritage Studies*, 20(7), 707–723. <https://doi.org/10.1080/13527258.2013.818571>

K

Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen. (2023). Wankele sokkels: Omstreden monumenten in de openbare ruimte.

L

Lamot, K. (2024). A content analysis of the cross-media visibility of news coverage across social, online and legacy media. *Journalism Practice*, 18(5), 678–696.

<https://doi.org/10.1080/17512786.2023.2245123>

Lees terug: zo verliep de demonstratie tegen het J.P. Coen-beeld in Hoorn. (z.d.). *NH Nieuws*.

<https://www.nhnieuws.nl/nieuws/340314/lees-terug-zo-verliep-de-demonstratie-tegen-het-jp-coen-beeld-in-hoorn>

M

Mathijssen, M. (2013). *Historiezucht: De obsessie met het verleden in de negentiende eeuw*. Uitgeverij Van Tilt.

Metropolis M. (2023). Your gold is not our glory – Mira Asriningtyas & Dito Yuwono. Geraadpleegd op 9 september 2025, van

https://metropolism.com/nl/feature/50918_voor_ons_voelt_het_alsof_hier_al_onze_pijn_begint_mira_asriningtyas_en_dito_yuwono_over_het_verleden_van_hoorn

Migratie uit Indonesië en Indonesische inwoners in Nederland. (2025, 3 september). *AlleCijfers.nl*.

<https://allecijfers.nl/migratie-nationaliteiten-geboortelanden/indonesie/>

Moet Hoorn verder met stadsgesprekken? “Keuze standbeeld Coen hoe eerder hoe beter”. (z.d.). *NH Nieuws*. <https://www.nhnieuws.nl/nieuws/292810/moet-hoorn-verder-met-stadsgesprekken-keuze-standbeeld-coen-hoe-eerder-hoe-beter>

N

Nationaal Archief. (2025). Genocide op Banda (1621).

<https://www.nationaalarchief.nl/beleven/onderwijs/bronnenbox/hoe-ging-het-verder-op-banda#collapse-2777>

NH Nieuws. (2024). GroenLinks wil verplaatsing Coen-standbeeld. Hoorn: NH Nieuws.

Nielsen. (2024). Why Cross-Media Measurement Matters. *Nielsen Insights*. Retrieved from

<https://www.nielsen.com/insights>

Niemantsverdriet, T. (2024, 22 oktober). De Komtunnel. Waarom eigenlijk niet? *NRC*.

<https://www.nrc.nl/nieuws/2023/12/12/de-komtunnel-waarom-eigenlijk-niet-a4183978>

NLPO. (2024). Streekomroepen in transitie: Evaluatie en toekomstperspectief. Nederlandse Lokale Publieke Omroepen. <https://www.nlpo.nl>

NPO Radio 1. (2025). Kunststof. <https://www.nporadio1.nl/programmas/kunststof>

NPO Radio 1. (2025). De Mediacast. [Podcast]. <https://www.nporadio1.nl/podcasts/de-mediast>

NOS & NTR. (2025). Nieuwsuur. <https://nos.nl/nieuwsuur/collectie/14003/artikel/2584549-islamitische-godsdienstleraren-in-opspraak-om-uitlatingen-buiten-klaslokaal>

NOS. (2020, 16 september). Raad Hoorn kiest voor 'stadsgesprekken' over toekomst standbeeld J.P. Coen. NOS. <https://nos.nl/artikel/2348481-raad-hoorn-kiest-voor-stadsgesprekken-over-toekomst-standbeeld-j-p-coen>

NOS. (2020, 24 juli). Politie deelt beelden relschoppers JP Coen-protest in Hoorn. NOS. <https://nos.nl/artikel/2341704-politie-deelt-beelden-relschoppers-jp-coen-protest-in-hoorn>

NOS. (2023). Gemeente Hoorn biedt geen excuses aan voor slavernijverleden. Geraadpleegd op 9 september 2025, van <https://nos.nl/artikel/2501676-gemeente-hoorn-biedt-geen-excuses-aan-voor-slavernijverleden>

NOS. (2024). Motie excuses slavernijverleden Hoorn verworpen. *NOS Nieuws*.

NOS. (2024, 7 februari). Hoorn schuift discussie over standbeeld J.P. Coen opnieuw voor zich uit. NOS. <https://nos.nl/artikel/2507866-hoorn-schuift-discussie-over-standbeeld-j-p-coen-opnieuw-voor-zich-uit>

NRC. (2023, 12 december). De Komtunnel. Waarom eigenlijk niet? <https://www.nrc.nl/nieuws/2023/12/12/de-komtunnel-waarom-eigenlijk-niet-a4183978>

O

Oostindie, G. (2021). *Postkoloniale monumenten: Debatten in Nederland*. Amsterdam University Press.

P

Parool. (2023, 2 juli). Discussie over straatnamen met koloniale link laait op. <https://www.parool.nl/nederland/discussie-over-sstraatnamen-met-koloniale-link-laait-op~b5f2cab/>

Peters, C., Schrøder, K. C., & Nielsen, R. K. (2025). Digital Audiences and Evolving News Repertoires. *Journalism Studies*, 26(2), 215–234.

Politiek Hoorn verdeeld over toekomst Coen-standbeeld. (2024). *NH Nieuws*. <https://www.nhnieuws.nl/nieuws/311256/politiek-hoorn-verdeeld-over-toekomst-coen-standbeeld>

Rijksmuseum. (2021). *Slavernij* [Tentoonstellingscatalogus]. Rijksmuseum/Atlas Contact.

Rijksmuseum. (2022). *Revolusi! Indonesië onafhankelijk*. Rijksmuseum/Atlas Contact.

RTL Nieuws. (2024, 1 februari). Hoorn schuift beslissing Coen-beeld op de lange baan. <https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/nederland/artikel/5449680/horn-stadsgesprekken-jan-pieterszoon-coen-standbeeld>

RTL Nieuws. (2024, 15 juli). Geen excuses Hoorn voor slavernijverleden.
<https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/nederland/artikel/5534271/geen-excuses-hoorn-slavernijverleden>

S

Schinkel, W. (2020). *De nieuwe demografie van Nederland*. Boom.

Scholten, P. (2018). *Migration and diversity in Dutch society*. Springer.

Smith, L. (2006). *Uses of heritage*. Routledge.

Souverein, J. (2023, 9 augustus). Beeld Jan Pieterszoon Coen opnieuw beklad. NH Nieuws.
<https://www.nhnieuws.nl/nieuws/341006/beeld-jan-pieterszoon-coen-opnieuw-beklad>

Spies, M. (2015). *Het verleden als speelbal*. Amsterdam University Press.

Stichting Comité 30 juni/1 juli. (2023). Herdenking slavernijverleden Hoorn.

Stichting Dialoog Nederland-Indonesië. (2024). Programma Dekolonisatie en Dialoog.
<https://dialoognederlandindonesie.nl>

Stichting KijkOnderzoek. (2025). Kijkcijfers. <https://kijkonderzoek.nl/kijkcijfers>

Stichting VOC-schip de Halve Maen. (2024). Educatiepakket VOC en Hoorn. Hoorn: Halve Maen.

Stroop, C. (2022). Contested heritage in the Low Countries. *Heritage & Society*, 15(1), 45–63.

Streekomroep West-Friesland. (2020, 11 juni). Moet het beeld van JP Coen verplaatst worden?
<https://www.streekomroepwestfriesland.nl/moet-het-beeld-van-jp-coen-verplaatst-worden/>

Streekomroep West-Friesland. (2020b, 11 juni). Moet het beeld van JP Coen verplaatst worden?
https://www.streekomroepwestfriesland.nl/moet-het-beeld-van-jp-coen-verplaatst-worden/?utm_source=chatgpt.com

Streekomroep West-Friesland. (2021, 5 oktober). Held of schurk? Leerlingen vellen oordeel: “J.P. Coen is een heldenschurk!” https://www.streekomroepwestfriesland.nl/held-of-schurk-leerlingen-vellen-oordeel-j-p-coen-is-een-heldenschurk/?utm_source=chatgpt.com

Streekomroep West-Friesland. (2023, 15 november). Hoorn wil slavernijmonument, nog discussie over excuses en standbeeld J.P. Coen. <https://www.streekomroepwestfriesland.nl/hoorn-wil-slavernijmonument-nog-discussie-over-excuses-en-standbeeld-j-p-coen/>

Streekomroep West-Friesland. (2024, 6 september). Demonstranten willen verplaatsing omstreden standbeeld J.P. Coen afdwingen. <https://www.streekomroepwestfriesland.nl/demonstranten-willen-verplaatsing-omstreden-standbeeld-j-p-coen-afdwingen/>

Streekomroep West-Friesland. (z.d.-a). Facebookpagina Streekomroep West-Friesland. Geraadpleegd op 17 september 2025, van <https://www.facebook.com/streekomroepwestfriesland>

Streekomroep West-Friesland. (z.d.-b). Instagramprofiel Streekomroep West-Friesland. Geraadpleegd op 17 september 2025, van <https://www.instagram.com/streekomroepwf>

Streekomroep West-Friesland. (z.d.-c). Website Streekomroep West-Friesland. Geraadpleegd op 17 september 2025, van <https://www.streekomroepwestfriesland.nl>

T

Toepoel, E. (2025, 14 augustus). In Beeld: Hoornse Kermis Party bij Café JP Coen. *Streekomroep West-Friesland*. <https://www.streekomroepwestfriesland.nl/in-beeld-hoornse-kermis-party-bij-cafe-jp-coen/>

Trouw. (2024, 17 april). Discussie over Coen-beeld laait weer op in Hoorn. <https://www.trouw.nl/binnenland/discussie-over-coen-beeld-laait-weer-op-in-hoorn~b6c9d5de/>

Trouw. (2025, 3 juli). Stadsgesprekken Hoorn leveren geen consensus op. <https://www.trouw.nl/binnenland/stadsgesprekken-hoorn-leveren-geen-consensus-op~b7f8e19c/>

Tweede Kamer der Staten-Generaal. (2023). Kamerstukken over excuses slavernijverleden. Den Haag: SDU.

U

Ursem, P. (2025, 16 mei). Gemeenteraad Hoorn geeft groen licht voor nieuwe reeks stadsgesprekken. *Streekomroep West-Friesland*. <https://www.streekomroepwestfriesland.nl/gemeenteraad-hoorn-geeft-groen-licht-voor-nieuwe-reeks-stadsgesprekken/>

V

Van de Beek, E. (2011, 12 juli). Iemand als Coen hoor je niet te eren. *De Volkskrant*.

Van de Laar, N. (2024, 2 november). Spelers gezocht voor voorstelling in Hoorn rondom J. P. Coen: ook voor de rol van Coen zelf is nog vrij. *Noordhollands Dagblad*. <https://www.noordhollandsdagblad.nl/regio/west-friesland/spelers-gezocht-voor-voorstelling-in-hoorn-rondom-j.-p.-coen-ook-voor-de-rol-van-coen-zelf-is-nog-vrij/24709194.html>

Van Eekeres, E. (2025, 29 augustus). Column: Sail Amsterdam, trots met een rafelrandje. *Streekomroep West-Friesland*. <https://www.streekomroepwestfriesland.nl/column-sail-amsterdam-trots-met-een-rafelrandje/>

Van Eekeres, E. (2025a, 24 juli). Column: Coen blijft lekker staan (want we zijn nog aan het praten). *Streekomroep West-Friesland*. <https://www.streekomroepwestfriesland.nl/column-coen-blijft-lekker-staan-want-we-zijn-nog-aan-het-praten/>

Van Hoorn, E. A. (2024, 25 november). Column: Sinterklaas, JP Coen en de tijdgeest. *Streekomroep West-Friesland*. <https://www.streekomroepwestfriesland.nl/column-sinterklaas-jp-coen-en-de-tijdgeest/>

Van Pagee, M. (2021). Banda: De genocide van Jan Pieterszoon Coen.

Van Stipriaan, A. (2022, 4 februari). Koloniaal verleden.

Van Velzen, A. A. C. (2023, maart). 'Hulde aan onze roemrijke voorvaderen': Nationalisme, monumenten en de 'Gouden Eeuw' in Hoorn 1859–1893.

W

VPRO. (2025). Buitenhof. <https://www.vpro.nl/buitenhof>

VPRO, HUMAN & NTR. (2025). Buitenhof. https://youtu.be/x4E4jL3tU_M

Westfries Archief. (z.d.). Westfrieze slaven vrijkopen. Geraadpleegd op 8 september 2025, van <https://www.westfriesarchief.nl/verhalen/westfrieze-slaven-vrijkopen/>

Westfries Archief, Hoorn (WFA), Gemeentebestuur Hoorn, 1816–1949 (0349), inv.nr. 18201. (1887/1891). Stukken betreffende de commissie voor de oprichting van een standbeeld voor J.P. Coen.

Westfries Archief. (2025, september 11). Maand van de Geschiedenis. <https://www.westfriesarchief.nl>

Westfries Archief. (2025, september 11). Maand van de Geschiedenis: Zuiderzeesteunwet, ramp of redmiddel? *Westfries Archief*. <https://www.westfriesarchief.nl/nieuws/activiteiten/maand-van-de-geschiedenis-zuiderzeesteunwet-ramp-of-redmiddel>

Westfries Archief. (2025, september 24). Open Dag. <https://www.westfriesarchief.nl>

Westfries Archief. (2025, september 24). Save the Date: Open dag – 25 Oktober 2025. *Westfries Archief*. <https://www.westfriesarchief.nl/nieuws/activiteiten/save-the-date-open-dag-25-oktober-2025>

Westfrieskrant. (2021, oktober 14). Aan het werk! Lezing en rondleiding in het Westfries Archief. *Westfrieskrant*. <https://westfrieskrant.nl/geen-categorie/aan-het-werk-lezing-en-rondleiding-in-het-westfries-archief>

Westfrieskrant. (2025, juni 19). Lezing: Wapendroppings, Geheime agenten & neerstortende Bommenwerpers. *Westfrieskrant*. <https://westfrieskrant.nl/cultuur/lezing-wapendroppings-geheime-agenten-neerstortende-bommenwerpers>

Westfries Museum. (2024). Dossier Coen & Coen Case. Hoorn: WFM.

Wiegman, P. (2015). De leeftijd van luisteraars. <https://mediaonderzoek.nl/de-leeftijd-van-luisteraars>

Wikimedia Commons. (2012, 15 december). File: Westfriesland ambachten bannen 1750.svg. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Westfriesland_ambachten_bannen_1750.svg

WNL. (2024, 11 december). Moet beeld Jan Pieterszoon Coen in Hoorn weg? 'Het is ons verleden, daar moet je niet aankomen'. *WNL*. <https://wnl.tv/2024/02/06/moet-beeld-jan-pieterszoon-coen-in-hoorn-weg-het-is-ons-verleden-daar-moet-je-niet-aankomen>

Z

Zuiderzeemuseum. (2023). Maritieme en cultuurhistorische collectie. Enkhuizen: Zuiderzeemuseum.

Bronnenlijst prototypes

Podcast

De Witt, E. (2022, 22 februari). Geërfd trauma: Wie zijn mijn voorouders? De Volkskrant. <https://www.volkskrant.nl/kijkverder/2022/wie-zijn-mijn-voorouders/geerfd-trauma~v458371/>

Dashorst, P., Mooren, T. M., Kleber, R. J., de Jong, P. J., & Huntjens, R. J. C. (2019, 30 augustus). Intergenerational consequences of the Holocaust on offspring mental health: A systematic review of associated factors and mechanisms. *European Journal of Psychotraumatology*. <https://doi.org/10.1080/20008198.2019.1654065>

Artikel

Berkhout, K., Pinedo, D., & Mat, J. (2025, September 9). Hoe twaalf jongeren volwassen worden.

‘Kan ik een baan krijgen? Ga ik iemand vinden die verliefd op mij wordt?’ *NRC*.

<https://www.nrc.nl/nieuws/2025/08/29/hoe-twaalf-jongeren-volwassen-worden-kan-ik-een-baan-krijgen-ga-ik-iemand-vinden-die-verliefd-op-mij-wordt-a4904236>

Mat, J. (2025, August 31). Thuis wonen heeft ook voordelen, vindt Fernelis (22). ‘Het is een soort

veilige ondergrond.’ *NRC*. <https://www.nrc.nl/nieuws/2025/08/29/thuis-wonen-heeft-ook-voordelen-vindt-fernelis-22-het-is-een-soort-veilige-ondergrond-a4904081>

Mijn vader zei over het verleden: daar moet je een muur omheen bouwen. (n.d.). *Volkskrant*.

<https://www.volkskrant.nl/kijkverder/2022/wie-zijn-mijn-voorouders/geerfd-trauma~v458371/>

We cirkelen continu rond verhalen over pijn, zegt Aya Sabi. ‘We hebben óók verhalen over troost

nodig.’ (2025, August). *Trouw*. <https://www.trouw.nl/religie-filosofie/we-cirkelen-continu-rond-verhalen-over-pijn-zegt-aya-sabi-we-hebben-ook-verhalen-over-troost-nodig~bde67d9e/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

Explainer

Nederlands Jeugdinstituut. (z.d.). *Slavernijverleden: In gesprek met jongeren*. Geraadpleegd op 9 oktober, 2025 van <https://www.nji.nl/diversiteit/slavernijverleden/gesprek-jongeren>

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2024). *Kansenongelijkheid in Nederland 2024: Ongelijke kansen in het onderwijs*. Geraadpleegd op 9 oktober, 2025 van <https://longreads.cbs.nl/kansenongelijkheid-in-nederland-2024/ongelijke-kansen-in-het-onderwijs/>

Het Vaderland: Staat- en letterkundig nieuwsblad. (1942, 20 juli). 's-Gravenhage: M. Nijhoff. Geraadpleegd van <https://www.delpher.nl/nl/kranten/view?coll=ddd&identifier=ddd:010020355:mpeg21:p001>

Wikimedia Commons. (z.d.). *Soekarno and Mohammad Hatta [Foto]. Geraadpleegd van https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Soekarno_and_Hatta.jpg

Carrouselpost

Psyned. (z.d.). Intergenerationeel trauma: Hoe trauma doorgegeven wordt van generatie op generatie. Geraadpleegd op 8 oktober 2025, van <https://www.psyned.nl/blog/intergenerationeel-trauma-hoe-trauma-doorgegeven-wordt-van-generatie-op-generatie>

ARQ Nationaal Psychotrauma Centrum. (z.d.). Generaties en trauma. Geraadpleegd op 8 oktober 2025, van <https://arq.org/kennis/generaties-en-trauma>

Yehuda, R., & Lehrner, A. (2018). Intergenerational transmission of trauma effects: Putative role of epigenetic mechanisms. *World Psychiatry*, 17(3), 243–257. <https://doi.org/10.1002/wps.20568>. Geraadpleegd op 8 oktober 2025, van <https://psycnet.apa.org/record/2018-49972-002> [psycnet.apa.org]

El-Khalil, C., Caculidis Tudor, D., & Nedelcea, C. (2025). Impact of intergenerational trauma on second-generation descendants: A systematic review. *BMC Psychology*, 13, Artikel 668. <https://doi.org/10.1186/s40359-025-03012-4>. Geraadpleegd op 8 oktober 2025, van <https://bmcp psychology.biomedcentral.com/articles/10.1186/s40359-025-03012-4> [bmcp psychol...entral.com]

EOS Wetenschap. (z.d.). Hoe erfelijk is trauma? Geraadpleegd op 8 oktober 2025, van <https://www.eoswetenschap.eu/gezondheid/hoe-erfelijk-trauma> [eoswetenschap.eu]

AI Verantwoording;

Copilot is ingezet om informatie over intergenerationeel trauma te vergaren. Dit gebeurde door:

Zoeken naar wetenschappelijke en educatieve bronnen via online databases en websites (zoals ARQ, Psyned, BMC Psychology, EOS Wetenschap).

Samenvatten van complexe informatie in eenvoudige taal (A1-niveau) voor educatieve doeleinden.

Structureren van kennis in tabellen, definities en voorbeeldzinnen om het begrip duidelijk te maken.

[illegible]

Voorbeeldfoto, rechten: NRC

Pijn van je familie erven: “Ik leefde alsof ik nog op de plantage stond”

“Ik leefde alsof ik nog op de plantage stond,” zegt Emiliano de Witt (25) uit Hoorn. “Hard werken, niet voelen, niet opvallen.” Sommige verhalen uit families blijven generaties lang doorwerken, soms zonder dat we het doorhebben. Emiliano leerde dat pas toen hij op reis ging naar Java, het land waar zijn familie vandaan komt.

Wat bracht je naar Indonesië?

“Mijn opa was net overleden. Hij was een kind van contractarbeiders en was met mijn oma teruggekeerd naar Java om daar oud te worden. Toen hij plotseling een hartinfarct kreeg, ben ik gegaan voor de begrafenis.”

Tijdens die reis ontdekte Emiliano iets wat hij niet had verwacht. “Bij het ritueel rond zijn overlijden hilde niemand. Iedereen zei tegen mijn oma: ‘Wees sterk.’ Ik voelde het verdriet in de kamer, maar niemand liet het zien. Toen dacht ik: waarom mag hier niemand verdrietig zijn?”

[Infoblokje] Dit artikel maakt deel uit van een reeks verhalen binnen het onderzoeksproject van **Streekoproep Westfriesland** over het slavernijverleden van de regio. In deze reeks onderzoeken we hoe de geschiedenis van kolonisatie en migratie nog steeds invloed heeft op het leven van mensen nu. [eind infoblokje]

Je herkende dat zwijgen ook in je eigen familie?

“Ja. Bij ons thuis werd nooit gepraat. De tv stond altijd aan, iedereen at apart, en emoties... daar deden we niet aan. Het was: hard werken, niet klagen. Als kind voelde ik dat er iets zwaars in onze familie zat. Iets ouds. Maar niemand kon of wilde erover praten.”

Voorbeeldfoto, rechten: NRC.

Bijschrift: Emiliano als kind en nu.

Waar denk je dat dat vandaan komt?

“Mijn overgrootvader was een Javaanse contractarbeider, als tiener weggehaald van huis om te werken. Mijn opa groeide op in armoede en stilte. Mijn vader leerde dat overleven het belangrijkste was. En ik? Ik leefde alsof ik nog steeds op die plantage stond: hard werken, niet voelen, niet opvallen. Dat patroon is eeuwenoud.”

De pijn die blijft

Het fenomeen wat Emiliano beschrijft heeft een naam, namelijk intergenerationeel trauma. Sommige pijn uit het verleden, zoals die van slavernij, oorlog of migratie wordt onbewust doorgegeven aan volgende generaties. Niet alleen via verhalen, maar ook via gedrag, angst of stilte. Door deze geschiedenis bespreekbaar te maken, kunnen families

die patronen herkennen en helen, aldus experts.

Voorbeeldfoto, rechten: Reformatorisch Dagblad

Wat doet dat met je, dat besef?

“Het is confronterend. Want ook al weet ik dat die pijn niet van mij is, ik voel hem wel. Mijn vader zegt altijd: ‘Over wat in het verleden is gebeurd, moet je een muur metselen.’ Maar ik voelde die muur in mijn lichaam. Alsof ik iemand anders’ gewicht meedroeg.”

Hoe werkte dat door in je leven?

“In kleine dingen die ontploften. Een bord dat sneuvelde, een deur die te hard dichtging. Pure machteloosheid. Pas toen ik mijn vrouw leerde kennen, zag ik dat het ook anders kon. Dat leven niet alleen overleven is.”

Codeerboek

Voorbeeldfoto, rechten: NRC

Bijschrift: Emiliano met zijn vriendin Jasibelis

En hoe kijk je nu naar je vader?

“Met meer begrip. Hij is niet alleen boos, hij is getraumatiseerd. Zijn ouders leerden zwijgen om te overleven. Ik ben de eerste generatie die kan zeggen: ik wil dat niet meer doorgeven.”

Wat wil je veranderen?

“Het zwijgen. Die muur. Ik wil niet dat sterk zijn betekent dat je niets voelt. Ik wil weten waar ik vandaan kom en de verhalen horen die nooit verteld zijn. Want pas als je weet wat je meedraagt, kun je vrij leven.”

Koloniale verleden

Westfriesland heeft een koloniaal verleden waarin onder meer de VOC een grote rol speelde. Veel inwoners hebben via familie, handel of migratie een indirecte band met dat verleden. Wil je meer lezen/luisteren over dit onderwerp?

*hier doorlinken naar podcast/radio? *